N. 965.

SACRA INSTITVTIO BAPTIZANDI: MATRIMONIVM CELEBRANDI: INFIRMOS VNGENDI: MORTVOS SEPELIENDI: AC ALII NONNVLLI RITVS ECCLESIASTICI:

iuxta vsum insignis Ecclesiæ Sarisburiensis.

C. 26. i. 1.

MAT. VLT.

Data est mihi omnis potestas in cœlo, & in terra, Euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti: docentes eos seruare omnia quæcunque mandaui vobis.

Conc. Trid. sess. 7. Can. 13. de Sacr. in genere.

Si quis dixerit, receptos, & approbatos Ecclesiæ catholicæ ritus, in solemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato a ministris pro libito omitti, aut in alios per quemcunque Ecclesiarum pastorem mutari posse; anathema sit.

DVACI,

Excudebat LAVRENTIVS KELLAM, Typog. iurat. M. DC. IIII.

Permissu Superiorum.

MVSEVM
BRITAN
NICVM

ORDO AD CATECHVMENVM FACIENDVM.

Mprimis deferatur infans ad valuas Ecclesiæ, & inquirat Sacerdos ab obstetrice, vtrum sit infans masculus an fœmina. Deinde. Si infans fuerit baptizatus domi: & quo nomine vocari debeat. Licet enim baptizatus fuerit domi propter periculum mortis: tamen totum habeat subsequens seruitium, præter immersionem aquæ, & quo nomine debet vocari. Masculus autem statuatur a dextris Sacerdotis, fæmina verò à sinistris.

His quæsitis faciat signum crucis cum pollice in fronte infantis, ita dicens:

Signum Saluatoris Domini nostri Iesu Christi in frontem tuam pono. Et postea in pectore ita dicens.

Signum Saluatoris Domini nostri Iesu Christi in pectus tuum pono.

Deinde tenens manum dexterã super caput infantis dicat.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

OMnipotens sempiterne Deus, pater Domini nostri Iesu Christi, respicere dignare super hunc famulum tuum (vel hanc famulam tuam.)

Hic inquirat Sacerdos nomen infantis, & respondeant patrini.

N. quem (vel quam) ad rudimẽta fidei vocare dignatus es: omnem cæcitatem cordis ab eo (vel ea) expelle, dirumpe omnes laqueos Satanę, quibus fuerit colligatus (vel colligata) Aperi ei Domine ianuam pietatis tuæ, vt signo sapientiæ tuæ imbutus (vel imbuta) omnium cupiditatum fœtoribus careat, & ad suauem odorem præceptorum tuorum lætus (vel læta) tibi in Ecclesia tua deseruiat, & proficiat de die in diem, vt idoneus (vel idonea) efficiatur accedere ad gratiam Baptismi tui, percepta medecina. Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

Deinde dicatur oratio sine Dominus vobiscum.

Oremus.

PReces nostras quæsumus Domine clementer exaudi, & hunc electum tuum (vel hanc electam tuam)

Hic patrini & matrinæ nominent puerum.

N. Crucis dominicæ, (cuius impressione,

Hic faciat Sacerdos crucem in fronte infantis.

eum (vel eam) signamus) virtute custodi, vt magnitudinis gloriæ tuæ rudimenta seruans, per custodiam mandatorum

rum ad nouæ regenerationis gloriam peruenire mereatur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Oremus.

DEus qui humani generis ita es conditor, vt sis etiam reformator: propitiare populis adoptiuis, & nouo testamento sobolem nouæ prolis ascribe, vt filij promissionis, quod non potuerunt assequi per naturam, gaudeant se recepisse per gratiam. Per Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum. Amen.

Exorcismus salis. sine Oremus.

EXorcizo te creatura salis, in nomine Dei Patris omnipotentis, & in charitate Domini nostri Iesu Christi, & in virtute Spiritus sancti. Exorcizo te per Deum ✠ viuum, per Deum ✠ verum, per Deum ✠ sanctum, per Deum qui te ad tutelam humani generis procreauit, & populo venienti ad credulitatem, per seruos suos consecrari præcepit, vt in nomine sanctæ Trinitatis efficiaris salutare sacramentum, ad effugandum inimicum. Proinde rogamus te Domine Deus noster vt hanc

Hic respiciat Sacerdos sal,

creaturam salis, sanctificãdo sancti ✠ fices, benedicendo bene ✠ dicas, vt fiat omnibus accipientibus perfecta medecina permanens in visceribus eorum, virtute eiusdem Domini nostri Iesu Christi, qui venturus est iudicare viuos & mortuos & sæculum per ignem. ℟. Amen.

Iterum interroget Sacerdos nomen pueri, & ponat de ipso sale in ore eius dicens.

N. Accipe sal sapientiæ, vt propitiatus sit tibi Deus in vitam æternam. Amen.

Postea dicat Sacerdos super masculum vel fœminam.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEus patrum nostrorũ, Deus vniuersæ conditor creaturæ, te supplices exoramus vt hunc famulũ tuũ [vel hanc famulam tuam] N. respicere digneris propitius, & hoc primum pabulum salis gustantem, non diutius esurire permittas, quo minus cibo repleatur cœlesti, quatenus sit semper Domine spiritu feruens, spe gaudens, tuo nomini seruiens, & perduc eum [vel eam] ad nouæ regenerationis lauacrum, vt cum fidelibus tuis promissionum tuarum æterna præmia consequi mereatur. Per Dominum nostrum Iesum Christum, &c. Amen.

Sequatur Oratio super masculum tantum, sine Dominus vobiscum sed cum Oremus. Si fuerit fæmina, verte ad pag. 9.

Oremus.

M. DEus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob, Deus qui Moysi famulo tuo in monte Sinai apparuisti, & filios Israel de terra Ægipti eduxisti, deputans eis Angelum pietatis tuæ, qui custodiret eos die ac nocte: te quæsumus Domine, vt mittere digneris Angelum tuum de cœlis, qui similiter custodiat hunc famulum tuum N. & perducat eum ad gratiam Baptismi tui. Sine per Christ.

Adiuratio super masculum, sine Dominus vobiscum, & sine

& ſine oremus, Sacerdote dicente.

Ergo maledicte diabole recognoſce ſententiam tuam, & da honorem Deo viuo & vero, da honorem Ieſu Chriſto Filio eius & Spiritui Sancto, & recede ab hoc famulo Dei N. quia iſtum ſibi Deus & Dominus noſter Ieſus Chriſtus ad ſuam ſanctam gratiã & benedictionem, fontemq; Baptiſmatis dono Spiritus Sancti vocare dignatus eſt.

Hic faciat Sacerdos ſignum crucis in fronte infantis cum pollice ſuo, ita dicens:

Et hoc ſignum ſanctæ Cru ✠ cis, quod nos fronti eius imponimus, tu maledicte diabole, nunquam audeas violare. Per eum qui venturus eſt iudicare viuos & mortuos & ſæculum per ignem. ℟. Amen.

Hæc ſequens oratio dicitur ſuper maſculum tantum, ſine Dominus vobiſcum, & ſine oremus.

DEus immortale præſidium omnium poſtulantium, liberatio ſupplicum, pax rogantium, vita credentium, reſurrectio mortuorum, te inuoco ſuper hunc famulum tuum N. qui Baptiſmi tui donum petens, æternam conſequi gratiam ſpirituali regeneratione deſiderat. Accipe eum Domine, & qui dignatus es dicere, petite & accipietis, quærite & inuenietis, pulſate & aperietur vobis, petenti præmium porrige, & ianuam pande pulſanti, vt æternam cæleſtis lauacri benedictionem conſequutus, promiſſa tui muneris regna percipiat. Qui viuis & regnas cum Deo Patre in vnitate Spiritus Sancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum ℟. Amen.

Adiuratio super masculum tantum, sine Dominus vobiscum, & sinè Oremus, hoc modo.

AVdi maledicte Satana aduiratus per nomen æterni Dei Saluatoris nostri Filij eius, cum tua victus inuidia tremens, geménsque discede, nihil tibi sit commune cum seruo Dei N. iam cælestia cogitanti, renunciaturo tibi, atque sæculo tuo, & beatæ immortalitati victuro. Da igitur honorem aduenienti Spiritui Sancto, qui ex summa cæli arce descendens, perturbatis fraudibus tuis, diuino fonte purgatum pectus (id est sanctificatum Deo templum & habitaculum) perficiat, vt ab omnibus penitus noxijs præteritorum criminum liberatus, hic seruus Dei, gratias perenni Deo referat semper, & benedicat nomen eius sanctum in sæcula sæculorum. Amen.

Exorcismus super masculum tantum, sine oremus.

EXorcizo te immunde spiritus in nomine Dei Patris ✠, & Filij ✠, & Spiritus sancti ✠, vt exeas & recedas ab hoc famulo Dei (respice) N. Ipse enim tibi imperat maledicte, damnate, atque damnande, qui pedibus super mare ambulauit, & Petro mergēti dexteram porrexit.

Sequatur adiuratio.

ERgo maledicte diabole recognosce sententiam tuam, & da honorem Deo viuo & vero, da honorem Iesu Christo filio eius, & Spiritui sancto, & recede ab hoc famulo Dei N. quia istum sibi Deus & Dominus noster Iesus Christus ad suam sanctam gratiam & benedictionem fontemque Baptismatis dono Spiritus Sancti vocare dignatus

gnatus eſt. Et hoc ſignum ſanctæ cru ✠ cis Hic faciat Sacerdos ſignum crucis in fronte infantis cum pollice. quod nos fronti eius imponimus, tu maledicte diabole nunquam audeas violare. Per eum qui venturus eſt iudicare viuos & mortuos & ſæculum per ignem. ℟. Amen.

Verte ad paginam 11.

Hæc ſequens oratio dicatur ſuper fæminam tantum, ſine Dominus vobiſcum, & ſine Oremus.

DEus cæli, Deus terræ, Deus Angelorum, Deus Archangelorum, Deus Patriarcharum, Deus Prophetarum, Deus Apoſtolorum, Deus Martyrum, Deus Confeſſorum, Deus Virginum, Deus omnium benè viuentiũ, Deus cui omnis lingua confitetur, & omne genu flectitur, cæleſtium, terreſtrium, & infernorum, te inuoco Domine ſuper hanc famulam tuam (reſpice) N. & perducere eam digneris ad gratiam Baptiſmi tui.

Sequatur adiuratio ſuper fæminam.

ERgo maledicte diabole recognoſce ſententiam tuam, & da honorem Deo viuo & vero, da honorem Ieſu Chriſto Filio eius, & Spiritui Sancto, & recede ab hac famula Dei N. quia iſtam ſibi Deus & Dominus noſter Ieſus Chriſtus ad ſuam ſanctam gratiam & benedictionẽ, fontemque Baptiſmatis dono Spiritus Sancti vocare dignatus eſt. Et hoc ſignum ſanctæ cru ✠ cis Hic faciat Sacerdos ſignum crucis in fronte infantis cum pollice, quod nos fronti eius damus, tu maledicte diabole nunquam audeas violare. Per eum qui venturus eſt iudicare

viuos & mortuos, & sæculum per ignem. ℟. Amen.

Item super fœminam tantum, dicitur sequens oratio, sine Dominus vobiscum, & sine Oremus.

DEus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob, Deus qui Tribus Israel de Ægiptiaca seruitute liberasti, & per Moysen famulum tuum, de custodia mandatorũ tuorum in deserto monuisti, & Susannam de falso crimine liberasti: te supplex deprecor Domine, vt liberes hanc famulam tuam [respice] N. & perducere eam digneris ad gratiam Baptismi tui.

Sequatur adiuratio.

ERgo maledicte diabole recognosce sententiam tuã, & da honorẽ Deo viuo & vero, da honorẽ Iesu Christo Filio eius, & Spiritui Sancto, & recede ab hac famula Dei N. quia istam sibi Deus, & Dominus noster Iesus Christus, ad suam sanctam gratiam & benedictionem, fontémque Baptismatis dono Spiritus Sancti vocare dignatus est. Et hoc signum sanctæ cru ✠ cis, Hic faciat Sacerdos signum crucis in fronte infantis cum pollice suo, quod nos fronti eius damus, tu maledicte diabole nunquam audeas violare. Per eum qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & sæculum per ignem. ℟. Amen.

Exorcismus super fœminam tantum, sine Dominus vobiscum, & sine Oremus.

EXorcizo te immunde spiritus, per Pa ✠ trem, & Fi ✠ lium, & Spiritum ✠ Sanctum, vt exeas & recedas ab hac famula Dei [respice] N. Ipse enim tibi impe-

rat ma-

rat maledicte damnate, atque damnande, qui cæco nato oculos aperuit, & quatriduanum Lazarum de monumēto suscitauit. Sequatur adiuratio.

Ergo maledicte &c. vt supra,

Exinde tam super masculos quam super fæminas dicantur orationes sequentes, sine Dominus vobiscum, & sine Oremus.

Hic faciat Sacerdos crucem cum pollice in fronte infantis, tenensque manum super caput eius, dicat.

ÆTernam ac iustissimam pietatē tuam deprecor Domine, sācte Pater omnipotēs, æterne Deus, Auctor luminis & veritatis: respice super hunc famulū tuum (vel hāc famulam tuam [respice] N. vt digneris illum (vel illā) illuminare lumine intelligentiæ tuæ. Munda eum (vel eā) & sancti✠fica, da ei scientiam veram, vt dignus (vel digna) efficiatur accedere ad gratiam Baptismi tui: teneat firmam spem, consilium rectum, doctrinam sanctam, vt aptus (vel apta) sit ad percipiendam gratiam Baptismi tui. Per Christum Dominum nostrum. ℞. Amen.

Sequatur Exorcismus, sine Oremus.

NEc te latet Satana, imminere tibi pœnas, imminere tibi tormēta, imminere tibi diem iudicij, diem supplicij sempiterni: diem qui venturus est velut clibanus ardens: in quo tibi atque vniuersis angelis tuis æternus superueniet interitus. Et ideo pro tua nequitia, damnate atque damnande, da honorem Deo viuo & vero, da honorem Iesu Christo Filio eius, da honorem Spiritui Sancto

Paracleto, in cuius nomine atque virtute præcipio tibi, quicunque es spiritus immunde, vt exeas & recedas ab hoc famulo (vel ab hac famula) Dei (respice) N. quem (vel quam) hodie idem Deus & Dominus noster Iesus Christus ad suam sanctam gratiam & benedictionem, fontemque Baptismatis vocare dignatus est: vt fiat eius templum per aquam regenerationis, in remissionem omnium peccatorum suorum: In nomine eiusdem Domini nostri Iesu Christi, qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & sæculum per ignem. ℟. Amen.

His dictis dicat Sacerdos:

Dominus vobiscum, ℟. Et cum spiritu tuo.

Sequentia sancti Euangelij secundum Mattheum.

℟. Gloria tibi Domine.

IN illo tempore, Oblati sunt Iesu paruuli, vt manus eis imponeret & oraret. Discipuli autem increpabant eos. Iesus vero ait eis: Sinite paruulos, & nolite eos prohibere ad me venire, talium est enim regnum cœlorum. Et cum imposuisset eis manus, abijt inde. ℟. Laus tibi Christe.

Deinde spuat Sacerdos in sinistra manu, & tangat aures & nares infantis cum pollice suo dextero de sputo, dicens ad aurem dexteram. Epheta quod est adaperire. Ad nares, In odorem suauitatis, Ad aurem sinistram, Tu autem effugare diabole, appropinquabit enim iudicium Dei.

Postea dicat Sacerdos compatribus, & commatribus, vna cum omnibus circumstantibus, vt sequitur.

Cod

GOdfathers and Godmothers, and al that be here present, ſay in the vvorship of God, and our B. Ladie and of the tvvelue Apoſtles: a Pater noſter, & Aue Maria: and Credo in Deum: that vve may ſo miniſter this bleſſed Sacrament, that it may be to the pleaſure of almightie God, and confuſion of our ghoſtlie enimie, & ſaluation of the ſoule of this childe.

Eadem etiam ipſe Sacerdos dicat, cunctis audientibus, modeſte & diſtincte.

PAter noſter, qui es in cœlis: ſanctificetur nomen tuũ: aduematt regnum tuum: fiat voluntas tua, ſicut in cœlo & in terra: panem noſtrum quotidianũ da nobis hodie: & dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris: & ne nos inducas in tentationem: ſed libera nos a malo. Amen.

AVe Maria, gratia plena, Dominus tecum: benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui Ieſus. Sancta Maria mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, nunc & in hora mortis noſtræ. Amen.

CRedo in Deum patrem omnipotentem, creatorem cœli & terræ: & in Ieſum Chriſtum Filium eius vnicũ Dominum noſtrum: qui conceptus eſt de Spiritu Sancto, natus ex Maria virgine: paſſus ſub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & ſepultus, deſcendit ad inferos: tertia die reſurrexit a mortuis: aſcendit ad cœlos, ſedet ad dexteram Dei patris omnipotentis: inde venturus eſt iudicare viuos & mortuos: Credo in Spiritum Sanctum: ſanctam Eccle-

ſiam Catholicam, ſanctorum communionem: remiſſionem peccatorum: carnis reſurrectionem: vitam æternam. Amen.

His dictis faciat Sacerdos ſignum crucis in manu dextera infantis, interrogato eius nomine, ita dicens.

N. Trado tibi ſignaculum Domini noſtri Ieſu Chriſti in manu tua dextera, vt te ſignes, & te de aduerſa parte repellas, & in fide Catholica permaneas, & habeas vitam æternam, & viuas in ſæcula ſæculorum. Amen.

Poſtea benedicat Sacerdos infantem ſic:

Benedictio Dei Patris omnipotentis, & ✠ Filij, & Spiritus Sancti, deſcendat ſuper te, & maneat ſemper. ℟. Amen.

Poſtea introducat Catechumenum per manum dexteram in Eccleſiam, interrogato nomine eius, dicens.

N. Ingredere in Templum Dei, vt habeas vitam æternam, & viuas in ſæcula ſæculorum. Amen.

BENE-

BENEDICTIO FONTIS.

QVando fuerit Fons mundãdus, & de pura aqua renouandus, (quod sæpe debet fieri propter aquæ corruptionem) tunc dicatur sequens Litania, & benedicatur fons modo sequẽti. Et nota quod aqua Baptismatis non debet transmutari propter honorem alicuius potentis, nisi fuerit corrupta. Nota etiam quod aqua benedicta Fontium, in vigilia Paschæ & Pentecostes, non aspergatur per Ecclesiam, sed aliqua alia aqua benedicta more solito, sicut in alijs Dominicis diebus. Memorialiter retinendum est quod aqua benedicta circa Fontes est aspergenda, sed non aqua Fõtium, siue Chrismate fuerit sanctificata, siue non. Quoniam in Decretis originalibus sanctorum Patrum Clementis, & Pascasij Paparum, inuenitur, quod aqua Fontium non est aqua aspersionis, sed Baptismatis, & purgationis. Vnde caueat vnusquisque Sacerdos, ne illâ aquâ tãgat, nisi quos baptizat: quia non est opus vt baptizati iterum baptizentur. Cesset ergo stulta presumptionis aspersio, tã in vigilia Paschatis & Pentecostes, quam in omnibus alijs diebus, quia per Ecclesiam Romanam cunctis christianis sub pena Excommunicationis maioris est inhibita.

SEQVVNTVR LITANIÆ.

Kyrie eleison.
Christe eleison.
Kyrie eleison.
Christe audi nos.
Pater de cœlis Deus, Miserere nobis.
Fili redemptor mundi Deus, Miserere nobis.
Spiritus Sancte Deus, Miserere nobis.

Sancta Trinitas vnus Deus, Miserere nobis.
Sancta Maria, ora pro no.
Sancta Dei genetrix, ora.
Sancta virgo virginū, ora.
Sancte Michael, ora.
Sancte Gabriel, ora.
Sancte Raphael, ora.
Omnes sancti Angeli & Archangeli Dei, orate.
Omnes sancti beatorū spiritum ordines orate.
Sancte Ioannes Baptista, ora pro nobis.
Omnes sancti Patriarchæ & Prophetæ, orate.
Sancte Petre, ora.
Sancte Paule, ora.
Sancte Andræa, ora.
Sancte Ioannes, ora.
Sancte Iacobe, ora.
Sancte Thoma, ora.
Sancte Philippe, ora.
Sancte Iacobe, ora.
Sancte Matthæe, ora.
Sancte Bartholomææ, ora.
Sancte Simon, ora.
Sancte Thadæe, ora.
Sancte Matthia, ora.
Sancte Barnaba, ora.
Sancte Marce, ora.
Sancte Luca, ora.
Omnes sancti Apostoli & Euangelistæ, orate.
Omnes sancti Discipuli & Innocentes, orate.
Sancte Stephane, ora.
Sancte Line, ora.
Sancte Clete, ora.
Sancte Clemens, ora.
Sancte Fabiane, ora.
Sancte Sebastiane, ora.
Sancte Albane, ora.
Sancte Cosma, ora.
Sancte Damiane, ora.
Sancte Prime, ora.
Sancte Fæliciane, ora.
Sancte Dionisi cum socijs tuis. orate.
Sancte Victor cum socijs tuis, orate.
Omnes sancti Martyres, orate pro nobis.
Sancte Siluester, ora.

Sancte Leo, ora.
Sancte Hieronime, ora.
Sancte Augustine, ora.
Sancte Isidore, ora.
Sancte Iuliane, ora.
Sancte Gildarde, ora.
Sancte Medarde, ora.
Sancte Albine, ora.
Sancte Eusebi, ora.
Sancte Suithune, ora.
Sancte Berine, ora.
Omnes sancti Confessores, orate pro nobis.
Omnes sancti Monachi, & Eremitæ, orate.
Sancta Maria Magdalena, ora pro nobis.
Sancta Maria Ægiptiaca, ora pro nobis.
Sancta Margareta, ora.
Sancta Scholastica, ora.
Sancta Petronella, ora.
Sancta Genouefa, ora.
Sancta Praxedes, ora.
Sancta Sotheris, ora.
Sancta Prisca, ora.
Sancta Thecla, ora.
Sancta Afra, ora.
Sancta Editha, ora.
Omnes sanctæ Virgines, orate pro nobis.
Omnes Sancti, & Sanctæ, Dei, orate pro nobis.

His ita completis, accedat Sacerdos ad Fontium consecrationem, quæ semper dicatur sine cantu, nisi tantum in vigilia Paschæ & Pentecostes. Tunc enim cantata secunda Litania, incipiat Sacerdos ad hunc locum cantare modesta voce.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

OMnipotens sempiterne Deus, adesto magnæ pietatis tuæ mysterijs, adesto sacramentis: & ad recreandos nouos populos, quos tibi fons Baptismatis parturit,

 spiritum

ſpiritum adoptionis emitte: vt quod noſtræ humanitatis gerendum eſt miniſterio, tuæ virtutis impleatur effectu. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Filium tuum, qui tecum viuit & regnat in vnitate Spiritus Sancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. Amen.

Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Surſum corda ℟. Habemus ad Dominum.

Gratias agamus Domino Deo noſtro. ℟. Dignum & iuſtum eſt.

Vere dignum & iuſtum eſt, æquum & ſalutare: nos tibi ſemper & vbique gratias agere, Domine ſancte, Pater omnipotens æterne Deus. Qui inuiſibili potentia, ſacramentorum tuorum mirabiliter operaris effectum. Et licet nos tantis myſterijs exequendis ſimus indigni: tu tamen gratiæ tuæ dona non deſerens, etiam ad noſtras preces aures tuæ pietatis inclines. Deus cuius Spiritus ſuper aquas inter ipſa mundi primordia ferebatur: vt iam tunc virtutem ſanctificationis aquarum natura conciperet. Deus qui nocentis mundi crimina per aquas abluens, regenerationis ſpeciem in ipſa diluuij effuſione ſignaſti: vt vnius eiuſdemq; elementi myſterio, & finis eſſet vitijs, & origo virtutibus. Reſpice quæſumus Domine in faciem Eccleſiæ tuæ, & multiplica in ea regenerationes tuas, qui gratiæ tuæ affluentis impetu lætificas ciuitatem tuam, fontemq; Baptiſmatis aperis, toto orbe terrarum gentibus innouandis: vt tuæ majeſtatis imperio, ſumat vnigeniti tui gratiam de Spiritu Sancto.

Hic Sacerdos diuidat aquam manu sua dextera in modum crucis sic dicens:

Qui hanc aquam regenerandis hominibus præparatam, arcana sui luminis admistione fæcundet: vt sanctificatione concepta, ab immaculato diuini fontis vtero, innouã, renata creaturam, progenies cœlestis emergat. Et quos aut sexus in corpore, aut ætas discernit in tempore, omnes in vnam pariat gratia mater infantiam. Procul ergo hinc iubẽte te Domine omnis spiritus immundus abscedat: procul tota nequitia diabolicæ fraudis absistat. Nihil hic loci habeat contrariæ virtutis admistio: non insidiando circumuolet, non latendo surrepat, non inficiendo corrumpat. Sit hæc sancta & innocens creatura, libera ab omni impugnatoris incursu, & totius nequitiæ purgata discessu. Sit fons viuus, aqua regenerans, vnda purificans: vt omnes hoc lauacro salutifero diluendi, operante in eis Spiritu Sancto, perfectæ purgationis indulgentiam cõsequantur. Vnde bene ✠ dico te creatura aquæ: per Deum ✠ viuum: per Deum ✠ verum: per Deum ✠ sanctum: per Deum qui te in principio, verbo separauit ab arida: cuius Spiritus super te ferebatur. Qui te de paradiso manare fecit, & in quatuor fluminibus totam terram rigare præcepit.

Hic eijciat Sacerdos aquam de fonte per quatuor partes, cum manu dextera in modum crucis.

Qui te in deserto amaram, suauitate indita fecit esse potabilem, & sitienti populo de petra produxit. Bene ✠ dico

te per Iesum Christum Filium eius vnicum Dominũ nostrum: qui te in Cana Galileæ signo admirabili, sua potentia conuertit in vinum. Qui pedibus super te ambulauit, & a Ioanne in Iordane in te baptizatus est. Qui te vna cum sanguine de latere suo produxit, & Discipulis iussit vt credentes baptizarentur in te dicens: Ite, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ Sancti. Hæc nobis præcepta seruantibus, tu Deus omnipotens, clemens adesto: tu benignus aspira.

Hic aspiret Sacerdos ter in fontem, in modum crucis; deinde dicat sic:

Tu has simplices aquas tuo ore benedicito: vt præter naturalem emundationem, quam lauandis possunt adhibere corporibus, sint etiam purificandis mentibus efficaces.

Hic stillet Sacerdos de Cereo in fontem in modum crucis: postea dicat:

Descendat in hanc plenitudinem fontis, virtus Spiritus Sancti, totamq; huius aquæ substantiam regenerandi fæcundet effectu.

Hic diuidat Sacerdos aquam cum Cereo in fonte, in modum crucis dicens:

Hic omnium peccatorum maculæ deleantur: hic natura ad imaginem tuam condita, & ad honorem sui reformata principij, cunctis vetustatis squaloribus emundetur.

Hic tollat Sacerdos Cereum de aqua, & tradat Clerico, a quo ibidem contra fontes teneatur, donec finiatur tota præfatio.

Vt om-

Vt omnis homo hoc Sacramentum regenerationis ingressus, in veræ innocentiæ nouam infantiam renascatur. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum: qui tecum viuit & regnat in vnitate eiusdem Spiritus Sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum. ℟. Amen.

Non procedatur vlterius in hoc officio in vigilia Paschæ & Pentecostes, nisi aliquis sit baptizandus: vt postea patebit.

Nota quod in vigilia Paschæ, & Pentecostes consecratis fontibus non infundetur Oleum neque Chrisma, nisi adsint aliqui qui debeant baptizari, sed linteamine mundo cooperiantur, & vsque ad Completorium Paschæ vel Pentecostes reseruentur: vt si forte his diebus aliquis baptizandus aduenerit (fæcundatis & sanctificatis fontibus tunc Olei & Chrismatis infusione) baptizetur.

Post hæc mittat Sacerdos Oleum sanctum cum ipsa billione, quæ est in vase eius, in aquam, signum crucis faciens & dicens:

Coniunctio Olei Vnctionis, & aquæ Baptismatis: In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Simili modo mittat Chrisma dicens:

Fœcũdetur, & sanctificetur fons iste, hoc salutifero Chrismate salutis: In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Postea mitta[illegible]ul Oleum cum Chrismate modo supradicto dicens:

Coniunctio Chrismatis sanctificationis, & Olei Vnctionis, & aquæ Baptismatis: In nomine Patris, & Filij, & Spiritus

ritus Sancti. Amen.

Ritus Baptizandi.

Tunc portetur infans ad fontes ab his qui eum ſuſcepturi ſunt ad Baptiſmum: ipſiſque eundem puerum ſuper fontes inter manus tenentibus, ponat Sacerdos manum dexteram ſuper eum, & interrogato eius nomine, reſpondeat qui eum tenet,

N. Item Sacerdos dicat.

N. Abrenuncias Satanæ?

Reſpondeant compatrini & commatrinæ.

Abrenuncio. Item Sacerdos.

Et omnibus operibus eius? ℟. Abrenuncio.

Item Sacerdos.

Et omnibus pompis eius? ℟. Abrenuncio.

Poſtea tangat Sacerdos pectus infantis, & inter ſcapulas de oleo ſancto, crucem faciens cum pollice dicens.

N. Et ego lineo te ſuper pectus oleo ſalutis, & inter ſcapulas, in Chriſto Ieſu Domino noſtro, vt habeas vitam æternam & viuas in ſæcula ſæculorum. Amen.

Deindè interrogato nomine eius, reſpondeant. N.

Item Sacerdos:

N. Credis in Deum patrem omnipotentem creatorem cæli & terræ?

Reſpondeant; Credo. Item Sacerdos.

Credis & in Ieſum Chriſtum Filium eius vnicum Dominum noſtrum, natum & paſſum? Reſpondeant; Credo.

Item Sacerdos.

Credis

Credis & in Spiritum Sanctum: Sanctam Eccleſiam Catholicam, Sanctorum cõmunionem: Remiſſionem peccatorum: carnis reſurrectionem, & vitam æternam poſt mortem: Reſpondeant, Credo.

Tunc Sacerdos dicat:

N. Quid petis? Reſpondeant, Baptiſmum. Itẽ Sacerdos. Vis Baptizari? Reſpondeant, Volo.

Deindè accipiat Sacerdos infantem per latera in manibus ſuis, & interrogato nomine eius, baptizet eum ſub trina immerſione, ſanctam Trinitatem inuocando, ita dicens.

N. Et ego Baptizo te in nomine Patris,

Et mergat eum ſemel verſa facie ad aquilonem, & capite verſus orientem.

& Filij, Iterum mergat ſemel, verſa facie ad meridiem. & Spiritus Sancti. Amen.

Et mergat tertio recta facie verſus aquam.

Tunc patrini accipientes infantem de manibus Sacerdotis leuent eum de fonte. Vt autem ſurrexit a fonte, accipiat Sacerdos de Chriſmate cum pollice ſuo. dicens:

Dominus vobiſcum ℞. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

DEus omnipotens, Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui te regenerauit ex aqua & Spiritu Sancto, quique dedit tibi remiſſionem omnium peccatorum tuorum,

Hic lineat infantem de ipſo Chriſmate cum pollice in vertice

vertice in modum crucis, dicens:

Ipſe te liniat Chriſmate ſalutis in eodem Filio ſuo Domino noſtro Ieſu Chriſto in vitam æternam.

Poſtea induatur infans veſte Chriſmali, Sacerdote interrogante nomen eius & dicente ſic:

N. Accipe veſtem candidam, ſanctam, & immaculatam: quam perferas ante tribunal Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt habeas vitam æternam, & viuas in ſæcula ſæculorum. Amen.

Licitum eſt autem pannum Chriſmalem ſecundo linire Chriſmate, & ſuper alium baptizatum immittere: tamen ad communes vſus non debet pannus ille aſſumi, ſed ad Eccleſiam reportari & in vſus Eccleſiæ reſeruari.

Deinde quæſito nomine ponat Cereum ardentem in manu infantis dicens:

N. Accipe lampadem ardentem & irreprehenſibilem, cuſtodi Baptiſmum tuum, ſerua mandata: vt cum venerit Dominus ad nuptias, poſſis ei occurrere vna cum Sanctis in aula cœleſti: vt habeas vitam æternam, & viuas in ſæcula ſæculorum. Amen.

Si Epiſcopus adeſt ſtatim eum confirmari oportet, & poſtea communicari ſi ætas eius id depoſcat, Sacerdote dicente:

Corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti, cuſtodiat corpus tuũ & animam tuam in vitam æternam. Amen.

Si infans ſit, iniungatur patri & matri, vt conſeruent puerum ab igne

igne & aqua, & omnibus alijs periculis, vsque ad ætatem septem annorum: & si ipsi non faciant, patrini & matrinæ tenentur. Item compatribus & commatribus iniungatur, vt doceant infantem Pater noster, Aue Maria, & Credo in Deum, vel doceri faciat: & Quod Chrismate deferat ad Ecclesiam; & quod confirmetur infans quam cito Episcopus aduenerit, circa eas partes per septem miliaria. hoc modo.

GOdfathers, & Godmothers of this childe, we charge you, that you charge the father & mother to keepe it from fire and water, and other perils, to the age of seauen yeares; and that you teach, or see it be taught the Pater noster, Aue Maria, and Credo: according to the law of holie Church, and with conuenient speede to be confirmed, of my Lord of the Diocese, or his deputie; and that the mother bring againe the chrisome at her purification. And wash your hands ere you depart the Church.

Deinde dicatur hoc sequens Euangelium super infantem (si placuerit), quia secundum Doctores maxime valet pro morbo caduco.

℣. Dominus vobiscum ℟. Et cum spiritu tuo.

Sequentia sancti Euangelij secundum Marcum.

℟. Gloria tibi Domine.

IN illo tempore: Respondens vnus de turba dixit ad Iesum, Magister, attuli filium meum ad te habentem spiritum mutum: qui vbicunque eum apprehenderit, allidit illum, & spumat, & strider dentibus, & arescit: &

dixi diſcipulis tuis vt eiicerent illum, & non potuerunt. Qui reſpondens eis, dixit: O generatio in credula, quamdiu apud vos ero? quamdiu vos patiar? afferte illum ad me. Et attulerunt eum. Et cum vidiſſet eum, ſtatim ſpiritus conturbauit illum: & eliſus in terram, volutabatur ſpumans. Et interrogauit patrem eius. Quantum temporis eſt ex quo ei hoc accidit: At ille ait. Ab infantia. Et frequenter eum in ignem & in aquas miſit vt eum perderet. Sed ſi quid potes, adiuua nos miſertus noſtri. Ieſus autem ait illi. Si potes credere, omnia poſſibilia ſunt credenti. Et continuo exclamans pater pueri cum lachrymis aiebat. Credo, domine: adiuua incredulitatem meam. Et cum videret Ieſus concurrentem turbam, comminatus eſt ſpiritu immundo dicens illi. Surde & mute ſpiritus, ego tibi precipio exi ab eo: & amplius ne introeas in eum. Et clamans & multum diſcerpens eum, exijt ab eo. Et factus eſt ſicut mortuus, ita vt multi dicerent: Quia mortuus eſt. Ieſus autem tenens manum eius, eleuauit eum, & ſurrexit. Et cum introiſſet in domum, diſcipuli eius ſecretò interrogabant eum: Quare nos non potuimus eijcere eum? Et dixit illis: Hoc genus in nullo poteſt exire, niſi in oratione, & ieiunio.

Et poſtea dicatur hoc Euangelium ſequens, ſub forma prædicta, videlicet. Secundum Ioannem.

IN principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbũ. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipſum facta ſunt: & ſinè ipſo factum eſt nihil, quod

quod factum eſt, in ipſo vita erat, & vita erat lux hominum: & lux in tenebris lucet, & tenebræ eum non comprehenderunt. Fuit homo miſſus à Deo, cui nomen erat Ioannes. Hic venit in teſtimonium vt teſtimonium perhiberet de lumine, vt omnes crederent per illum. Non erat ille lux, ſed vt teſtimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat, & mundus per ipſum factus eſt, & mundus eum non cognouit. In propria venit, & ſui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri, his, qui credunt in nomine eius, qui non ex ſanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, ſed ex Deo nati ſunt. Et verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis: & vidimus gloriam eius, gloriam quaſi vnigeniti a patre plenum gratiæ, & veritatis.

Notandum eſt quod quilibet Sacerdos parochialis debet parochiauis ſuis formam baptizandi in aqua pura, naturali, & recenti, & non in alio liquore, frequenter in diebus Dominicis exponere: Vt ſi neceſſitas emergat, ſciant paruulos in forma Eccleſiæ baptizare, proferendo formam verborum Baptiſmi in lingua materna diſtinctè, & apertè, & ſolum vnica voce nullo modo iterando verba illa rite ſemel prolata, vel ſimilia ſuper eundem: ſed ſine aliqua additione, ſubtractione, interruptione, verbi pro verbo poſitione, mutatione, corruptione, ſeu tranſpoſitione ſic dicendo:

I Christen thee N. in the name of the Father, and of the Sonne, and of the holy Ghost. Amen.

Vel in lingua latina sic.

Ego baptizo te N. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti Amen. Aquam super paruulum spargendo, vel in aquam mergendo ter vel saltem semel.

Et si puer fuerit baptizatus, secundum illam formam, caueat sibi vnusquisque, ne iterum eundem baptizat: Sed si huiusmodi paruuli conualescãt deferantur ad ecclesiam, & dicãtur super eos Exorcismi & Catechismi cum Vnctionibus & omnibus alijs supradictis præter immersionem aquæ & formam baptismi, quæ omnino sunt omittenda: videlicet: Quid petis & ab hinc vsque ad illum locum quo Sacerdos debeat paruulum Chrismate linire. Et ideo si laicus baptizauerit puerum, antequam deferatur ad Ecclesiam interroget Sacerdos diligenter quid dixerit, & quid fecerit: & si inuenerit laicum discretè & debito modo baptizasse, & formam verborum Baptismi vt supra in suo idiomate integre protulisse, approbet factum, & non rebaptizet eum. Si vero dubitet rationabiliter Sacerdos vtrum infans ad baptizandum sibi oblatus prius in forma debita fuerit baptizatus vel non: debet omnia perficere cum eo sicut cum alio quem constat sibi non baptizatum, præterquam quod verba sacramentalia essentialia proferre debeat sub conditione hoc modo dicendo.

N. Si baptizatus es, ego non rebaptizo te: sed si nondum baptizatus es, ego baptizo te, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Sub aspersione vel immersione vt supra.

Et est

Et est obseruandum tam de Baptismate quam de Cõfirmatione, quod quandocunque dubitatur, sine dubitatione conferantur, quia non dicitur iteratum quod nescitur fuisse collatum. Et ideo sub forma prædicta baptizantur infantes expositi, de quorum Baptismo probabiliter dubitatur, siue inueniantur cum sale, siue sine sale.

Notandum est etiam quod si infans sit in periculo mortis, tunc primo introducatur ad fontem, & postea baptizetur incipiendo ad hunc locum. Quid petis. Et si post Baptismum vixerit habeat totum residuum seruitium supradictum.

Hoc autem in quolibet Sacramento obseruetur, quod quandocunque periculum videtur imminere, semper incipiatur ad substantiam illius Sacramenti, & postea residuum compleatur si poterit.

Non licet aliquem baptizare in aula, camera, vel aliquo loco priuato, sed duntaxat in Ecclesijs in quibus sunt fontes ad hoc specialiter ordinati, nisi fuerit filius Regis, vel Principis, aut talis necessitas emerserit, propter quam ad Ecclesiam accessus absq; periculo haberi non potest.

Presbyter autem si poterit semper habeat fontem lapideum, integram, & honestam, ad bapizandum: Si autem nequiuerit, habeat vas conueniens ad baptismum, quod alijs vsibus nullatenus deputetur, nec extra Ecclesiam deportetur.

Solemnis Baptismus celebrari solet in Sabbato sancto Paschæ, & in vigilia Pentecostes: & ideo pueri nati infra octo dies ante Pascha, vel infra octo dies ante Pentecosten, debent reseruari ad baptizandum in Sabbato sancto Paschæ, vel in vigilia Pen-

tecoſtes, ſi commode, & ſine periculo valeant reſeruari. Ita quod tempore medio inter natiuitatem puerorum & huius Baptiſmi perfectum recipiant Catechiſmum, ſolaque diebus prædictis Baptiſmi (conſecratis fontibus) immerſio ſit facienda.

Alij autem qui alijs anni temporibus nati extiterint, incontinenter cum nati fuerint, propter mortale periculum (quod ſæpe pueris imminet improuiſum) baptizentur.

Veruntamen in Sabbato ſancto Paſchæ, & in vigilia Pentecoſtes peracta conſecratione fontium non infundatur oleum neque Chriſma, nec vlterius in officio Baptiſmi procedatur, niſi forte aliquis adſit baptizandus: ſed linteamine mundo cooperiantur, & vſque ad cõpletoriũ Paſchæ & Pentecoſtes reſeruentur, vt ſi fortè his diebus aliquis baptizãdus aduenerit, fœcundatis & ſanctificatis fontibus Olei & Chriſmatis infuſione baptizetur.

Et nota quod de aqua ſanctificata in fonte Baptiſmati in Sabbato ſancto Paſchæ, & in vigilia Pentecoſtes, nunquam debet populus aſpergi nec poſt aquæ Chriſmationem nec antè.

Non licet laico vel mulieri aliquem baptizare niſi in articulo neceſsitatis. Si vero vir & mulier adeſſent vti immineret neceſſitatis articulus baptizandi puerum, & non eſſet alius miniſter ad hoc magis idoneus preſens, vir baptizet & non mulier, niſi fortè mulier benè ſciret verba ſacramentalia & non vir, vel aliud impedimentum ſubeſſet.

Similiter pater vel mater non debet proprium filium de ſacro fonte leuare, nec baptizare, niſi in extremæ neceſſitatis articulo: tunc enim bene poſſunt ſine præiudicio copulæ coniugalis ipſum baptizare, niſi fuerit aliquis alius præſens qui hoc facere ſciret & vellet.

Preterea vir & vxor non debent simul leuare puerum alterius de sacro fonte.

Nulli religiosi debent admitti in patrinos, quod etiam de Monialibus obseruandum est.

Viri autem & mulieres qui suscipiũt pueros de Baptismo, cõstituuntur eorum fideiussores apud Deum: & ideo freque͂ter debe͂t eos admonere cum adulti fuerint, seu disciplinæ capaces, vt castitatem custodiant, iustitiam diligant, charitatem teneant & ante omnia oratione͂ Dominicalem, salutatione͂ Angelicam, Symbolum fidei & signaculo sanctæ crucis se signare, eos docere tene͂tur.

Vndè non debent recipi in patrinos, nec admittantur nisi qui sciunt prædicta: quia patrini debent instruere filios suos spirituales in fide, quod facere non possunt nisi ipsimet in fide prius instructi sint.

Si baptizandus non poterit loqui, vel quia paruulus, vel quia mutus, vel quia ægrotans, aut aliundè impotens, tunc debent patrini pro eis respondere ad omnes interrogationes in Baptismo.

Si autem loqui poterit, tunc pro seipso respondeat, ad singulas interrogationes, nisi ad interrogationem sui nominis tantum, ad quas semper patrini sui respondeant pro eo.

Qui suscipiunt pueros de sacro fonte non debent eos tenere coram Episcopo in Confirmatione nisi cogente necessitate.

Non plures quam vnus vir, & vna mulier debent accedere ad suscipiendum paruulum de sacro fonte: vnde plures ad hoc simul accedentes peccant faciendo contra prohibitionem canonis, nisi alia fuerit consuetudo approbata: tamen vltra tres amplius ad hoc nullatenus recipiantur.

Mone-

Monendi sunt etiam laici quod paruuli sui confirmati, tertia die post confirmationem deportentur ad Ecclesiam: & frontes eorum per manus Sacerdotis propter Chrismatis reuerentiam in Baptisterio abluantur, & ligaturæ eorum tunc igne comburantur.

Item nullus debet admitti ad Sacramentum Corporis et Sanguinis Christi Jesu, extra mortis articulum, nisi fuerit confirmatus, vel a receptione sacramenti Confirmationis fuerit rationabiliter impeditus.

Non debet Sacerdos parochialis esse sine Chrismate: sed debet quilibet Sacerdos parochialis suo Episcopo, non ab alio, in propria persona sua, vel per alium Sacerdotem, Diaconum, vel Subdiaconum Chrisma petere singulis annis ante Pascha.

Sacerdos qui de veteri Chrismate vngit baptizatum, nisi in articulo necessitatis, deponendus est: & ideo debet omni die cœnæ Domini in nouum Chrisma ab Episcopo confici, & vetus remoueri, & concremari.

Item tam sacrum Oleum quam Chrisma, sub fideli custodia claui adhibita debent obseruari, ne ad illa possit manus temeraria extendi ad aliqua nefaria exercenda.

Nota quod tempore interdicti generalis, licitè possunt conferri Baptismus & Confirmatio tam adultis quam paruulis, sed non cum pulsatis Campanis, neque alta voce.

ORDO

ORDO AD PVRIFI-CANDAM MVLIEREM

Post partum antè ostium Ecclesiæ.

Primo Sacerdos & ministri eius dicant Psalmos sequentes. Psal. 120.

LEuaui oculos meos in montes: vnde veniet auxilium mihi.

Auxilium meum a Domino: qui fecit cœlum & terram.

Non det in commotionem pedem tuum: neque dormitet qui custodit te.

Ecce non dormitabit neq; dormiet: qui custodit Israel.

Dominus custodit te, Dominus protectio tua: super manum dexteram tuam.

Per diem sol non vret te: neque luna per noctem.

Dominus custodit te ab omni malo: custodiat animam tuam Dominus.

Dominus custodiat introitum tuum, & exitum tuum: ex hoc nunc, & vsque in sæculum.

Gloria Patri & Filio, &c. Sicut erat, &c.

Psal. 127.

BEati omnes qui timent Dominum: qui ambulant in vijs eius.

Labores manuum tuarum quia manducabis: beatus es, & bene tibi erit.

Vxor tua sicut vitis abundans: in lateribus domus tuæ.

Filij tui ſicut nouellæ oliuarum: in circuitu menſæ tuæ.
Ecce ſic benedicetur homo: qui timet Dominum.
Benedicat tibi Dominus ex Sion: & videas bona Hieruſalem omnibus diebus vitæ tuæ.
Et videas filios filiorum tuorum, pacem ſuper Iſrael.
Gloria patri, & Filio, &c. Sequatur.

Kyrie eleiſon, Chriſte eleiſon, Kyrie eleiſon. Pater noſter. ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos à malo. ℣. Domine ſaluam fac ancillam tuam. ℟. Deus meus ſperantem in te. ℣. Eſto ei Domine turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Domine exaudi orationē meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus

DEus qui hanc famulam tuam de pariendi periculo liberaſti, & eam in ſeruitio tuo deuotam eſſe feciſti: concede vt temporali curſu fideliter peracto, ſub alis miſericordiæ tuæ vitam perpetuam & quietam conſequatur. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Tunc aſpergatur mulier aqua benedicta. Deinde inducat eam Sacerdos per manum dexteram in Eccleſiam, dicens.

Ingredere in templum Dei vt habeas vitam æternam, & viuas in ſæcula ſæculorum. Amen.

Nota quod mulieres poſt prolem emiſſam, quandocunque Eccleſiam intrare voluerint acturæ gratias, purificari poſſunt, & nulla proindè peccati mole grauantur: nec Eccleſiarum aditus eſt

tus eſt

tus est eis denegandus, ne pœna illis converti videatur in culpam. Si tamen ex veneratione voluerint aliquandiu abstinere, deuotionem earum non credimus improbandam. De purificatione post partum, cap. vnico.

ORDO AD FACIENDVM SPONSALIA.

siue Matrimonium.

IN primis statuantur vir & mulier ante ostium Ecclesiæ coram Deo, Sacerdote & populo, vir a dextris mulieris, & mulier a sinistris viri.

Et sciendum est quod licet omni tempore possint contrahi Sponsalia & etiam Matrimonium, quod fit priuatim solo consensu, tamen traditio vxorum, & nuptiarum solemnitas certis temporibus fieri prohibentur: videlicet ab Aduentu Domini vsque ad octauam Epiphaniæ, & à Septuagesima vsque ad octauam Paschæ, & à Dominica ante Ascensionem Domini, vsque ad octauam Pentecostes. In die tamen octaua Epiphaniæ licitè possunt nuptiæ celebrari, quia non inuenitur prohibitum, quamuis in Octauis Paschæ hoc facere non liceat. Similiter in Dominica proxima post festum Pentecostes licitè celebrantur nuptiæ, quia dies Pentecostes octauam diem non habet.

Tunc interroget Sacerdos Banna dicens in lingua materna sub hac forma.

Ecce conuenimus huc fratres coram Deo, Angelis, & omnibus Sanctis eius in facie Ecclesiæ, ad coniungẽdum

duo corpora, ſcilicet huius viri, & huius mulieris, Hic reſpiciat Sacerdos perſonas, vt amodò ſint vna caro, & duæ animæ, in fide, & in lege Dei, ad promerendam ſimul vitam æternam, quicquid antè hoc fecerint. Admoneo igitur vos omnes, vt ſi quis ex vobis aliquid dicere ſciat, quare iſti adoleſcentes legitimè contrahere non poſſint, modo confiteatur.

Eadem admonitio fiat ad virum, & ad mulierem, vt ſi quid ab illis occultè actum fuerit, vel ſi quid deuouerint, vel alio modo de ſe nouerint, quare legitimè contrahere non poſſunt, tunc confiteantur.

Si vero aliquis impedimentum aliquod proponere voluerit, & ad hoc probandum cautionem præſtiterit, differantur Sponſalia, quouſque rei veritas cognoſcatur. Si verò nullus impedimentum proponere voluerit, interroget Sacerdos *dotem mulieris, videlicet arras ſponſales: & dicuntur arræ annuli vel pecuniæ, vel aliæ res dandæ ſponſæ per ſponſum. Quæ datio ſubarratio dicitur, quando fit per annuli dationem, & tunc vulgariter deſponſatio vocatur.*

Non fidabit Sacerdos, nec conſentiet ad fidationem inter virum & mulierem, ante tertium dictum bonnorum. Debet enim Sacerdos banna in facie Eccleſiæ infra Miſſarum ſolemnia, cum maior populi adfuerit multitudo, per tres dies ſolennes, & diſiunctos, interrogare: ita vt inter vnumquemq; diem ſolennem cadat ad minus vna dies.

Debet etiam Sacerdos terminum præfigere competentem, infra quem qui voluerit & valuerit, legittimũ opponat impedimentum: &

tum: & si contrahentes diuersarum sint parochiarum, tunc in vtraque Ecclesia parochiarum illarum sunt Banna interrogāda. Si autem vnius & eiusdem sint parochiæ, tunc tantum in Ecclesia illius parochiæ banna interrogentur.

Sacerdos vero qui contractibus matrimonialibus antè trinam solennem interrogationem bannorum, vt prædictum est, præsumpserit interesse, pœnam suspensionis ab officio per triennium incurrit.

Similiter Sacerdos parochialis qui Matrimonia clandestina, in parochia sua prohibere contempserit, ab officio per triennium debet suspendi, & grauius est puniendus si culpæ qualitas id requirat. Prohibentur autem clādestina Matrimonia duplici ratione: videlicet, ne sub specie Matrimonij committatur fornicatio, & ne Matrimonialiter coniuncti iniustè separentur. Sæpe enim in Matrimonio occulto alter coniugum mutat propositum, & dimittit alterum probationibus destitutum, & sine remedio restitutionis. Et ideo prohibeant Sacerdotes frequenter parochianos suos, ne dent sibi fidem mutuò, sed coram publicis & honestis personis ad hoc constitutis.

Quisquis etiam Sacerdos, seu sæcularis, seu regularis extiterit, qui solemnizationem Matrimonij extra Ecclesiam parochialem, vel capellam habentem iura parochiæ, sibi ab antiquo competentia, absque Diocæsani loci licentia speciali, celebrare præsumpserit, aut celebrationi interesse, ipso facto per annum integrum ab officio est suspensus.

Postea dicat Sacerdos ad virum cunctis audientibus in lingua materna sic.

N. vis habere hanc mulierem in sponsam, & eam diligere, honorare, tenere, & custodire sanam & infirmam, sicut sponsus debet sponsam, & omnes alias propter eam dimittere, & illi soli adhærere quamdiu vita vtriusque vestrum durauerit?

Respondeat vir. Volo.

Item dicat Sacerdos ad mulierem hoc modo.

N. vis habere hunc virum in sponsum & ei obedire, & seruire, & eum diligere, honorare, ac custodire sanum & infirmum, sicut sponsa debet sponsum, & omnes alios propter eum dimittere, & illi soli adhærere quamdiu vita vtriusque vestrum durauerit?

Respondeat mulier. Volo.

Deinde detur fœmina a patre suo, vel ab amicis eius. Quod si puella sit, discoopertam habeat manum, si vidua tectam. Vir eam recipiat in Dei fide & sua seruandam, sicut vouit coram Sacerdote, & teneat eam per manū suam dexteram in manu sua dextera, & sic det fidem mulieri per verba de præsenti ita dicens, docente Sacerdote.

I N. take thee N. to my wedded wife, to haue & to hold, from this day forward, for better, for worse, for richer, for poorer, in sicknesse and in health, til death vs depart, if holie Church wil it permit, and therto I plight thee my troth.

Manum retrahendo.

Deinde dicat mulier docente Sacerdote.

I N. take thee N. to my wedded husband, to haue and to hold, ſrom this day forward, for better, for worſe, for richer, for poorer, in ſickneſſe & in health, to be bonnair and buxom, in bed and at boord til death vs depart, if holy Church vvil it permit, and therto I plight thee my troth. *Meeke* *Obedient*

Manum retrahendo.

Deinde ponat vir aurum, argentum, & annulum ſuper ſcutam, vel librum, & quærat Sacerdos ſi annulus antea fuerit benedictus, vel non: Si dicatur quod non, tunc benedicat Sacerdos annulum hoc modo.

D ominus vobiſcum ℟. E t cum ſpiritu tuo.

O remus.

C Reator & conſeruator humani generis, dator gratiæ ſpiritualis, largitor æternæ ſalutis, tu Domine mitte benedictionem tuam ſuper hunc annulum, [reſpice] vt quæ illum geſtauerit ſit armata virtute cæleſtis defenſionis, & proficiat illi ad æternam ſalutem. Per Chriſtum Dominum noſtrum. A men.

O remus.

B Ene ✠ dic Domine hunc annulum [reſpice] quem nos in tuo ſancto nomine benedicimus, vt quæcunque eum portauerit in tua pace conſiſtat, & in tua voluntate permaneat, & in tuo amore viuat, & creſcat, & ſeneſcat, & multiplicetùr in longitudinem dierum. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum. A men.

Tunc aſpergatur aqua benedicta ſuper annulum.

Si autem antea fuerit annulus ille benedictus, tunc ſta-

tum po

tim postquam vir posuerit annulum super librum, accipiens Sacerdos annulum tradat ipsum viro: quem vir accipiat manu sua dextera, cum tribus principalioribus digitis & manu sua sinistra tenens dexteram sponsæ, docente Sacerdote dicat:

With this ring I thee wed, this gold and siluer I thee giue, and with my bodie I thee worshippe, & with al my wordly goodes I thee endew.

Tunc inserat sponsus annulum pollici sponsæ dicens:

In nomine Patris. Deinde secundo digito, dicens:
& Filij. Deinde tertio digito, dicens:
& Spiritus Sancti. Deinde quarto digito, dicens:
Amen. Ibique dimittat annulum. Quia in medico est quædam vena procedens vsque ad cor, & in sonoritate argenti designatur interna dilectio, quæ semper inter eos debet esse recens.

Deinde inclinatis eorum capitibus, dicat Sacerdos benedictionem super eos.

Benedicti ✠ sitis a Domino, qui fecit mundum ex nihilo. Amen.

Postea dicatur Psalmus sequens: Psal. 67.

MAnda Deus virtuti tuæ: confirma hoc Deus quod operatus es in nobis.

A Templo tuo in Hierusalem: tibi offerent reges munera.

Increpa feras arundinis, congregatio taurorum in vaccis populorum: vt excludãt eos qui probati sunt argento.

Gloria Patri, & Filio, &c.

Kyrie

Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison. Pater noster. ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. Benedicamus Patrem, & Filium, cum sancto Spiritu. ℟. Laudemus & superexaltemus eum in sæcula. ℣. Laudemus Dominum quem laudant Angeli. ℟. Quem Cherubin & Seraphin, Sanctus, Sanctus, Sanctus, proclamant. ℣. Domine exaudi orationem meam ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob sit vobiscum: & ipse vos coniungat, & impleat benedictionem suam in vobis. Qui viuit & regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Alia oratio cum Oremus.

BEne ✠ dicat vos Deus pater, custodiat vos Iesus Christus, illuminet vos Spiritus Sanctus. Ostendat Dominus faciem suam in vobis & misereatur vestri. Conuertat Dominus vultum suum ad vos, & det vobis pacem, impleatque vos omni benedictione spirituali in remissionem omnium peccatorum vestrorum, vt habeatis vitam æternam, & viuatis in sæcula sæculorum. Amen.

Hic intrent Ecclesiam vsque ad gradum altaris, & Sacerdos in eundo cum suis ministris dicat hunc psalmum sequentem. Psal. 127

BEati omnes qui timent Dominum: qui ambulant in vijs eius.

Labores manuum tuarum quia manducabis: beatus es, & bene tibi erit.

Vxor tua ſicut vitis abundans: in lateribus domus tuæ.

Filij tui ſicut nouellæ oliuarum: in circuitu menſæ tuæ.

Ecce ſic benedicetur homo: qui timet Dominum.

Benedicat tibi Dominus ex Sion: & videos bona Hieruſalem omnibus diebus vitæ tuæ.

Et videas filios filiorum tuorum: pacem ſuper Iſrael.

Gloria Patri, & Filio, &c.

Kyrie eleiſon, Chriſte eleiſon, Kyrie eleiſon.

Tunc proſtratis ſponſo & ſponſa ante gradum altaris, roget Sacerdos circumſtantes orare pro eis dicendo:

Pater noſter. ℣. Et ne nos inducas in tentationem ℟. Sed libera nos à malo. ℣. Saluum fac ſeruum tuũ & ancillã tuam. ℟. Deus meus ſperantes in te. ℣. Mitte eis Domine auxilium de ſancto. ℟. Et de Sion tuere eos. ℣. Eſto ei Domine turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

BEne ✠ dicat vos Dominus ex Sion, vt videatis quæ bona ſunt Hieruſalem omnibus diebus vitæ veſtræ: & videatis filios filiorum veſtrorum, & pacem ſuper Iſrael. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Oremus.

DEus Abraham, Deus Iſaac, Deus Iacob, bene ✠ dic adoleſcentes iſtos, & ſemina ſemen vitæ æternæ in

mentibus

mentibus eorum: vt quicquid pro vtilitate sua dedicerēt, hoc facere cupiant. Per Iesum Christum filium tuum recuperatorem hominum, qui tecum viuit & regnat in vnitate Spiritus Sancti Deus per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Oremus.

RESpice Domine de cælis, & bene ✠ dic conuentionem istam. Et sicut misisti sanctum Angelum tuum Raphaelem ad Tobiam & Saram filiam Raguelis: ita digneris Domine mittere bene ✠ dictionē tuam super istos adolescentes, vt in tua voluntate permaneant, & in tua securitate persistant, & in amore tuo viuant & senescant: vt digni atque pacifici fiant & multiplicentur in longitudinem dierum. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Oremus.

REspice Domine propitius super hunc famulū tuum [respice] & super hanc famulam tuam [respice] vt in nomine tuo bene ✠ dictionem cælestem accipiant, & filios filiorum suorum & filiarū suarum vsque ad tertiam & quartam progeniem incolumes videant, & in tua voluntate perseuerent, & in futuro ad cælestia regna perueniant. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Oremus.

OMnipotens sempiterne Deus, qui primos parentes nostros Adam & Euam sua virtute creauit, & in sua sanctificatione copulauit, ipse corda & corpora vestra sanctificet & bene ✠ dicat. atque in societate & amore veræ dilectionis coniungat. Per Christū Dominū nostrū. Amē.

Deinde benedicat eos dicens, Oremus.

BEne ✠ dicat vos Deus omnipotẽs omni bene ✠ dictione cæleſti, efficiatq; vos dignos in conſpectu ſuo, ſuperabundet in vobis diuitias gratiæ ſuæ, & erudiat vos in verbo veritatis, vt ei corpore pariter & mente complacere valeatis. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum &c. Amen.

Finitis orationibus quæ dicebantur ſuper eos proſtratos ad gradum altaris, & introductis illis in presbyterium (ſcilicet inter chorum & altare) ex parte Eccleſiæ auſtrali, & ſtatuta muliere a dextris viri (videlicet inter ipſum & altare) incipiatur Miſſa.

Nota quod ordo thuris benedicti nunquam datur in Eccleſia ſponſo & ſponſæ. Inde eſt quod oblato thure benedicto ſuper altare, ſi deſcendat thuribulus ad clericos, vel ad laicos, aliud thus eſt apponendum & hominibus offerendum.

Poſt Sanctus, proſternant ſe ſponſus & ſponſa in oratione ad gradum altaris, extenſo ſuper eos pallio, quod teneant quatuor clerici per quatuor cornua, in ſuperpelliceis: niſi alter eorum prius fuerit deſponſatus & benedictus, quia tunc non habeatur pallium ſuper eos, nec dicatur Sacramentalis benedictio, vt poſtea patebit.

Deinde dicto, Per omnia ſæcula ſæculorum, Amen, poſt Pater noſter, antequam dicatur: Pax Domini ſit ſemper vobiſcum, facta fractione Euchariſtiæ more ſolito, dimiſſaque hoſtia in tribus fractionibus ſuper patenam: dicat Sacerdos conuerſus ad illos, orationes ſequentes, illis interim

terim

terim genu flectentibus sub pallio, Sacerdote sic dicente.

℣. Dominus vobiscum. ℞. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

PRopitiare Domine supplicationibus nostris, & institutis tuis quibus propagationem humani generis ordinasti benignus assiste: vt quod te auctore coniungitur, te auxiliante seruetur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Oremus.

DEus qui potestate virtutis tuæ de nihilo cuncta fecisti, quique dispositis vniuersitatis exordijs, homini ad imaginem Dei facto, ideo inseperabile mulieris adiutorium condidisti, vt fœmineo corpori de virili dares carne principium, docens quod ex vno placuisset institui, nunquam liceret disiungi.

Hic incipit benedictio sacramentalis.

Deus qui tam excellenti mysterio coniugalem copulam consecrasti, vt Christi & Ecclesiæ sacramentum præsignares in fœdere nuptiarum.

Hic finitur benedictio sacramentalis.

Deus per quem mulier iungitur viro, & societas principaliter ordinata, ea benedictione ✠ donatur quæ sola nec per originalis peccati pœnam nec per diluuij est ablata sententiam. Respice propitius super hanc famulam tuam, quæ maritali iungenda consortio, se tua expetit protectione muniri. Sit in ea iugum dilectionis & pacis: fidelis & casta nubat in Christo, imitatrixq; sanctarum permaneat fœminarum. Sit amabilis vt Rachel viro

 suo

ſuo. Sapiens, vt Rebecca. Longæua & fidelis, vt Sara. Nihil in ea ex actibus ſuis ille auctor præuaricationis vſurpet. Nexa fidei, mandatiſque permaneat, vni thoro vincta. Contractus illicitos fugiat, muniatque infirmitatem ſuam robore diſciplinæ. Sit verecundiæ grauis, pudore venerabilis, doctrinis cæleſtibus erudita. Sit fæcunda in ſobole, ſit probata & innocens. Et ad optatam perueniat ſenectutem, & videat filios filiorum ſuorum vſque in tertiam & quartam progeniem. Et ad beatorum requiem, atque ad cœleſtia regna perueniat. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, &c. Amen.

Notandum quod hæc clauſula: Deus qui tam excellenti myſterio. vſque, Deus per quem mulier iungitur viro: non dicatur in ſecundis nuptijs. Vir enim aut mulier ad bigamiam tranſiens, non debet iterum a Sacerdote benedici, quia cum alia vice benedicti ſint, eorum benedictio non debet iterari, quia caro benedicta trahit ad ſe carnem non benedictam.

Notandum eſt autem quod inhibitum eſt per capitulum extra, de ſecundis nuptijs, ne benedictio detur in ſecundis nuptijs, quod etiam teſtatur beatus Ambroſius qui ait. Primæ nuptiæ à Domino ſunt conſtitutæ, ſecundæ vero permiſſæ. Primæ nuptiæ ſub omni benedictione celebrantur, ſecundæ vero carent omni benedictione. Sed quia plures benedictiones ſunt in nuptijs celebrãdis (ſcilicet in introitum Eccleſiæ, & ſuper pallium, & poſt Miſſam, & ſuper thorum in ſero) dubium eſſe poteſt quæ benedictio in ſecundis nuptijs ſit iteranda & quæ non. Sciendum eſt. quod in hac oratione quæ ſic incipit: Deus qui poteſtate virtutis

tuæ

tuæ de nihilo cuncta fecisti &c. tres su t benedictiones ibidem quæ idem habent principium, scilicet: Deus. Media autem est omittenda, scilicet ista: Deus qui tam excellenti mysterio coniugalem copulam consecrasti. usque, Deus per quem mulier iungitur viro, & societas principaliter ordinata &c. Quia in ista benedictione agitur de vnitate Christi & Ecclesiæ, quæ figuratur in primo Matrimonio, non autem in secundo. Unde Apostolus ad Corinthios ait. Erunt duo in carne vna. Et hoc notatur in cap. Extra, de Bigamis & cap. Debitum & si vir vnius vxoris. Et hoc pro primo matrimonio, sed qui adhæret pluribus dissoluit vnitatem, vel fœdus vnitatis, & ideo illa benedictio quæ agit de vnitate, (scilicet: Deus qui tam excellēti mysterio &c.) non dicetur in secundis nuptijs. Et hoc est verum tam in viro bigamo, quam in muliere vidua, quia caro benedicti trahit ad se carnem non benedictam. Sed omnes aliæ benedictiones siue orationes debent dici indifferentur, secundum curiam Romanam, secundum Hostiensem, & Thomam Aquinatem, & Morandū Doctorem. Et quæstio ista discussa erat, & determinata in sacro palatio Romæ, & translata in Angliam per Magistrum Joannem Haysted anno Domini 1321. Et causa discussionis erat, quia multitudo Sacerdotum tunc temporis ad sedem Apostolicam conuolarunt causa obtinendi absolutionis beneficium pro benedictionibus in secundis nuptijs indiscrete collatis. Jdeo super hoc statuitur constitutio noua, quæ sic incipit.

Concertationi antiquæ finem imponere cupientes presenti declaramus edicto, quod licet vir vel mulier ad bigamiam vel ad secunda nuptias trāsierint benedici non debent

bent cum fuerint aliàs benedicti: quod si forsan alter eorum vel ambo essent ad secundas nuptias transeuntes & in primus nuptijs benedicti non fuerint, danda est eis benedictio in secundis nuptijs. Sane volentes antiquam rigorem temperare, concedimus quod presbyter qui secundas nuptias benedixerit scienter, ad sedem Apostolicam ex hoc venire minimè teneatur: sed a pæna suspensionis hoc casu a iure indicta, per suos possint Diocæsanos absolui. Si qui vero iuxta opinionem quorundam hactenus se non reputăt suspensos et ordines quoslibet, seu quæuis beneficia receperint, Diocæsani eorum a pæna suspensionis prædicta ipsos absoluere, ac super executione ordinum, & retentione beneficiorum huiusmodi cum eis valeant licitè dispensare.

Hic quæri potest quare secundæ nuptiæ non benedicantur? Ad hoc dico quod secundum Matrimonium quamuis in se consideratum sit perfectum Sacramentum, tamen in ordine ad primum Sacramentum consideratum, aliquem habet defectum Sacramenti, quia non habet plenam significationem, cum non sit vna caro, sicut est in matrimonio Christi & Ecclesiæ, & ratione huius defectus benedictio a secundis nuptijs subtrahitur. Sed hoc est intelligendum quando secundæ nuptiæ sunt secundæ ex parte viri & ex parte mulieris tantum. Si enim virgo contrahat cum illo qui habuit aliam vxorem nihilominus nuptiæ benedicuntur. Saluatur etiam aliquo modo significatio in ordine ad primas nuptias, quia Episcopus etsi vnam Ecclesiam habeat sponsam, habet tamen plures personas desponsatas in vna Ecclesia. Sed anima non

potest

potest esse sponsa alterius quam Christi, quia cum demore fornicatur, nec est matrimonium spirituale. Et propter hoc quando mulier secundo nubit, nuptiæ non benedicuntur propter defectum Sacramenti.

Post hæc vertat se Sacerdos ad altare & dicat Pax Domini & Agnus Dei.

Tunc amoto pallio surgant ambo sponsus & sponsa, & accipiat sponsus pacem a Sacerdote, & ferat sponsæ osculans eam & neminem alium nec ipse, nec ipsa: sed statim Diaconus vel clericus a presbytero pacem accipiens, ferat alijs sicut solitum est.

Post Missam benedicatur panis & vinum, vel aliud quid potabile in vasculo, & gustent in nomine Domini, Sacerdote dicente. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

BEne ✠ dic Domine panem istum, & hunc potum, & hoc vasculum sicut benedixisti quinque panes in deserto, & sex hydrias in Cana Galileæ: vt sint sani & sobrij, atque immaculati omnes gustantes ex eis, Saluator mundi. Qui viuis & regnas cum Deo Patre in vnitate Spiritus Sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Nocte vero sequenti cum sponsus & sponsa ad lectum peruenerint accedat Sacerdos & benedicat thalamum dicens. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

BEne ✠ dic Domine thalamum istum, & omnes habitantes in eo: vt in tua pace consistant, & in tua voluntate

luntate permaneant, & in amore tuo viuant, & ſeneſcant, & multiplicentur in lon[illegible]itudinem dierum. Per Dominũ noſtrum Ieſum Chriſtum. Amen.

Item benedictio ſuper lectum. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

BEnedic Domine hoc cubiculum [reſpice] qui non dormis, neque dormitas. Qui cuſtodis Iſrael, cuſtodi famulos tuos in hoc lecto quieſcentes ab omnibus phantaſmaticis dæ[m]onum illuſionibus. Cuſtodi eos vigilantes, vt in præceptis tuis meditẽtur dormientes, & te per ſoporem ſentiant, vt hic & vbique defenſionis tuę muniãtur auxilio. Per Dominum noſtrum. Amen.

Deinde fiat benedictio ſuper eos in lecto tantum cum

Oremus.

BEnedicat Deus corpora veſtra, & animas veſtras: & det ſuper vos benedictionem, ſicut benedixit Abraham, Iſaac, & Iacob. Amen.

Alia benedictio.

Oremus.

MAnus Domini ſit ſuper vos, mittatq; Angelum ſuum ſanctum qui cuſtodiat vos omnibus diebus vitæ [illegible]ſtræ. [illegible]men.

Alia benedictio.

Oremus.

BEnedicat vos Pater, Filius, & Spiritus Sanctus, qui trinus eſt in numero & vnus in numine. Amen.

ORDO AD VISITANDVM INFIRMVM.

IN primis induat se Sacerdos superpellaceo cum stola, & in eundo dicat cum suis ministris septem psalmos pœnitentiales, cum Gloria Patri & cum Antiphona. Ne reminiscaris. Quæ in fine reperitur hoc modo.

Ne reminiscaris, Domine, delicta nostra, vel parentum nostrorum, neque vindictam sumas de peccatis nostris. Parce Domine, parce famulo tuo (vel famulæ tuæ) quem (vel quam) redemisti præcioso sanguine tuo, & ne in æternum irascaris ei.

Et cum intrauerit domum dicat.

Pax huic domui, & omnibus habitantibus in ea, pax ingredientibus, & egredientibus.

Et sciendum est, quod quando infirmus debet inungi, offerenda est ei imago crucifixi, & ante conspectum eius statuenda, vt redemptorem suum in imagine crucifixi adoret, & passionis eius quam pro peccatorum salute sustinuit recordetur.

Deinde aspergat infirmum aqua benedicta, & statim sequatur.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. Saluum fac seruum tuum (vel ancillam tuam) ℟. Deus meus sperantem in te. ℣. Mitte ei

Domine auxilium de sancto. ℟. Et de Sion tuere eum, [vel eã] ℣. Nihil proficiat inimicus in eo [vel ea] ℟. Et filius iniquitatis non opponat nocere ei. ℣. Esto ei Domine turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo. Oremus

DEus qui beatum Petrum Apostolum tuum misisti ad Tabitham famulam tuam, vt eius præcibus suscitaretur ad vitam: exaudi nos quæsumus, vt hunc famulum tuum (vel hanc famulam tuam) N. quem (vel quam) in nomine tuo visitat nostra fragilitas, exorata medecinæ tuæ medela citius sanitati restituat. Per Christum Dominum nostrum. Amen. Oremus.

OMnipotens sempiterne Deus, qui subuenis in periculis, & necessitate laborantibus, & flagella clementer temporas: te Domine supplices exoramus, vt per visitationem tuam sanctam erigas hunc famulum tuum (vel hanc famulam tuam) N. ex hac ægrotatione qua tenetur, & præsentes eum Ecclesiæ tuæ sanctæ incolumem, ad laudem & gloriam nominis tui. Per Christum Dominum nostrum. Amen. Oremus.

EXaudi nos omnipotens & misericors Deus, & visitationem tuam conferre digneris super hunc famulum tuum (vel hanc famulam tuam) N. quem (vel quam) diuersa vexat infirmitas. Visita eum (vel eã) Domine, sicut visitare dignatus est socrum Petri, puerum Centurionis,

& To-

& Tobiam, & Saram per sanctum Angelum tuum Raphaelem. Restitue in eo (vel ea) Domine pristinam sanitatem, vt mereatur in atrio domus tuæ dicere: castigans, castigauit me Dominus, & morti non tradidit me Saluator mundi. Qui cum Deo Patre, & Spiritu Sancto viuis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Oremus.

DEus qui famulo tuo Ezechiæ ter quinos annos ad vitam donasti: ita & hunc famulũ tuum (vel hanc famulam tuam) N. a lecto ægritudinis, tua potentia erigas ad salutem. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Oremus.

REspice quæsumus Domine famulum tuum (vel famulam tuam) N. in infirmitate sui corporis laborãtem: & animam refoue quam creasti, vt castigationibus emendata, continuò se sentiat, tua medecina saluatam. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Oremus.

DEus qui facturæ tuæ pio semper dominaris affectu, inclina aurem tuam supplicationibus nostris, & famulum tuum (vel famulam tuam) N. ex aduersa valetudine sui corporis laborantem, placatus respice, & visita in salutari tuo, ac cælestis ei gratiæ præsta medecinam. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Oremus.

VIrtutum cælestium Deus, qui ab humanis corporibus omnem languorem, & omnem infirmitatem

præcepti tui potestate depellis : adesto propitius huic famulo tuo (vel famulæ tuæ) N. vt fugatis infirmitatibus, & viribus receptis, nomen sanctum tuum instaurata protinus sanitate benedicat. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Oremus.

DOmine sancte, pater omnipotens, æternæ Deus, qui fragilitatem conditionis humanæ, infusa virtutis tuæ dignatione confirmas, vt salutaribus remedijs pietatis tuæ corpora nostra, & membra vegetentur : super hunc famulum tuum (vel famulam tuam) N. propitius intẽde, vt omni necessitate corporeæ infirmitatis exclusa, gratia in eo (vel ea) pristinæ sanitatis perfecta reparetur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Oremus.

REspice Domine de cælo, & vide & visita hunc famulum tuum (vel hanc famulam tuam) N. & benedic eum (vel eam) sicut benedicere dignatus es, Abraham, Isaac, & Iacob. Respice super eum (vel eam) Domine oculis misericordiæ tuæ, & reple eum (vel eã) omni gaudio, & lætitia & timore tuo. Expelle ab eo (vel ea) omnes inimici insidias, & mitte Angelum pacis qui eum (vel eam) custodiat, & domum istam in pace perpetua. Per Dominum nostrum. Amen.

Deinde priusquam vngatur infirmus, aut communicetur, exhortetur eum Sacerdos hoc modo.

FRater charissime, gratias age omnipotenti Deo pro vniuersis beneficijs suis, patiẽter & benigne suscipiens infir-

infirmitatẽ corporis, quã tibi Deus immisit: nam si ipsam humiliter sine murmure toleraueris, inferet animæ tuæ maximum præmium, & salutem. Et frater charissime quia viam vniuersæ carnis ingressurus es, esto firmus in fide: qui enim non est firmus in fide, infidelis est, & sine fide impossible est placere Deo. Et ideo si saluus esse volueris, ante omnia opus est vt teneas Catholicam fidem, quam nisi integram, inuiolatamque seruaueris, absque dubio in æternum peribis.

Deinde bonum & valde expediens est vt Sacerdos exprimat infirmo quatuordecim articulos fidei, quorum septem primi ad mysterium Trinitatis, & septem alij ad Christi humanitatem pertinent: vt si forte prius in aliquo ipsorum errauerit, titubauerit, vel dubius fuerit, ante mortem dum adhuc spiritus vinctus est carni ad fidem solidam reducatur. Et potest Sacerdos dicere sic.

Fides autem Catholica hæc est frater. 1 Credere in vnũ Deum, hoc est in vnitatem diuinæ essentiæ, in trium personarum indiuisibile Trinitate. 2 Patrem ingenitẽ esse Deum. 3 Vnigenitum Dei Filium, esse Deum per omnia coæqualem Patri. 4 Spiritum Sanctum, non genitum, non factum, non creatum, sed a Patre & Filio pariter procedentem, esse Deum Patri Filioque consubstantialem, etiam & æqualem. 5 Creationem cæli & terræ, id est, omnis visibilis & inuisibilis creaturæ a tota indiuisibili Trinitate. 6 Sanctificationem Ecclesiæ per Spiritum Sanctũ, & gratiæ sacramenta, ac cætera omnia in quibus communicat

nicat Ecclesia Christiana: In quo intelligitur, quod Ecclesia Catholica cum suis Sacramentis & legibus, per Spiritum Sanctum regulata, omni homini (quantumcunque facinoroso peccatori) sufficit ad salutem, & quod extra Ecclesiam Catholicam non sit salus. 7 Consummationẽ Ecclesiæ per gloriam sempiternam, in anima & carne veraciter suscitanda: & per huius oppositum intelligitur æterna damnatio reproborum. Si vis ergo saluus esse frater, ita de mysterio Trinitatis sentias.

Deinde exprimat ei Sacerdos alios septem articulos ad Christi humanitatem pertinentes, hoc modo.

Similiter (frater charissime) necessarium est ad æternam salutem, vt credas, & confitearis Domini nostri Iesu Christi Incarnationẽ, seu veram carnis assumptionem per Spiritum Sanctum ex sola virgine gloriosa. 2 Veram incarnati Dei natiuitatem ex virgine incorrupta. 3 Veram Christi passionem & mortem sub tyrannide Pilati. 4 Veram Christi descensionem ad inferos in anima ad spoliatorem tartari, quiescente corpore eius in sepulchro. 5 Veram Christi Dei tertia die a morte resurrectionem. 6 Veram ipsius ad cælos ascensionem. 7 Ipsius venturi ad iudicium certissimam expectationem. Hæc est fides catholica (frater) quam nisi fideliter, firmiterque credideris, sicut sancta mater Ecclesia credit, saluus esse non poteris.

Et si infirmus laicus, vel simpliciter literatus fuerit, tunc potest Sacerdos articulos fidei in generali ab eo inquirere, sub hac forma.

Charis-

CHarissime frater, credis Patrem, & Filium, & Spiritũ Sanctum, esse tres personas, & vnũ Deum, & ipsam benedictam, atque indiuisibilem Trinitatem creasse omnia creata visibilia, & inuisibilia. Et solum Filium, de Spiritu Sancto conceptum, incarnatum fuisse ex Maria virgine, passum & mortuũ pro nobis in cruce, sub Pontio Pilato, sepultum descendisse ad inferna, die tertia resurrexisse a mortuis, ad cœlos ascendisse, iterumque venturũ ad iudicandos viuos & mortuos, omnesque homines tunc in corpore & anima resurrecturos, bona & mala secũdum merita sua recepturos, & remissionem peccatorum per Sacramentorum Ecclesiæ perceptionem, & Sanctorum communionem: id est omnes homines in charitate existentes, esse participes omnium bonorũ gratiæ, quæ fiunt in Ecclesia, & omnes qui communicant cum iustis hic in gratia, cõmunicaturos cum eis in gloria. Deinde respondeat infirmus. Credo firmiter in omnibus, sicut sancta mater credit Ecclesia, protestando coram Deo, & omnibus sanctis continuè hoc esse meam veram & firmam intentionem, quomodocunque aliquis spiritus malignus memoriam meam aliter fortè in futuro solicitauerit perturbare.

Deinde dicat Sacerdos.

CHarissime frater, quia sine charitate, nihil proderit tibi fides, testante Apostolo, qui dicit: Si habuero omnem fidem ita vt mõtes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum: ideo opportet te deligere Dominum Deum tuum super omnia ex toto corde tuo, &

ex tota anima tua, & proximum tuum propter Deum sicut teipsum. Nam si [illegible] huiusmodi charitate nulla fides valet. Exerce igitur ch[illegible]tatis opera dum vales: & si multũ tibi affuerit, abundanter tribue, si autem exiguum illud impartire stude. Et ante omnia si quem iniustè læseris, satisfacias si valeas, si autem non valeas, expedit vt ab eo veniam humiliter postules. Dimitte debitoribus tuis, & illis qui in te peccauerunt, vt Deus tibi dimittat. Odiẽtes te diligas, pro malis bona retribuas. Dimittite (inquit Saluator) & dimittetur vobis. [illegible]pem etiam firmam, & bonã fiduciam (frater) opportet te habere in Deo, & in misericordia eius. Et si occurrerit cogitatui tuo multitudo peccatorum tuorum, dole: sed nullo modo desperes. Imo cogita quoniam (vt testatur scriptura) misericordia eius super omnia opera eius, & illi soli proprium est misereri semper & parcere, & quia secundum altitudinem cœli a terra corroberauit misericordiam suam super timentes se. Spera igitur in Deo, & fac bonitatem, quoniam sperantem in Domino misericordia circundabit. Qui sperãt in Domino habebunt fortitudinem, & assument pennas vt aquilæ, volabunt & non deficient. Volabũt enim a tenebris ad lumen, a carcere ad regnum, a miseria præsenti ad gloriam sempiternam.

Deindè stabilito hic infirmo in fide, charitate, & spe dicat ei Sacerdos.

CHarissime frater si velis ad visionem Dei peruenire, opportet omnino quod sis mundus in mente, & purus in

rus in conscientia. Ait enim Christus in Euangelio: Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Si ergo vis mundum cor & conscientiam sanam habere, peccata tua vniuersa cōfitere: ore enim confessio fit ad salutem, vt ait Apostolus. Et quia fortè ante hac aut per obliuionem, aut verecundiæ confusionem, aliqua peccata tua, vel eorum circumstantias aggrauantes omisisti, truncasti, abscondisti, vel minus confessus fuisti: ideo iam resume ab initio, & confitere. Quoniam in proximo est, vt viam vniuersæ carnis ingressurus sis, & tunc amplius cōfiteri non poteris. Dic ergo vni, peccata tua, vt Deus coram multis milib⁹ in die iudicij ea tegat. Si autem tu hic ea tegas & abscōdas, in omnium conspectu ad tui confusionem in die iudicij denudabuntur. Recogita ergo omnes annos tuos in amaritudine animæ tuæ, & non sit tibi solicitudo de aliqua creatura, vel rebus mundanis: sed omnem solicitudinem tuam proijce in Deum, & noli esse immemor salutis animæ tuæ. Multum tempus in vanum transegisti, nunc vna hora tibi fortè tantum superest in hac vita, & ideo hanc expende totaliter in vtilitatem & commodum animæ tuæ. Surge (frater) de lacu miseriæ, et de luto peccati per confessionem. Grandis enim tibi restat via. Surge eugo vt lotus lachrimis cōtritionis comedere valeas panē vitæ, hoc est, Sacramentum Corporis Christi, quod erit tibi in via hac qua gradieris robur & fulcimētum: & ambulabis per Dei gratiam in fortitudine cibi illius vsque ad montem Dei. Quod tibi cōcedat omniū fidelium Redēptor Dei Filius, Iesus Christus, Amen.

Deinde audita integra confessione infirmi, & factis interrogationibus quæ expediunt, iniungat Sacerdos infirmo, quod si quid alieni iniustè habuerit, vel si quem iniustè læserit, seu damnificauerit, reddat & satisfaciat si valeat: si non valeat, veniam humiliter postulet. Attamen non iniungat ei Sacerdos aliquam pænitētiam, sed dicat ei benigniter hoc modo.

FRater tu tot, & talia peccata commisisti, pro quibus si tu esses sanus talem pænitētiam deberes agere vsque ad tale tempus (innotescendo ei illam pænitentiam in speciali) sed quia infirmus es, & forté vita tua ad hoc peragendum extendi non valebit, ideo non iniungo tibi aliquam pænitētiam. Volo tamen, quod (si forte decesseris) facias talem Eleemosinam, vel ad minus iniungas amicis vel executorib⁹ tuis, ipsam facere ex parte tua, pro ipsa pænitentia. (assignando ipsam Eleemosinam in speciali.) Si autem conualueris, pænitentiam quam tibi notificaui adimpleas, vel iterum humiliter redeas ad confessionem, vel mihi, vel alteri qui tibi absolutionis beneficiū in hac parte de iure conferre valeat & debeat. Et concedo tibi quod omnes indulgentiæ quorumcunque Prælatorum tibi cōcessæ, seu qualitercunque concedendæ, eorumque benedictiones, omnes aquæ benedictæ aspersiones, deuotæ pectoris tui tunsiones, cordis tui cōtritiones, ista cōfessio, & omnes aliæ confessiones tuæ. deuotæ, omnia ieiunia, abstinentiæ, eleemosinæ, vigiliæ, disciplinæ, orationes, peregrinationes, & omnia alia bona quæ fecisti, vel facies,

& om-

& omnia mala quæ pro Deo vel iniuste sustinuisti, vel sustinebis, passio Saluatoris domini nostri Iesu Christi, meritaq; beatæ & gloriosæ virgini Mariæ & omnium aliorum sanctorum, necnon suffragia totius sanctæ Ecclesiæ catholicæ, cedant tibi in remissionem istorũ, & omnium aliorum peccatorũ tuorum, in augmẽtationem meritorũ, & consecutionem præmiorum æternorum. Amen.

Deinde dicat Sacerdos. Misereatur tui &c. Et postea eum absoluat ab omnibus peccatis suis dicendo.

Dominus noster Iesus Christus &c.

Notandum est quod licet Sacerdos possit de facto absoluere infirmum in articulo mortis ab omnibus peccatis suis, tamen si aliquis casus occurrat in Confessione a quo ipse Sacerdos eum alias de iure absoluere non posset, inungendum est infirmo, quod cum conualuerit præsentet se illi ad confitendum, qui eum de iure, vel consuetudine in hac parte absoluere debeat, recepturus eius mandata, & satisfacturus: nam alias reincidit in eandem sententiam quam prius sustinuit.

Deinde dicat Sacerdos orationem sequentem.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

PRætende Domine huic famulo tuo [vel famulæ tuæ] dexteram cœlestis auxilij: vt te toto corde perquirat, & quæ digne postulat assequatur. Per Christum Dominũ nostrum Amen. Sequatur.

BEne ✠ dictio Dei Patris omnipotẽtis, & Filij, & Spiritus Sancti, super te descendat, & maneat semper. Amen.

Deinde infirmus oſculetur crucem, & Sacerdotem, & poſtea omnes alios per ordinem: & interim dicat Sacerdos moroſius.

℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

DEus miſericors, Deus clemens, qui ſecundum multitudinem miſerationum tuarum, peccata pænitentium deles, & præteritorum criminũ culpas, venia remiſſionis euacuas: reſpice ſuper hunc famulum tuum [vel hanc famulam tuam] N. ſibi remiſſionem omnium peccatorum ſuorum tota cordis cotritione poſcentē. Renoua in eo (vel ea) pijſſime Pater quicquid diabolica fraude violatum eſt, & vnitati corporis Eccleſiæ tuæ mēbrum infirmum (peccatorum percepta remiſſione) reſtitue. Miſerere Domine gemituum eius, miſerere lachrimarum, miſerere tribulationum atque dolorum: & non habētem fiduciam niſi in tua miſericordia, ad ſacramentum reconciliationis admitte. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Oremus.

DA nobis quæſumus Domine, vt ſicut publicani precibus, & confeſſione placatus es, ita & huic famulo tuo (vel famulæ tuæ) N. beingnus aſpires: vt in confeſſione flebili permanens, miſericordiam tuam celeriter conſequatur, ſacriſque altaribus reſtitutus (vel reſtituta) rurſus diuino famulatui mancipetur. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Abſo-

Absolutio.

ABsoluimus te N. vice beati Pe[illegible] Apostolorum principis, cui Dominus potestatem ligandi, atque soluẽdi dedit, & quantum ad te pertinet accusatio, & ad nos remissio, sit tibi omnipotens Deus vita & salus, & omnium peccatorum tuorum pius indultor. Qui viuit & regnat cum Deo Patre in vnitate Spiritus Sancti Deus per omnia sæcula sæculorum. Amen.

DE EXTREMA VNCTIONE.

PRiusquam vngatur infirmus incipiat Sacerdos Antiphonam. Saluator mundi. Deinde dicatur psal. 70.

IN te Domine speraui, non confundar in æternum: in iustitia tua libera me, & eripe me.

Inclina ad me aurem tuam: & salua me.

Esto mihi in Deum protectorem, & in locum munitum: vt saluum me facias.

Quoniam firmamentũ meum. & refugium meum es tu.

Deus meus eripe me de manu peccatoris, & de manu contra legem agentis & iniqui.

Quoniam tu es patientia mea Domine: Domine spes mea a iuuentute mea.

In te confirmatus sum ex vtero: de ventre matris meæ tu

es pro-

es protector meus.

In te cantatio mea semper: tanquam prodigium factus sum multis & tu adiutor fortis.

Repleatur os meum laude, & cantem gloriam tuam: tota die magnitudinem tuam.

Ne proijcias me in tempore senectutis: cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me.

Quia dixerunt inimici mei mihi: & qui custodiebant animam meam, concilium fecerunt in vnum.

Dicentes, Deus dereliquit eum: persequimini, & comprehendite eum, quia non est qui eripiat.

Deus ne elongeris a me: Deus meus in auxilium meum respice.

Confundantur, & deficiant detrahẽtes animæ meæ: operiantur confusione, & pudore, qui quærunt mala mihi.

Ego autem semper sperabo: & adijciam super omnem laudem tuam.

Os meum annunciabit iustitiam tuam: tota die salutare tuum.

Quoniam non cognoui literaturam, introibo in potentias Domini: Domine memorabor iustitiæ tuæ solius.

Deus docuisti me a iuuentute mea: & vsque nunc pronunciabo mirabilia tua

Et vsque in senectam, & senium: Deus ne derelinquas me.

Donec annunciem brachium tuum: generationi omni quæ ventura est.

Potentiam tuam, & iustitiam tuam Deus vsque in altissima, quæ

ma, quæ fecisti magnalia: Deus quis similis tibi.
Quantas ostendisti mihi tribulationes multas, & malas, & conuersus viuificasti me: & de abyssis terræ iterum reduxisti me.
Multiplicasti magnificentiam tuam: & conuersus consolatus es me.
Nam & ego confitebor tibi in vasis psalmi veritaté tuam Deus: psallam tibi in cythara sanctus Israel.
Exultabunt labia mea cum cantauero tibi: & anima mea quam redemisti.
Sed & lingua mea tota die meditabitur iustitiam tuam: cum cōfusi & reueriti fuerint, qui quærunt mala mihi.
Gloria patri. &c. Finito psalmo dicatur Antiphona.
Saluator mundi salua nos, qui per crucem, & sanguinem tuum redemisti nos: auxiliare nobis te deprecamur Deus noster.

Tunc dicat Sacerdos. ℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo. Oremus.

OMnipotens sempiterne Deus, qui per beatum Iacobum Apostolum tuum, loquutus es, dicens: Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orét super eū, vngētes eum Oleo, in nomine Domini: & oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus, & si in peccatis sit, remittentur ei: Dignare per manus nostras hunc famulum tuum (vel hanc famulam tuam) N infirmum (vel infirman.) de oleo sanctificato vngere, & virtute benedictionis tuæ saluti pristinæ restituere: vt quod

exterius per minysterium nostrum efficitur, hoc interius spiritualiter tua diuina virtus, ac inuisibiliter tua malagmata operentur. Per Dominum nostrum Iesum. &c. Amen.

Tunc Sacerdos accedens ad infirmum incipiat psalmũ sequentem, quem chorus vel clericus totum prosequatur; & sic fiat de cæteris psalmis sequentibus.

Psal. 12.

VSquequo Domine obliuisceris me in finem? vsquequo auertis faciem tuam a me?

Quandiu ponam consilia in anima mea? dolorẽ in corde meo per diem.

Vsquequo exaltabitur inimicus meus super me? respice, & exaudi me Domine Deus meus.

Illumina oculos meos ne vnquam obdormiam in morte: nequando dicat inimicus meus, præualui aduersus eũ.

Qui tribulant me, exultabunt si motus fuero: ego autem in misericordia tua speraui.

Exultabit cor meum in salutari tuo, cantabo Domino qui bona tribuit mihi: Et psallam nomini Domini altissimi.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, &c.

Dum dicitur prædictus psalmus a choro, vel clerico, accipiat interim Sacerdos oleum infirmorum super pollicem dexterum, & sic cum illo pollice tangat infirmum cum oleo, signum sanctæ crucis faciens, super vtrumque oculũ incipiẽdo ad dexterũ, & dicat Sacerdos hoc modo.

Per istam vnctionem,& suam pijssimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quidquid peccasti per visum.

℟. Amen. Sequatur psalmus. Psal. 29.

Exaltabo te Domine, quoniam suscepisti me: nec delectasti inimicos meos super me.

Domine Deus meus clamaui ad te: & sanasti me.

Domine eduxisti ab inferno animam meam: saluasti me a descendentibus in lacum.

Psallite Domino sancti eius:& confitemini memoriæ sanctitatis eius.

Quoniã ira in indignatione eius:& vita in voluntate eius.

Ad vesperam demorabitur fletus: & ad matutinũ lætitia.

Ego autẽ dixi in abũdantia mea:non mouebor in æternũ.

Domine in volũtate tua: præstitisti decori meo virtutem.

Auertisti faciem tuam a me: & factus sum conturbatus.

Ad te Domine clamabo: & ad Deum meum deprecabor.

Quæ vtilitas in sanguine meo: dum descendo in corruptionem.

Nunquid confitebitur tibi puluis, aut annunciabit veritatem tuam?

Audiuit Dominus, & misertus est mei: Dominus factus est adiutor meus.

Conuertisti plãctum meum in gaudium mihi: conscidisti saccum meum,& circundedisti me lætitia.

Vt cantet tibi gloria mea, & non compungar: Domine Deus meus in æternum confitebor tibi.

Gloria Patri, &c.

Deinde super aures dicens.

Per istam vnctionem, & suam pijssimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quicquid peccasti per auditum. ℟. Amen. Sequatur Psalmus. psal. 42.

IVdica me Deus, & discerne causam meam de gente nõ sancta: ab homine iniquo & doloso erue me.

Quia tu es Deus fortitudo mea: quare me repulisti, & quare tristis incedo dum affligit me inimicus?

Emitte lucem tuam & veritatem tuã: ipsa me deduxerũt, & adduxerunt in montem sanctum tuum, & in tabernacula tua.

Et introibo ad altare Dei: ad Deum qui lætificat iuuentutem meam.

Confitibor tibi in cythara Deus, Deus meus: quare tristis es anima mea, & quare conturbas me?

Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, & Deus meus.

Gloria Patri, &c. Deinde super labia dicens.

Per istam vnctionem, & suam pijssimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quicquid peccasti per gustum, & illicita verba. ℟. Amen. Sequitur Psalmus. psal. 53.

DEus in nomine tuo saluum me fac: & in virtute tua iudica me.

Deus exaudi orationem meam: auribus percipe verba oris mei.

Quoniam alieni insurrexerunt aduersum me: & fortes quæsierunt animam meam: & non proposuerunt

Deum

Deum ante conſpectum ſuum.

Ecce enim Deus adiuuat me: & Dominus ſuſceptor eſt amimæ meæ.

Auerte mala inimicis meis:& in veritate tua diſperde illos.

Voluntarie ſacrificabo tibi: & confitebor nomini tuo Domine quoniam bonum eſt.

Quoniam ex omni tribulatione eripuiſti me: & ſuper inimicos meos deſpexit oculus meus.

Gloria Patri. &c. *Deinde ſuper nares dicens.*

Per iſtam vnctionem, & ſuam piſſimam miſericordiam, indulgeat tibi Dominus, quicquid peccaſti per odoratum, ℞. Amen *Sequatur Pſalmus. pſal. 69.*

DEus in adiutorium meum intende. Domine ad adiuuandum me feſtina.

Confundantur, & reuereantur: qui quærunt animam meam.

Auertantur retrorſum, & erubeſcant: qui volunt mihi mala.

Auertantur ſtatim erubeſcentes: qui dicunt mihi, euge, euge.

Exultent, & lætentur in te omnes qui quærunt te: & dicant ſemper, magnificetur Dominus, qui diligunt ſalutare tuum.

Ego vero egenus, & pauper ſum: Deus adiuua me.

Adiutor meus, & liberator meus es tu: Domine ne moreris.

Gloria Patri, &c.

Manus Sacerdotis infirmi debent inungi in partibus exterioribus: nam Episcopus liniebat in partibus interioribus. Manus vero cuiuscunque alterius infirmi debent inungi interius.

Deinde super manus ita dicens.

Per istam vnctionem, & suam pijssimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quicquid peccasti per tactum.

℞. Amen. Sequatur Psalmus. psal. 85.

INclina Domine aurem tuam, & exaudi me: quoniam inops & pauper sum ego.

Custodi animam meam, quoniam sanctus sum: saluum fac seruum tuum Deus meus sperantem in te.

Miserere mei Domine, quoniam ad te clamaui tota die: lætifica animam serui tui, quoniam ad te Domine animam meam leuaui.

Quoniam tu Domine suauis & mitis: Et multæ misericordiæ omnibus inuocantibus te.

Auribus percipe Domine orationem meam: & intende voci deprecationis meæ.

In die tribulationis meæ clamaui ad te: quia exaudisti me.

Non est similis tui in dijs Domine: & non est secundum opera tua.

Omnes gentes quascunque fecisti venient, & adorabunt coram te Domine: & glorificabunt nomen tuum.

Quoniam magnus es tu, & faciens mirabilia: tu es Deus solus.

Deduc me Domine in via tua, & ingrediar in veritate tua:

lætetur cor meum, vt timeat nomen tuum.

Confitebor tibi Domine Deus meus in toto corde meo: & glorificabo nomen tuum in æternum.

Quia misericordia tua magna est super me: & eruisti animam meam ex inferno inferiori.

Deus iniqui insurrexerunt super me, & synagoga potentium quæsierunt animam meam: & non proposuerunt te in conspectu suo.

Et tu Domine Deus miserator & misericors: patiens & multæ misericordiæ & verax.

Respice in me & miserere mei, da imperium tuum puero tuo: & saluum fac filium ancillæ tuæ.

Fac mecum signum in bonum, & videant qui oderunt me, & confundantur: quoniam tu Domine adiuuisti me, & consolatus es me.

Gloria Patri, &c.

Deinde super pedes ita dicens.

Per istam vnctionem & suam pijssimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quicquid peccasti per incessum pedum. ℟. Amen.

Sequatur Psalmus. psal. 87.

DOmine Deus salutis meæ: in die clamaui & nocte coram te.

Intret in conspectu tuo oratio mea: inclina aurem tuam ad precem meam.

Quia repleta est malis anima mea: & vita mea inferno appropinquauit.

Æstima-

Æstimatus sum cum descẽdentibus in lacum: factus sum sicut homo sine adiutorio, inter mortuos liber.

Sicut vulnerati dormientes in sepulchris quorum non es memor amplius: Et ipsi de manu tua repulsi sunt.

Posuerunt me in lacu inferiori: in tenebris & in vmbra mortis.

Super me confirmatus est furor tuus: Et omnes fluctus tuos induxisti super me.

Longè fecisti notos meos a me: posuerunt me abominationem sibi.

Traditus sum, & non egrediebar: oculi mei languerunt præ inopia.

Clamaui ad te Domine tota die: expandi ad te manus meas.

Nunquid mortuis facies mirabilia: aut medici suscitabũt, Et confitebuntur tibi;

Nunquid narrabit aliquis in sepulchro misericordiam tuam: Et veritatem tuam in perditione.

Nunquid cognoscentur in tenebris mirabilia tua: & iustitia tua in terra obliuionis.

Et ego ad te Domine clamaui: Et mane oratio mea præueniet te.

Vt quid Domine repellis orationem meam: auertis faciem tuam a me?

Pauper sum ego, Et in laboribus a iuuentute mea: exaltatus autem humiliatus sum & conturbatur.

In me transierunt iræ tuæ: Et terrores tui cõturbauerũt me.

Circun-

Circundederunt me ſicut aquæ : tota die circundederunt me ſimul.

Elongaſti a me amicum, & proximum : & notos meos a miſeria.

Gloria Patri & Filio, & Spiritui Sancto, &c.

Deinde in dorſo inter lumbos maris, vel ſuper vmbilicum mulieris, ita dicens.

Per iſtam vnctionem & ſuam pijſſimam miſericordiam, indulgeat tibi Dominus, quicquid peccaſti per illicitas cogitationes, & per ardorem libidinis. ℟. Amen.

Tunc erigens ſe Sacerdos lauet manus ſuas, cum ſale & aqua, in vaſe quo ſtuppæ olei ponuntur: quæ igne crementur, vel in cœmiterio fodiantur.

Poſtea dicat Sacerdos ſuper infirmum benedictionem, hoc modo.

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, ſit tibi hæc olei vnctio, ad purificationem mentis & corporis, & ad munimen & defenſionem, contra iacula immundorum ſpirituum. ℟. Amen.

Sequatur Pſalmus. 140.

DOmine clamaui ad te, exaudi me : intende voci meæ cum clamauero ad te.

Dirigatur oratio mea ſicut incenſum in conſpectu tuo: eleuatio manuum mearum ſacrificium veſpertinum.

Pone Domine cuſtodiam ori meo: & oſtium circunſtantiæ labijs meis.

Non declines cor meum in verba malitiæ: ad excuſandas

excuſationes in peccatis.

Cum hominibus operantibus iniquitatem: & non communicabo cum electis eorum.

Corripiet me iuſtus in miſericordia, & increpabit me: oleum autem peccatoris non impiuguet caput meum.

Quoniam adhuc & oratio mea in beneplacitis eorum: abſorpti ſunt iuncti petræ iudices eorum.

Audient verba mea, quoniam potuerunt: ſicut craſſitudo terræ erupta eſt ſuper terram.

Diſſipata ſunt oſſa noſtra ſecus infernum, quia ad te Domine, Domine oculi mei: in te ſperaui non auferas animam meam.

Cuſtodi me a laqueo, quem ſtatuerunt mihi: & a ſcandalis operantium iniquitatem.

Cadent in retiaculo eius peccatores: ſingulariter ſum ego donec tranſeam.

Gloria Patri &c.

Deinde dicat Sacerdos.

℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

DOmine Deus ſaluator noſter, qui es vera ſalus & medicina, a quo omnis ſanitas & omne medicamentū venit, quique nos Apoſtoli tui Iacobi documento iuſtruxiſti, vt languentes olei liquore orantes tangeremus: reſpice propitius ſuper hunc ſamulum tuum (vel hanc famulam tuam) N. & quem (vel quam) languor cruciat ad exitum, & virium defectus protrahit ad occaſum, medela

dela gratiæ tuæ ſaluti reſtituat caſtigatum (vel caſtigatá) Extingue in eo (vel ea) clementiſſime Deus omnium febrium æſtus, dolorum ſtimulos, & cunctorum languorum cruciatus. Viſcerum quoque & ſecretorum, interna medicina, atque medullarum diſcrimina ſana. Conpagum etiam & artuũ dele cicatrices veteres, & acerbas compeſce paſſiones. Reformetur in eo (vel ea) carnis & ſanguinis, quam creaſti perfecta materies: ſicque illum (vel illam) iugiter tua cuſtodiat pietas, vt nec ad corruptionem aliquando ſanitas, nec ad perditionem perducat infirmitas. Sed fiat illi hæc ſacra olei perunctio, cita morbi præſentis & languoris expulſio, & peccatorum omnium exoptata remiſſio. Per te Saluator mundi. Qui cum Deo Patre, & Spiritu Sancto viuis & regnas Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

De communicando Infirmo,

Facta vnctione vt prædictum eſt, expedit, vt Sacerdos ante communionem inquirat ab infirmo an aliqua alia peccata ſibi ad memoriam occurrant, de quibus non erat confeſſus: nam poſſet eſſe quòd per preces & deuotas orationes Sacerdotis ſiue aliorum, Deus cor infirmi illuſtraret & daret ei gratiam veriùs & plenùs confitendi.

Et poſtea interroget eum Sacerdos, ſi recognoſcat corpus & ſanguinem Domini noſtri Ieſu Chriſti, ſic dicendo:

FRater, credis quod Sacramentum quod tractatur in Altari ſub forma panis, eſt verum corpus, & ſanguis Domini noſtri Ieſu Chriſti?

Reſpondeat infirmus, Credo.

Deinde communicetur infirmus, niſi prius communicatus fuerit: & niſi de vomitu, vel alia irreuerentia probabiliter timeatur: in quo caſu, dicat Sacerdos infirmo.

Frater in hoc caſu ſufficit tibi vera fides, & bona voluntas: tantum crede, & manducaſti.

Sacerdos vero in infirmis communicandis ſtola induetur. Et cum Sanctum Sacramentum adminiſtrat dicat,

Corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti cuſtodiat corpus tuũ, & animam tuam, in vitam æternam. Amen.

Deinde dicat Sacerdos ſine Dominus vobiſcum, ſed cum Oremus, orationem ſequentem, quę non dicatur niſi tantum, quando infirmus communicatur.

Oremus.

DOmine ſancte pater omnipotens æternæ Deus, te fideliter deprecamur, vt accipienti huic fratri noſtro (vel ſorori noſtræ) N. ſacroſanctum corpus & ſanguinem filii tui Domini noſtri Ieſu Chriſti, tam corporis quam animæ ſit ſalus. Amen.

Deinde ſequatur Pſalmus. 145.

LAuda anima mea Dominum, laudabo Dominum in vita mea: pſallam Deo meo quandiu fuero.

Nolite confidere in principibus: in filijs hominum, in

quibus non eſt ſalus.

Exibit ſpiritus eius, & reuertetur in terram ſuam: in illa die peribunt omnes cogitationes eorum.

Beatus cuius Deus Iacob adiutor eius, ſpes eius in Domino Deo ipſius: qui fecit cælum & terram, mare, & omnia quæ in eis ſunt.

Qui cuſtodit veritatem in ſæculum, facit iudicium iniuriam patientibus: dat eſcam eſurientibus.

Dominus ſoluit compeditos: Dominus illuminat cæcos.

Dominus erigit eliſos: Dominus diligit iuſtos.

Dominus cuſtodit aduenas, pupillum & viduam ſuſcipiet: & vias peccatorum diſperdet.

Regnabit Dominus in ſæcula, Deus tuus ex Sion: in generatione, & generationem.

Gloria Patri & Filio, & Spiritui Sancto, &c.

Quo finito dicat Sacerdos; Oremus.

DEus qui peccatores, & ſcelerum onere vulneratos, Sacerdotibus tuis oſtendere iuſſiſti, Deus qui diſcipulis tuis manus ſuper infirmos, vt benè haberent imponere præcepiſti, Deus qui per Apoſtolorum manus infirmos ſacro oleo vngere, & pro eis orare docuiſti, Deus qui per impoſitionem manuum Sacerdotum, cum ſancti nominis tui inuocatione, peccata relaxare voluiſti: exaudi orationes noſtras, & da huic famulo tuo (vel famulæ tuæ) N. infirmitatis noxa oppreſſo (vel oppreſſæ) per hoc ſacroſanctum myſterum, quod nos indignos famulos tuos agere voluiſti, remiſſionem omniū peccatorum: quatenus

hanc sacrati olei vnctionem, corporis & sanguinis tui susceptionem, atq; manus nostræ impositionem, cuncta ei facinora Spiritus Sanct' gratia relaxentur, sanitas animæ & corporis restituatur, vt non ei plus noceat conscientiæ reatus ad pænam, quam indulgentia tuæ pietatis ad emendationem prosit & veniam. Te concedente Saluator mundi, qui viuis & regnas cum Deo Patre in vnitate eiusdem &c. Amen.

Deinde benedicat Sacerdos infirmum dicens.

Bene ✠ dicat te Pater qui in principio cuncta creauit. ℟. Amen.

Et sic respondeatur ad singulas benedictiones.

Sanet te Dei Filius. ℟. Amen. Illuminet te Spiritus sanctus ℟. Amen. Corpus tuum custodiat. ℟. Amen. Animam tuam saluet. ℟. Amen. Cor tuum irradiet ℟. Amen. Sensum tuum dirigat, & ad supernam patriam te perducat qui in Trinitate perfecta, viuit & regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Alia benedictio.

Bene ✠ dicat te Deus cæli Resp. Amen. Adiuuet te Deus Christus filius Dei. Resp. Amen. Corpus tuum in suo sancto seruitio custodiri & cõseruari faciat. Resp. Amen. Mentem tuam illuminet. Resp. Amen. Sensum tuum custodiat. Resp. Amen. Gratiam suam ad profectum animæ tuæ in te augeat. Resp. Amen. Ab omni malo te liberet. Resp. Amen. Omnia peccata tua deleat. Resp. Amen. Dextera sua te defendat.

Resp. Amē. Qui sanctos suos semper adiuuat, ipse te adiuuare & cōseruare dignetur. Qui viuit & regnat Deus per omnia sæcula sæculorū. Resp. Amen. Alia benedictio.

BEne ✠ dicat te Deus Pater qui in principio cuncta creauit ℟. Amen.

Bene ✠ dicat te Dei filius qui de supernis sedibus pro nobis saluandis descendit, & crucem subire non recusauit. ℟. Amen. Bene ✠ dicat te Spiritus Sanctus, qui in similitudine columbæ in flumine Iordanis, in Christo requieuit. ℟. Amen. Ipseque te in Trinitate sanctificet quem omnes gentes venturum expectant ad iudicium, Qui cum Deo Patre & eodem Spiritu Sancto viuit & regnat in sæcula sæculorum. Resp. Amen.

Finito hoc officio conuenienter dici poterunt ab infirmo languente in extremis si placeat, orationes subscriptæ vel earum aliquæ. videlicet. Psalmus. 50.

MIserere mei Deus &c. Item psal 53. Deus in nomine tuo saluū me fac &c. pag. 68. Item versus.

Suscipe me Domine secūdum eloquium tuum & viuam: & non confundas me ab expectatione mea. Et. Quæ est expectatio mea: nonne Dominus?

Vel sic, Domine Iesu Christe suscipe spiritum meum.

Item, Deus propitius esto mihi peccatori.

Item, ℣. In manus tuas Domine commendo spiritum meum: redemisti me Domine Deus veritatis. Item versus.

Delicta iuuētutis meæ: & ignorantias meas ne memineris Domine. Item ℣. Ab occultis meis munda me: &

ab alienis

ab alienis parce seruo tuo. Item ℣. Ne proijcias me Domine in tempore senectutis: cum defecerit virtus mea ne derelinquas me.

Sciendum est autem quod non licet alicui ministrare Sacramentum Vnctionis extremæ nisi tantum Sacerdoti. Vnde si aliquis non Sacerdos attentaret hoc facere, nihil faceret collatio.

Loca vero vngenda sunt supradicta, & non alia, nisi in mutilatis, in quibus debent inungi loca magis propinqua.

Et notādum est quod si Sacerdos, iam aliquibus partibus inunctis, alijs restantibus ad vngendum defecerit, partes inunctæ non sunt iteratò vngendæ, sed quæ restant partes vngendæ, per alium Sacerdotem compleantur.

Potest Sacerdos vno clerico præsente infirmum inungere, & etiam sinè clerico in necessitatis articulo.

Moneant frequenter Sacerdotes parochianos suos, quod omnes quatuordecim annorum & amplius, se exhibeant ad Sacramentum Vnctionis extremæ suscipiendum, quando mortis metus imminet.

Doceant etiam eos, quod hoc Sacramentum licitè potest itirari, sinè aliqua sui iniuria, vndè quoties homo cōualuerit, & noua infirmitas iterato superuenerit, ex qua fuerit metus mortis, potest idem homo in vnaquaque huiusmodi infirmtate inungi. In eadem quoque infirmitate hoc Sacramentum iterari potest, nam in ægritudine diuturna debet fieri quando videtur deducere ad mortem. Et si illum articulum euadat & eadem infirmitate durāte postea ad statum similē reducatur, iterū potest inungi: quia alius est infirmitatis status, licet sit eadem infirmitas. Et si quis

post

post hoc Sacramentum conualuerit, mihilominus ad opus coniugale & ad omne opus honestum licite poterit reuerti.

Hoc Sacramentum non est conferendum euntibus ad bellum, vel ad duellum, peregrinis, aut nauigantibus, vel his qui statim occidendi sunt.

Similiter pueri, frænetici, furiosi, & alij, huiusmodi alienationem mentis patientes, eo quod debitam discretionem deuotionis & veræ pænitentiæ non habeant, ad hoc Sacramentum non admittantur; nisi forte ipsi frænetici, furiosi vel amentes in sana mente constituti, hoc Sacramentũ petierint, vel alias ante huiusmodi passionem, seu mentis alienationem de sua salute fuerint soliciti, tunc nihilominus consulitur hoc Sacramentum eis fiducialiter ministrandum. In constit. Lambeth p. c. vlt.

Nota quod tempore interdicti, non debet conferri Sacramentum Vnctionis extremæ, nec alia Sacramenta exceptis Baptismo, Confirmatione, pænitentia, & viatico, existentibus in articulo mortis tantum conferendis.

Commendatio Animæ in articulo mortis.

CVm anima in exitu seu dissolutione corporis visa fuerit laborare, percutiatur tabula minute & acriter, & tunc omnes clerici cum summa velocitate accurrant, & dicant;

Credo in vnum Deum, Patrem omnipotentem facto-

rem cœli & terræ, visibilium omnium & inuisibilium. Et in vnum Dominum Iesum Christum, Filium Dei vnigenitum, Et ex Patre natum ante omnia sæcula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum non factum, consubstantialem Patri: per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis.

Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria vigine: Et homo factus est.

Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum Scripturas. Et ascendit in cœlum: sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare viuos & mortuos: cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum & viuificantem: qui ex Patre Filioq; procedit. Qui cum Patre & Filio simul adoratur & conglorificatur: qui locutus est per Prophetas. Et vnam sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor vnum baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi sæculi. Amen.

Deindè dicant septem Psalmos pænitentiales cum Gloria Patri Quibus dictis, subiungatur hoc capitulũ.

Parce Domine parce famulo tuo quem redimere dignatus es præcioso sanguine tuo, nè in æternum irascaris ei.

Hoc capitulum dicatur tribus vicibus tam a Sacerdote

quam

quam a toto conuentu, ita tamen quod Sacerdos prius dicat, quam conuentus repetat.

Deinde dicatur sequens Litania sine nota hoc modo.

Pater de cælis Deus, miserere animæ famuli tui, (vel famulæ tuæ.)

Fili redemptor mundi Deus, miserere animæ famuli tui.

Spiritus Sancte Deus, miserere animæ famuli tui.

Sancta Trinitas vnus Deus, miserere animæ famuli tui.

Sancte Sanctorum Deus, miserere, &c.

Qui es trinus & vnus Deus, miserere.

Sancta Maria, intercede pro anima eius.

Sancta Dei genitrix, inter.

Sancta virgo virginum, int.

Sancte Michael, intercede.

Sancte Gabriel, intercede.

Sancte Raphael, intercede.

Omnes sancti Angeli & Archangeli, intercedite pro anima eius.

Omnes sancti beatorum spirituũ ordines, intercedite.

Sancte Ioannes Baptista, intercede pro anima eius.

Omnes sancti Patriarchæ & prophetæ, intercedite.

Sancte Petre, intercede.

Sancte Paule, intercede.

Sancte Andræa, intercede

Sancte Mathæe, intercede.

Sancte Thoma, intercede.

Sancte Iacobe, intercede.

Sancte Ioannes, intercede

Sancte Philippe, intercede.

Sancte Iacobe, intercede.

Sancte Bartholomeæ, int.

Sancte Simon, intercede.

Sancte Iuda, intercede.

Sancte Mathia, intercede.

Sancte Marce, intercede.

Sancte Luca, intercede.

Sancte Barnaba, intercede.

Omnes sancti Apostoli &

Euangelistæ, intercedite.
Omnes sancti discipuli Domini & Innocentes, int.
Sancte Stephane, interce.
Sancte Line, intercede.
Sancte Clete, intercede.
Sancte Clemens, intercede.
Sancte Corneli, intercede.
Sancte Laurenti, intercede.
Sancte Sixte, intercede.
Sancte Vincenti, intercede.
Sancte Georgi, intercede.
Sancte Fabiane, intercede.
Sancte Sebastiane, interce.
Sancte Albane, intercede.
Sancte Edmunde, interce.
Sancte Blasi, intercede.
Sancte Dionisi, cum sociis tuis, intercedite pro anima eius.
Sancte Eustachi cum sociis tuis, intercedite.
Sancte Geruasi, intercede
Sancte Protasi, intercede.
Sancte Cosma, intercede.
Sancte Damiane, intercede
Sancti Ioannes & Paule, intercedite pro anima eius.
Sancti Crispine & Crispiniane, intercedite.
Omnes sancti Martyres, intercedite pro anima eius.
Sancte Benedicte, interce.
Sancte Siluester, intercede.
Sancte Nicolae, intercede.
Sancte Martine, intercede.
Sancte Hilari, intercede.
Sancte Ambrosi, intercede
Sancte Hieronime, interce.
Sancte Augustine, interce.
Sancte Berine, intercede.
Sancte Swithune, inter.
Sancte Æthelvvolde, int.
Sancte Dunstone, interce.
Sancte Cuthberte, interce.
Sancte Leonarde, interce.
Sancte Ægidi, intercede.
Omnes sancti Confessores intercedite pro anima eius.
Omnes sancti Monachi & Eremitæ, intercedite
Sancta Maria Magdalena interce-

intercede.
Sancta Maria Egiptiaca, intercede.
Sancta Fælicitas, intercede.
Sancta Perpetua, intercede.
Sancta Cecilia, intercede.
Sancta Lucia, intercede.
Sancta Agatha, intercede.
Sancta Agnes, intercede.
Sancta Fides, intercede.
Sancta Catharina, interce.
Sancta Scholaſtica, inter.
Sancta Iuliana, intercede.
Sancta Margarita, interce.
Sancta Anaſtaſia, intercede
Sancta Petronilla, interce.
Sancta Editha, intercede.
Sancta Brigida, intercede.
Omnes ſanctæ Virgines, intercedite.
Omnes Sancti, intercedite.
Propitius eſto, parce & dimitte ei omnia peccata ſua Domine.
Ab omni malo, libera & defende animā eius Domine.
Ab hoſte iniquo, libera & defende animam eius Domine.
Ab inſidiis & laqueis Diaboli, libera.
Ab incurſu malignorum ſpirituum, libera & def.
A timore inimicorum, lib.
Ab ira tua, libera.
A damnatione perpetua, libera.
A pænis inferni, libera
A periculo mortis, libera.
A pondere peccatorum, libera.
Per immenſam pietatem tuam, libera & defende animam eius Domine.
Per myſterium ſanctæ Incarnationis tuæ, libera.
Per ſanctam circunciſionē tuam. libera
Per ſanctam apparitionem tuam, libera
Per Baptiſmum tuū, libera.
Per Ieiunium tuum, libera.
Per paſſionem & crucem

tuam, libera. & defende animam eius Domine.
Per pijssimam mortem tuã libera.
Per gloriosam resurrectionem tuam libera & defende animã eius Domine.
Per admirabilem ascensionem tuam, libera.
Per aduentum sancti Spiritus paracleti. libera.
Per intercessionem omniũ Sanctorum tuorũ, libera & defende animam eius Domine.
In die iudicii, libera & defende animam eius Domine.
Peccatores, te rogamus audi nos.
Vt animam famuli tui (vel famulæ tuæ de principibus tenebrarum, & de locis pænarum liberare digneris, Te rogamus audi nos.
Vt eam ab inferorum cruciatibus liberare digneris, Te rogamus.
Vt cuncta eius peccata obliuioni perpetuæ tradere digneris, Te rogamus.
Vt ei omnes lubricæ temeritatis offensas dimittere digneris, Te rogamus.
Vt delicta iuuentutis eius & ignorantias non reminiscaris, Te rogamus.
Vt quicquid vitiorum fallente diabolo, & propria iniquitate, atque fragilitate contraxit, clementer indulgere digneris, Te rogamus.
Vt eum in pacis ac lucis regione constituere digneris, Te rogamus.
Vt ei gaudium & exultationem in regno tuo, cum sanctis

ctis & electis tuis donare digneris, Te rogamus audi.
Vt nos exaudire degneris, Te rogamus.
Fili Dei, Te rogamus audi nos.
Agnus Dei qui tolis peccata mundi, Miſerere animæ eius.
Chriſte Ieſu, Miſerere animæ eius.
Agnus Dei qui tollis peccata mūdi, Dona ei pacem, æternumque felicitatem, & gloriam ſempiternan. Amen.
Proficiſcere anima Chiſtiana de hoc mundo, in nomine Dei Patris omnipotentis qui te creauit: Amen. In nomine Ieſu Chriſti Filij eius qui pro te paſſus eſt. Amen. In nomine Spiritus ſancti qui in te infuſus eſt. Amen In nomine Angelorum & Archangelorum. Amen. In nomine Thronorum & Dominationum. Amen. In nomine Principatuū & Poteſtatum & omnium cæleſtium virtutū. Amen. In nomine Cherubin & Seraphin: Amen. In nomine patriarcharum & prophetarum Amen. In nomine Apoſtolorū & Martyrum. Amen. In nomine Epiſcoporū & Confeſſorum. Amen. In nomine Sacerdotum & Leuitarum, & omnium Eccleſiæ graduum. Amen. In nomine Monachorum & Anachoretarum. Amen. In nomine Virginum & fidelium viduarum, Hodie in pace locus tuus fiat & habitatio tua in cæleſti Hieruſalem Amen. Oremus.

SVſcipe itaque Domine ſeruum tuum in bonum & lucidum habitaculum tuum. Amen. Libera Domine animan ſerui tui ex omnibus periculis infernorum & de locis pænarum & de omnibus doloribus tribulationum. ℟. Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberasti Enoch & Eliam de morte communi ℟. Amen.
Libera Domine animam serui tui, sicut liberasti Lot de Sodomis, & de flamina ignis. ℟. Amen.
Libera Domine animam serui tui, sicut liberasti Isaac de manu patris sui Abrahæ. ℟. Amen.
Libera Domine animam serui tui, sicut liberasti Moysen de manu Pharaonis. ℟. Amen.
Libera Domine animam serui tui, sicut liberasti Iob de passionibus suis. ℟. Amen.
Libera Domine animam serui tui, sicut liberasti Dauid de manu Goliæ, & de manu Saul regis ℟. Amen.
Libera Domine animam serui tui, sicut liberasti Danielē de lacu leonum. ℟. Amen.
Libera Domine animam serui tui, sicut liberasti tres pueros de camino ignis ardentis. ℟. Amen.
Libera Domine animam serui tui, sicut liberasti Susannā de falso crimine ℟. Amen.
Libera Domine animam serui tui, sicut liberasti Petrum & Paulum de vinculis. Resp. Amen.
Sicut liberasti sanctos seruos tuos de tormētis, sic liberare dignaris animam serui tui de gehennæ incendijs, & ab omnibus angustijs Resp. Amen.

Sequatur Commendatio animarum quæ habetur infra pag. 106. & dicatur in camera vel in aula siue nota iuxta corpus defuncti & omnia subsequentia similiter vsque ad processionem. ad hominem mortuum suscipiendum.

Post

Post commendationem sequatur.

Resp. Subuenite Sancti Dei, occurrite Angeli Domini suscipientes animam eius: * Offerentes eam in conspectu Altissimi. ℣. Suscipiat te Christus qui vocauit te, & in sinum Abrahæ Angeli deducant te. Offerentes.

Sequatur oratio, sine Dominus vobiscum & sine Oremus.

Tibi Domine commendamus animam famuli tui (vel famulæ tuæ) N. vt defunctus (vel defuncta) sæculo tibi viuat: & quæ per fragilitatem mundanæ conuersationis peccata admisit, tu venia misericordissimiæ pietatis absterge. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Oremus.

Misericordiam tuam Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, pietatis affectu rogare pro alijs cogimur, qui pro nostris supplicare peccatis nequaquam sufficimus: tamen de tua confisi gratuita pietate & inolita benignitate clementiam tuam deposcimus, vt animam famuli tui (vel famulæ tuæ) N. ad te reuertētem cum pietate suscipias. Adsit ei Angelus Testamenti tui Michael, & per manus Sanctorum Angelorum tuorum in sinu Abrahæ Patriarchæ tui, eam collocare digneris: quatenus liberata de principib⁹ tenebrarum, & de locis pænarum, nullus iam primæuæ natiuitatis, vel ignorantiæ, aut propriæ iniquitatis seu fragilitatis cōfundatur erroribus: sed potius agnoscatur a tuis, & sanctæ beatitudinis requie perfruatur, atq; cum magni iudicij dies aduenerit, inter Sanctos & electos

tuos aggregata, gloria manifestæ contemplationis tuæ perpetuò satietur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Antiph. Suscipiat te Christus qui vocauit te, & in sinum Abrahæ Angeli deducant te. Psal. 113.

IN exitu Israel de Ægipto: &c. Totus Psalmus dicitur sed sine Gloria Patri. Vt infertus in officio sepulturæ, pag. Quo finito dicat Sacerdos.

Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

OMnipotens sempiterne Deus, qui humano corpori animam ad similitudinem tuam inspirare dignatus es: dum te iubente puluis in puluerem reuertitur, tu imaginem tuam cum Sanctis & electis tuis, æternis sedibus præcipias sociari, eamque ad te reuertentem, de Ægipti partibus, blandè leniterque suscipias, & Angelos tuos sanctos ei obuiam mittas, viamque illi iustitiæ demonstra, & portas gloriæ illi aperi. Repelle quæsum⁹ ab eo (vel ea) omnes principes tenebrarũ, & agnosce depositum fidele quod tuum est. Suscipe Domine creaturam tuam non ex dijs alienis creatam, sed a te solo Deo viuo & vero: quia non est ali⁹ Deus præter te Domine, & non est secũdum opera tua. Lætifica clementissime Pater animam serui tui (vel ancillæ tuæ) N. & clarifica eam in multitudine misericordiæ tuæ. Ne memineris quæsumus iniquitatum eius antiquarum, & æbriatum quas suscitauit furor mali desiderij: licet enim peccerit, tamen te non negauit, sed signo fidei

fidei inſignitus (vel inſignita) te qui omnia & eum (vel eam) inter omnia feciſti, fideliter adorauit. Qui viuis & regnas Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

Antiph. Chorus Angelorum. Pſalmus 114.

Dilexi quoniam exaudiet. pag. 96. Item Pſal. 115.

Credidi propter quod. pag 96. Item Pſal. 116.

Laudate Dominum omnes gentes: laudate eum omnes populi.

Quoniam confirmata eſt ſuper nos miſericordia eius: & veritas Domini manet in æternum. Item Pſal. 117.

Confitemini Domino quoniam bonus. pag. Item Pſal. 118.

Beati immaculati in via pag. 79. Sine Gloria Patri.

Finitis Pſalmis incipiatur Antiphona.

Chorus Angelorum te ſuſcipiat, & in ſinu Abrahæ collocet, vt cum Lazaro quondam paupere æternam habeas requiem. Qua finita dicat Sacerdos.

Oremus.

DIri vulneris nouitate percuſſi, & quodammodo cordibus ſauciati, miſericordiam tuam mundi Redēptor, flebilibus vocibus imploramus: vt chari noſtri (vel charæ noſtræ) N. animam ad tuam clementiam (qui fons es pietatis, reuertentem blande leniterque ſuſcipias: & ſi quas illa ex carnali commercio contraxit maculas, tu Deus ſolita bonitate clementer deleas, piè indulgeas, obliuioni in perpetuum tradas, atque hanc laudem tibi cum cæteris reddituram, & ad corpus proprium quandoque reuerſu-

ram, Sanctorum tuorum cætib' aggregari præcipias. Qui cum Deo Patre & Spiritu sancto viuis & regnas in sæcula sæculorum. Amen.

Hic roget Sacerdos astantes orare pro eo: ita dicens.

Pro anima N. & pro animabus omnium fidelium defunctorum, Pater noster. ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos a malo.

℣. Requiem æternam dona ei Domine. ℟. Et lux perpetua luceat ei. ℣. A porta inferi. ℟. Erue Domine animã eius. ℣. Non intres in iudicium cum seruo tuo (vel ancilla tua) Domine. ℟. Quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo. Oremus.

Partem beatæ resurrectionis obtineat, vitamque æternam mereatur habere in cœlis. Per te saluator mundi, qui cum Patre & Spiritu Sancto viuis & regnas Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Oremus.

DEus cui soli competit medicinã præstare post mortem: tribue quæsumus, vt anima famuli tui (vel famulæ tuæ) N. terrenis exuta contagijs, in tuæ redemptionis parte numeretur.

Oratio.

ABsolue quæsumus animam famuli tui (vel famulæ tuæ) N. & animas omnium fidelium defunctorum ab omni vinculo delictorum: vt in resurrectionis gloria inter Sanctos & electos tuos resuscitati respirẽt. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

OFFI-

OFFICIVM SEPVLTVRÆ.

DEinde si corpus regis inuncti fuerit, qui migrauit ex hoc sæculo, primum a suis cubicularijs corpus eiusdem aqua calida siue tepida lauetur. Deinde balsamo cum aromatibus vngatur per totum, & postea in panno lineo cerato inuoluatur: ita tamē quòd facies & barba illius tantum pateant, & circa manus & digitos ipsius, dictus pannus ceratus ita sit dispositus, vt quilibet digitus cum pollice vtriusque manus singulatim insuatur per se, acsi manus eius chyrothecis lineis essent coopertæ. Deindè corpus induatur tunica vsque ad talos longa, & desuper pallio regali adornetur. Barba verò ipsius decenter componatur super pectus illius: & postmodum caput cum facie ipsius sudario serico cooperiatur: ac deinde corona regia aut diadema capiti eiusdem imponatur. Posteà induantur manus eius Chyrothecis, cum aurifragijs ornatis, & in medio digito dexteræ manus supponatur anulus aureus aut deauratus, & in dextera manu sua pila rotunda deaurata, in qua virga deaurata sit fixa, a manu ipsius vsque ad pectus protensa, in cuius virgæ summitate sit signum dominicæ crucis, quæ supra pectus eiusdem principis honestè debet collocari. In sinistra vero manu sceptrum deauratū habeat vsque ad aurem sinistram decenter protensum: ac postremò tibiæ & pedes ipsius caligis sericis & sandalijs induantur. Deinde dictus princeps ita adornatus cum regni sui Pontificibus & Magnatibus, cum omni reuerentia & exequijs regalibus honestissime tradatur sepulturæ.

Si vero corpus alterius fuerit, tunc tãtum lauetur corpus aqua tepida, vel calida, si placeat: & postea linteamine mundo honeste inuoluatur, & in pheretro locetur. Clericis interim dicẽtibus Vesperas de die & de sancta Maria & postea Vigilias mortuorum.

Quibus dictis dicant sine nota Psalmos sequentes.

Psal. 5.

VErba mea auribus percipe Domine: intellige clamorem meum.

Intende voci orationis meæ: Rex meus, & Deus meus.

Quoniam ad te orabo Domine: mane exaudies vocem meam.

Manè astabo tibi, & videbo: quoniam non Deus volens iniquitatem tu es.

Neque habitabit iuxta te malignus: neque permanebunt iniusti ante oculos tuos.

Odisti omnes qui operantur iniquitatem: perdes omnes qui loquuntur mendacium.

Virum sanguinum & dolosum abominabitur Dominus: ego autem in multitudin- misericordiæ tuæ

I troibo in domum tuam: adorabo ad templum sanctum tuum, in timore tuo.

Domine deduc me in iustitia tua propter inimicos meos: dirige in conspectu tuo viam meam.

Quoniam non est in ore eorum veritas: cor ec ũ vanum est.

Sepulchrum patens est guttur eorum: linguis suis dolose agebant,

agebant, iudica illos Deus.

Decidant a cogitationib⁹ suis, secundum multitudinem impietatum eorum expelle eos: quoniam irritauerunt te Domine.

Et lætentur omnes qui sperant in te: in æternum exultabunt, & habitabis in eis.

Et gloriabuntur in te omnes qui diligunt nomen tuum: quoniam tu benedices iustos

Domine vt scuto bonæ voluntatis tuæ: coronasti nos.

Psal 6.

DOmine, ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripias me.

Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum: sana me Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea.

Et anima mea turbata est valdè: sed tu Dñe vsquequò?

Conuertere Domine, & eripe animam meam: saluum me fac propter misericordiam tuam.

Quoniam non est in morte qui memor sit tui: in inferno autem quis confitebitur tibi?

Laboraui in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectum meum: lachrimis meis stratum meum rigabo.

Turbatus est a furore oculus meus: inueteraui inter omnes inimicos meos.

Discedite a me omnes qui operamini iniquitatem: quoniam exaudiuit Dominus vocem fletus mei.

Exaudiuit Dominus deprecationem meam: Dominus orationem meam suscepit.

Erube-

Erubeſcant & conturbentur vehementer omnes inimici mei: conuertantur, & erubeſcant valdè velociter.

Pſalmus. 114.

DIlexi, quoniam exaudiet Dominus: vocem orationis meæ.

Quia inclinauit aurem ſuam mihi: in diebus meis inuocabo.

Circundederunt me dolores mortis: & pericula inferni inuenerunt me.

Tribulationem & dolorem inueni: & nomen Domini inuocaui.

O Domine, libera animam meam, miſericors Dominus, & iuſtus: & Deus noſter miſeretur.

Cuſtodiens paruulos Dominus: humiliatus ſum, & liberauit me.

Conuertere anima mea in requiem tuam: quia Dominus benefecit tibi.

Quia eripuit animam meam de morte: oculos meos à lacrymis, pedes meos à lapſu.

Placebo Domino: in regione viuorum. Pſal. 115.

CRedidi propter quod locutus ſum: ego autem humiliatus ſum nimis.

Ego dixi in exceſſu meo: omnis homo mendax.

Quid retribuam Dño: pro omnibus quæ retribuit mihi?

Calicem ſalutaris accipiam: & nomen Domini inuocabo.

Vota mea Domino reddam coram omni populo eius: prætioſa in conſpectu Domini, mors ſanctorum eius.

O Domine

O Domine quia ego ſeruus tuus: ego ſeruus tuus, & filius ancillæ.

Dirupiſti vincula mea, tibi ſacrificabo hoſtiam laudis: & nomen Domini inuocabo.

Vota mea Domino reddam in conſpectu omnis populi eius: in atrijs domus Domini, in medio tui Hieruſalem.

De profundis clamaui pag. 66. Pſal. 141.

Pſal. 129.

VOce mea ad Dominum clamaui: voce mea ad Dominum deprecatus ſum.

Effundo in conſpectu eius orationem meam: & tribulationem meam antè ipſum pronuncio.

In deficiendo ex me ſpiritum meum: & tu cognouiſti ſemitas meas.

In via hac qua ambulabam: abſconderunt ſuperbi laqueam mihi.

Conſiderabam ad dexteram, & videbam: & non erat qui cognoſceret me.

Perijt fuga a me: & non eſt qui requirat animam meam.

Clamaui ad te Domine: dixi, tu es ſpes mea, portio mea in terra viuentium.

Intende ad deprecationem meam: quia humiliatus ſum nimis.

Libera me a perſequentibus me: quia confortati ſunt ſuper me.

Educ de cuſtodia animam meam, ad confitendum nomini tuo: me expectant iuſti donec retribuas mihi.

Quibus finitis dicatur Antiphona.

Requiem æternam dona eis Domine: & lux perpetua luceat eis. Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater noſter. ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. Requiem æternam dona eis Domine. ℟. Et lux perpetua luceat eis. ℣. A porta inferi. ℟. Erue Domine animas eorum. ℣. Non intres in iudicium cum ſeruo tuo (vel ancilla tua) Domine. ℟. Quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens:

℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

SVſcipe Domine animam famuli tui (vel famulæ tuæ) N. ad te reuertentem, veſte quoque cœleſti indue eam & laua eam ſancto fonte vitæ æternæ: vt inter gaudentes gaudeat, & inter ſapientes ſapiat & inter Martyres coronata incedat, & inter Patriarchas & Prophetas proficiat, & inter Apoſtolos Chriſtum ſequi ſtudeat, & inter Angelos & Archangelos claritatem Dei videat, & inter paradiſi rutilos lapides gaudium Dei poſſideat, notitiamque myſteriorum Dei agnoſcat, & inter Cherubin & Seraphin claritatem Dei videat, & inter viginti quatuor ſeniores cātica canticorum audiat, & inter lauātes ſtolas ſuas in fonte luminis veſtem lauet, & inter pulſantes, portas cœleſtis Hieruſalem apertas reperiat, & inter vidētes Deum facie ad faciē videat, & inter cantātes canticum nouum cantet, & inter audiētes, cœleſtem ſonum audiat. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum. &c. Amen.

Alia

Alia Oratio.

SVſcipe Dñe animam famuli tui (vel famulæ tuæ) N. quam de ergaſtulo huius ſæculi vocare dignatus es, & libera eam de principibus tenebrarũ, & de locis pœnarum vt abſoluta omni vinculo peccatorum, quietis ac lucis æternæ beatitudine perfruatur, & inter ſanctos & electos tuos in reſurrectionis gloria reſuſcitari mereatur. Qui cum Deo Patre & Spiritu Sancto viuis & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

Anima eius & animæ omnium fidelium defunctorum Per miſericordiam Dei requieſcant in pace. Amen.

Deinde deportetur corpus ad Eccleſiam, ibidem vel in cœmiterio humandum. Quando vero deportari debet corpus defuncti ad Eccleſiam, inprimis ſumat Sacerdos ſpiculam & aſpergat aquam benedictam ſuper corpus exanime, interim dicendo pſalmum ſequentem.

Pſal. 129.

DE profundis clamaui ad te Domine: Domine exaudi vocem meam.

Fiant aures tuæ intendẽtes: in vocem deprecationis meæ.

Si iniquitates obſeruaueris Domine: Dñe quis ſuſtinebit?

Quia apud te propitiatio eſt: & propter legem tuam ſuſtinui te Domine.

Suſtinuit anima mea in verbo eius: ſperauit anima mea in Domino.

A cuſtodia matutina vſque ad noctem: ſperet Iſrael in Domino.

Quia apud Dominum misericordia. & copiosa apud eum redemptio.

Et ipse redimet Israel: ex omnibus iniquitatibus eius.

Requiem æternam dona eis Domine. & lux perpetua luceat eis. Quo dicto sequatur.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. Requiem æternã dona eis Domine. ℟. Et lux perpetua luceat eis. ℣. A porta inferi. ℟. Erue Domine animas eorum. ℣. Credo videre bona Domini Resp. In terra viuentium. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo. Oremus.

INclina Domine aurem tuam ad preces nostras, quibus misericordiam tuam supplices deprecemur ut animam famuli tui (vel famulæ tuæ) N quam de hoc sæculo migrare iussisti, in pacis ac lucis regione constituas, & sanctorum tuorum iubeas esse consortem.

Fidelium Deus omnium conditor & redemptor, animabus omnium fidelium defunctorum: remissionem cunctorum tribue peccatorum: vt indulgentiam quam semper optauerunt pijs supplicationibus consequantur. Qui cum Deo Patre & Spiritu Sancto viuis & regnas in sæcula sæculorum. Amen. Requiescant in pace. Amen.

Si vero fuerit corpus mortuum cum processione sepeliendum, tunc eodem modo ordinetur processio sicut in simplicibus Dominicis, prieterquam quod in hac processione Sacerdos & Ministri eius in albis, cum

amicti-

amictibus induti incedant, chorus autem in cappis nigris quotidie. Et cum ad locum destinatum peruenerit processio cadauer ipsum Sacerdos aqua benedicta aspergat, & postea thurificet interim dicendo psalmum De profundis vt supra dictum est.

Deinde in redeundo dum deportatur corpus ad Ecclesiam, cantetur sequens Antiphona cantore incipiente.

Antiphona.

Subuenite sancti Dei, occurrite Angeli Domini, suscipientes animam eius, offerentes eam in conspectu altissimi. ℣. Suscipiat te Christus qui vocauit te, & in sinum Abrahæ Angeli deducant te.

Repetitur antiphona. Subuenite.

Deinde dicatur Psalmus De profundis vt supra pag. 99. Et post vnumquemq; versum repetatur Antip. & postea si necesse fuerit dicatur eodem ordine psalmus In exitu Israel. Require post in officio sepulture pag. Deindé in introitu cæmiterij vel citius inchoetur Respon. sequens.

Libera me Domine de morte æterna in die illa tremenda: * Quando cæli mouendi sunt & terra, dum veneris iudicare sæculum per ignem.

℣. Dies illa dies iræ calammitatis & miseriæ, dies magna & amara valde. Quando cæli.

Nunquam autem portetur corpus alicuius defuncti circa cæmiterium sed directè in Ecclesiam: & si corpus Canonici vel alterius magnatis fuerit, in chorum deferatur, sin autem alterius, extra choru in Ecclesia post orationē relinquatur.

In introitu Ecclesiæ dicitur hæc antiphona cantore incipiente. Antiphona.

In Paradisum deducāt te Angeli in suum cōuentum, suscipiant te Martires & perducāt te in ciuitatem sanctam Hierusalem. vers. Requiem æternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis. Repetatur antiph. In paradisum. Qua finita sequatur: Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.

Deinde aspergat Sacerdos aqua benedicta corpus defuncti, & thurificet, rogans astantes orare pro anima defuncti, ita dicens.

Pro anima N. & pro animabus omnium fidelium defunctorum. Pater noster. ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. A porta inferi. ℟. Erue Domine animas eorum. ℣. Non intres in iudicium cum seruo tuo Domine. ℟. Quia non iustificabitur in cōspectu tuo omnis viuens.

vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

SVscipe Domine seruum tuum (vel ancillam tuam) in bonum habitaculum, & da ei requiem in regno cœlestis Hierusalem: vt in sinu Abrahæ Patriarchæ tui collocatus (vel collocata) resurrectionis diem præstoletur, & inter resurgentes ad gloriam resurgat, & cum benedictis ad dexteram Dei venientibus veniat, & cum possidentibus vitam æternā possideat. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Anima

Anima eius & animæ omnium fidelium defunctorum per Dei misericordiam in pace requiescant. Amen.

Deindè dicantur solemniter vigiliæ mortuorum & posteà completorium de die more solito.

Vbi vero in die sepulturæ deportatur corpus ad Ecclesiam, tunc immediatè post prædictam orationem, **Suscipe Domine,** dicatur Commendatio Animarum solemniter vt infra & finito psalmo, **Domine probasti me,** statim incipiatur Missa pro defũctis. Deinde exeat Sacerdos cum stola & aqua benedicta ad locum vbi sepeliendus est mortuus, & signo crucis signet locum, & posteà aspergat aqua benedicta. Deinde accipiat Sacerdos fossorium vel aliud instrumẽtum & aperiat terram in modum crucis ad longitudinem & latitudinem corporis defuncti dicens.

Aperite mihi portas iustitiæ, & ingressus in eas confitebor Domino: hæc porta Domini iusti intrabunt in eam.

Notandum est vero quod quandocunque per totum annum Missa pro corpore præsenti, anniuersario, vel trigintali cuiuscũque in choro vel in capitulo fuerit celebranda, vbi Missa ibi etiam commendatio animarum statim post primam ante missam capitularem pro defunctis a toto choro cum nota dicatur, incipiente antiphonam aliquo de superiori gradu. Ita tamen quod si in die sepulturæ deportetur corpus ad Ecclesiã, tunc finita oratione; Suscipe Domine animam serui tui. *statim sequitur commendatio animarum eodem modo & ordine, sicut post deportationem corporis ad Ecclesiam, supra dictum est. Præterea omni die per*

totam quadrageſſimam quando de feria agitur, ſtatim poſt primam antè Miſſam capitularem dicatur in choro commendatio animarum, niſi in craſtino feſtorum duplicium, & hoc ſinè nota quando Dirige *ſiuè nota præceſſerit. Et ſciendum eſt quod quandocunque dicatur Commendatio animarum, ſemper dicatur ſedendo vſque ad antiphonam poſt Laudes dicendam.*

Commendatio animarum.

Antiph. Requiem æternam. Pſal. 118.

BEati immaculati in via: qui ambulant in lege Domini.

Beati qui ſcrutantur teſtimonia eius: in toto corde exquirunt eum.

Non enim qui operantur iniquitatem: in vijs eius ambulauerunt.

Tu mandaſti mandata tua: cuſtodiri nimis.

Vtinam dirigantur viæ meæ: ad cuſtodiendas iuſtificationes tuas.

Tunc non confundar: cum perſpexero in omnibus mandatis tuis.

Confitebor tibi in directione cordis: in eo quod didici iudicia iuſtitiæ tuæ.

Iuſtificationes tuas cuſtodiã: non me derelinquas vſquequaque.

In quo corrigit adoleſcentior viam ſuam? in cuſtodiendo ſermones tuos.

In toto

In toto corde meo exquiſiui te: ne repellas me a mandatis tuis.

In corde meo abſcondi eloquia tua: vt non peccem tibi.

Benedictus es Domine: doce me iuſtificationes tuas

In labijs meis pronunciaui: omnia iudicia oris tui.

In via teſtimoniorum tuorum delectatus ſum: ſicut in omnibus diuitijs.

In mandatis tuis exercebor: & conſiderabo vias tuas.

In iuſtificationibus tuis meditabor: non obliuiſcar ſermones tuos.

Retribue ſeruo tuo, viuifica me: & cuſtodiam ſermones tuos.

Reuela oculos meos: & conſiderabo mirabilia de lege tua.

Incola ego ſum in terra: non abſcõdas a me mandata tua.

Concupiuit anima mea deſiderare iuſtificationes tuas: in omni tempore.

Increpaſti ſuperbos: maledicti qui declinant a mandatis tuis.

Aufer a me opprobrium & contemptum: quia teſtimonia tua exquiſiui.

Etenim ſederunt principes, & aduerſum me loquebantur: ſeruus autem tuus exercebatur in iuſtificationibus tuis.

Nam & teſtimonia tua meditatio mea eſt: conſilium meum iuſtificationes tuæ.

Adhæſit pauimento anima mea: viuifica me ſecundum verbum tuum.

Vias meas enunciaui, & exaudiſti me: doce me iuſtificationes tuas.

Viam iuſtificationum tuarum inſtrue me: & exercebo in mirabilibus tuis.
Dormitauit anima mea præ tædio: confirma me in verbis tuis.
Viam iniquitatis amoue a me, & de lege tua miſerere mei.
Viam veritatis elegi: iudicia tua non ſum oblitus.
Adhæſi teſtimonijs tuis Domine: noli me confundere.
Viam mandatorum tuorum cucurri: cum dilataſti cor meum.
LEgem pone mihi Domine viam iuſtificationum tuarum, & exquiram eam ſemper.
Da mihi intellectum, & ſcrutabor legem tuam: & cuſtodiam illam in toto corde meo.
Deduc me in ſemita mandatorum tuorum: quia ipſam volui
Inclina cor meum in teſtimonia tua: & non in auaritiam.
Auerte oculos meos ne videant vanitatem: in via tua viuifica me.
Salue ſeruo tuo eloquium tuum: in timore tuo.
Amputa opprobrium meum quod ſuſpicatus ſum; quia iudicia tua iucunda.
Ecce concupiui mandata tua: in æquitate tua viuifica me.
Et veniat ſuper me miſericordia tua Domine: ſalutare tuum ſecundum eloquium tuum.

Et reſ-

Et reſpondebo exprobantibus mihi verbum: quia ſperaui in ſermonibus tuis.

Et ne auferas de ore meo verbum veritatis vſquequaque: quia in iudicijs tuis ſuperſperaui.

Et cuſtodiam legem tuam ſemper: in ſæculum, & in ſæculum ſæculi.

Et ambulabam in latitudine: quia mãdata tua exquiſiui.

Et loquebar de teſtimonijs tuis in conſpectu regum: & non confundebor.

Et meditabor in mandatis tuis: quæ dilexi.

Et leuaui manus meas ad mandata tua quæ dilexi: & exercebor in iuſtificationibus tuis.

MEmor eſto verbi tui ſeruo tuo: in quo mihi ſpem dediſti.

Hæc me conſolata eſt in humlitate mea: quia eloquium tuum viuificauit me.

Superbi iniquè agebant vſquequaque: a lege autem tua non declinaui.

Memor fui iudiciorum tuorum a ſæculo Domine: & conſolatus ſum.

Defectio tenuit me pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam.

Cantabiles erant iuſtificationes tuæ: in loco peregrationis meæ.

Memor fui nocte nominis tui Domine: & cuſtodiui legem tuam.

Hæc facta eſt mihi: quia iuſtificationes tuas exquiſiui.

Portio mea Domine: dixi cuſtodire legem tuam.
Deprecatus ſum faciem tuam in toto corde meo: miſerere mei ſecundum eloquium tuum.
Cogitaui vias meas: & cõuerti pedes meos in teſtimonia tua.
Paratus ſum, & non ſum turbatus: vt cuſtodiam mandata tua.
Funes peccatorum circumplexi ſunt me: & legem tuam non ſum oblitus.
Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi: ſuper iudicia iuſtificationis tuæ.
Particeps ego ſum omnium timentium te: & cuſtodientium mandata tua.
Miſericordia tua Domine plena eſt terra: iuſtificationes tuas doce me.
BOnitatem feciſti cum ſeruo tuo Domine, ſecundum verbum tuum.
Bonitatem, & diſciplinam, & ſcientiam doce me; quia mandatis tuis credidi,
Priuſquam humiliarer ego deliqui: propterea eloquium tuum cuſtodiui.
Bonꝰ es tu: & in bonitate tua doce me iuſtificationes tuas.
Multiplicata eſt ſuper me iniquitas ſuperborum: ego autem in toto corde meo ſcrutabor mandata tua.
Coagulatum eſt ſicut lac cor eorum: ego vero legem tuam meditatus ſum.
Bonum mihi quia humiliaſti me: vt diſcam iuſtificationes tuas.

Bonum mihi lex oris tui: ſuper millia auri & argenti.
Manus tuæ fecerunt me, & plaſmauerunt me: da mihi intellectum vt diſcam mandata tua.
Qui timent te videbunt me, & lætabuntur: quia in verba tua ſuperſperaui.
Cognoui Domine quia æquitas iudicia tua: & in veritate tua humiliaſti me.
Fiat miſericordia tua vt conſoletur me: ſecundum eloquium tuum ſeruo tuo.
Veniant mihi miſerationes tuæ, & viuam: quia lex tua meditatio mea eſt.
Confundantur ſuperbi, quia iniuſtè iniquitatem fecerunt in me: ego autem exercebor in mandatis tuis.
Conuertantur mihi timentes te: & qui nouerunt teſtimonia tua.
Fiat cor meum immaculatum in iuſtificationibus tuis: vt non confundar.
DEfecit in ſalutare tuum anima mea: & in verbum tuum ſuperſperaui.
Defecerunt oculi mei in eloquium tuum: dicentes quando conſolaberis me.
Quia factus ſum ſicut vter in pruina: iuſtificationes tuas non ſum oblitus.
Quot ſunt dies ſerui tui? quando facies de peſequentibus me iudicium?
Narrauerunt mihi iniqui fabulationes: ſed non vt lex tua.
Omnia mãdata tua veritas: iniqui perſequuti ſunt me, adiuua me.

Paulominus consummauerunt me in terra: ego autem non dereliqui mandata tua.

Secundum misericordiam tuam viuifica me: & custodiam testimonia oris tui.

In æternum Domine: verbum tuum permanet in cælo.

In generatione, & generationem veritas tua: fundasti terram & permanet.

Ordinatione tua perseuerat dies: quoniam omnia seruiunt tibi.

Nisi quod lex tua meditatio mea est: tunc fortè perijssem in humiltate mea.

In æternum non obliuscar iustificationes tuas: quia in ipsis viuificasti me.

Tuus sum ego, saluum me fac: quoniam iustificationes tuas equisiui.

Me expectauerunt peccatores vt perderent me: testimonia tua intellexi.

Omnis consummationis vidi finem: latum mandatum tuum nimis.

QVomodo dilexi legem tuam Domine: tota die meditatio mea est.

Super inimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo: quia in æternum mihi est.

Super omnes docentes me intellexi: quia testimonia tua meditatio mea est.

Super senes intellexi: quia mandata tua quæsiui.

Ab omni via mala prohibui pedes meos: vt custodiam verba tua

A iudicijs tuis non declinaui : quia tu legem posuisti mihi.

Quam dulcia faucibus meis eloquia tua : super mel ori meo.

A mandatis tuis intellexi : propterea odiui omnem viam iniquitatis.

Lucerna pedibus meis verbum tuum : & lumen semitis meis

Iuraui & statui : custodire iudicia iustitiæ tuæ.

Humiliatus sum vsquequaque : Domine viuifica me secundum verbum tuum.

Voluntaria oris mei beneplacita fac Domine : & iudicia tua doce me.

Anima mea in manibus meis semper: & legem tuam non sum oblitus.

Posuerunt peccatores laqueum mihi : & de mandatis tuis non errraui.

Hæreditate acquisiui testimomonia tua in æternum: quia exultatio cordis mei sunt.

Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in æternum propter retributionem.

INiquos odio habui : & legem tuam dilexi.

Adiutor & susceptor meus es tu ; & in verbum tuum supersperaui.

Declinate a me maligni : & scrutabor mandata Dei mei.

Suscipe me secundum eloquium tuum, & viuam, & non confundas me ab expectatione mea.

Adiuu

Adiuua me, & saluus ero: & meditabor in iustificationibus tuis semper.
Spreuisti omnes discedentes a iudicijs tuis: quia iniusta cogitatio eorum.
Præuaricantes reputaui omnes peccatores terræ: ideò dilexi testimonia tua.
Confige timore tuo carnes meas: iudicijs enim tuis timui.
Feci iudicium & iustitiam: non tradas me calumniantibus me.
Suscipe seruum tuum in bonum: non calumnientur me susperbi.
Oculi mei defecerunt in salutare tuum: & in eloquium iustitiæ tuæ.
Fac cum seruo tuo secundum misericordiam tuam: & iustificationes tuas doce me.
Seruus tuus sum ego, da mihi intellectum: vt sciam testimonia tua.
Tempus faciendi Domine: dissipauerunt legem tuam.
Ideo dilexi mandata tua: super aurum & topazion.
Propterea ad omnia mandata tua dirigebar: omnem viam iniquam odio habui.
MIrabilia testimonia tua Domine: ideo scrutata est ea anima mea.
Declaratio seruorum tuorum illuminat: & intellectum paruulis
Os meum aperui, & attraxi spiritum quia mandata tua desiderabam.

Aspice

A ſpice in me, & miſerere mei: ſecundum iudicium diligentium nomen tuum.

G reſſus meos dirige ſecundum eloquium tuum: & non dominetur mei omnis iniuſtitia.

R edime me a calumnijs hominum: vt cuſtodiam mandata tua.

F aciem tuam illumina ſuper ſeruum tuum: & doce me iuſtificationes tuas.

E xitus aquarum deduxerunt oculi mei: quoniam non cuſtodierunt legem tuam.

I uſtus es Domine: & rectum iudicium tuum.

M andaſti iuſtitiam teſtimonia tua: & veritatem tuam nimis.

T abeſcere me fecit zelus meus: quia obliti ſunt verba tua inimici mei.

I gnitum eloquium tuum vehementer: & ſeruus tuus dilexit illud.

A doleſcentulus ſum ego, & contemptus: iuſtificationes tuas non ſum oblitus.

I uſtitia tua iuſtitia in æternum: & lux tua veritas.

T ribulatio & anguſtia iuuenerunt me: mandata tua meditatio mea eſt.

Æ quitas teſtimonia tua in æternum: intellectum da mihi & viuam.

C Lamaui in toto corde meo, exaudi me domine: iuſtificationes tuas requiram.

C lamaui ad te, ſaluum me fac: vt cuſtodiam mandata tua.

Præueni in maturitate, & clamaui: quia in verba tua ſu perſperaui.

Præuenerunt oculi mei ad te diluculò: vt meditarer eloquia tua.

Vocem meam audi, ſecundum miſericordiam tuam Domine & : ſecundum iudicium tuum viuifica me.

Appropinquauerunt perſequentes me iniquitati: a lege autem tua longè facti ſunt.

Propé es tu Domine: & omnes viæ tuæ veritas.

Initio cognoui de teſtimonijs tuis: quia in æternum fundaſti ea.

Vide humilitatem meam, & eripe me: quia legem tuan non ſum oblitus.

Iudica iudicium meum, & redime me: propter eloquium tuum viuifica me.

Longé a peccatoribus ſalus: quia iuſtificationes tuas non exquiſierunt

Miſericordiæ tuæ multæ Domine: ſecundum iudicium tuum viuifica me.

Multi qui perſequuntur me, & tribulant me: a teſtimonijs tuis non declinaui.

Vidi præuaricantes, & tabeſcebam: quia eloquia tua non cuſtodierunt.

Vide quoniam mandata tua dilexi Domine: in miſericordia tua viuifica me.

Principium verborum tuorum veritas: in æterræum omnia iudicia iuſtitiæ tuæ.

Princi-

PRincipes perſequuti ſunt me gratis: & a verbis tuis formidauit cor meum.

Lætabor ego ſuper eloquia tua: ſicut qui inuenit ſpolia multa.

Iniquitatem odio habuiret, abominatus ſum: legem autem tuam dilexi.

Septies in die laudem dixi ſuper iudicia iuſtitiæ tuæ.

Pax multa diligentibus legem tuam: & non eſt illis ſcandalum.

Expectabam ſalutare tuum Domine: & mandata tua dilexi.

Cuſtodiuit anima mea teſtimonia tua: & dilexit ea vehementer.

Seruaui mandata tua, & teſtimonia tua: quia omnes viæ meæ in conſpectu tuo.

Appropinquet deprecatio mea in conſpectu tuo Domine: iuxta eloquium tuum da mihi intellectum.

Intret poſtulatio mea in conſpectu tuo: ſecundum eloquium tuum eripe me.

Eructabunt labia mea hymnum: cum doceris me iuſtifitiones tuas.

Pronunciabit lingua mea eloquium tuum: quia omnia mandata tua æquitas.

Fiat manus tua vt ſaluet me: quoniam mandata tua elegi.

Concupiui ſalutare tuum Domine: & lex tua meditatio mea eſt.

Viuet anima mea; & laudabit te: iudicia tua adiuuabunt me.

Erraui ſicut ouis quæ perijt, quære ſeruum tuum: quia mandata tua non ſum oblitus.

Finitis Pſalmis repetatur antiphona.

Requiem æternam dona eis Domine: & lux perpetua luceat eis. Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Deinde dicatur. Pater noſter. Et ſine pronunciatione (Et ne nos inducas) ſequatur ſine nota iſte pſalmus. 138. Domine probaſti me &c. habetur infra pag.

Deinde ſine interuallo incipiatur Miſſa pro defunctis, Sacerdote interim exeunte ad locum ſepulchri ſignandum (ſi corpꝰ præſens affuerit) vt ſupra dictum eſt. Tamen quandocunque ſigillatim extra conuentum dicitur commendatio animarum, tunc immediate poſt pſalmum Domine probaſti, ſequatur.

℣. Requiem æternam dona eis Domine. ℟. Et lux perpetua luceat eis ℣. A porta inferi. ℟. Erue Domine animas eorum. ℣. Credo videre bona Domini. ℟. In terra viuentium. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Tibi Domine commendamus animas famulorum, famularumque tuarum: vt defuncti ſæculo tibi viuant, & quæ per fragilitatem mundanæ conuerſationis peccata admiſerunt, tu venia miſericordiſſimæ pietatis abſterge. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Nunquam dicatur alia commendatio in Eccleſia Sariſburienſi ſiue corpus præſens fuerit ſiue non.

Ritus ſepeliendi Mortuos.

POſt Miſſam accedat Sacerdos ad caput defuncti alba indutus abſque cappa ſerica, & duo clerici de ſecunda forma, ad caput defuncti ſtantes incipiant tribus vicibus antiphonam ſequentem quam chorus ſingulis vicibus totam proſequatur vſque in finem.

Antiph. Circundederunt me gemitus mortis, dolores inferni circundederunt me.

Deinde poſt tertiam repetitionem ſequatur.

Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon.

Non dicatur pater noſter nec Dominus vobiſcum, neque Oremus ſed tantum oratio, ſacerdote dicente modeſta voce, videlicet ſine nota.

Non intres in iudicium cum ſeruo tuo (vel ſeruula tua) Domine, quoniã nullus apud te iuſtificabitur homo, niſi per te omnium peccatorum tribuatur remiſſio: non ergo eum (vel eã) tua quæſumus iudicialis ſententia premat, quẽ (vel quam) tibi vera ſupplicatio fidei Chriſtianæ commendat: ſed gratia tua illi ſuccurrente mereatur euadere iudicium vltionis qui (vel quæ) dum viueret inſignitus (vel inſignita) eſt ſignaculo ſanctæ Trinitatis. In qua viuis & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum Amen.

Eodem modo dicuntur orationes ſequentes. Deinde incipiat cantor.

℟. Qui Lazarum reſuſcitaſti a monumento fætidum: * Tu eis Domine dona requiem & locum indulgentiæ.

℣. Qui venturus es iudicare viuos & mortuos, & ſæculum per ignem. Tu eis.

Et percantetur a choro cum ſuo verſu, & interim Sacerdos cum Thuribulo circumeundo corpus illud incenſet. Similiter fiat in Reſpóſorijs ſequentibus. Deinde dicitur. Kyrie eleiſon. Chriſti eleiſon. Kyrie eleiſon. Siné pater noſter, & ſiné Dominus vobiſcum ſed tantum cum Oremus.

DEus cui omnia viuunt, cui non pereunt moriẽdo corpora noſtra, ſed mutantur in melius te ſupplices deprecamur, vt quicquid famulus tuus (vel famula tua) vitiorum tuæ voluntati contrarium, fallente diabolo, & propria iniquitate atque fragilitate contraxit, tu pius & miſericors abluas indulgendo, eiuſque animam ſuſcipi iubeas, per manus ſanctorum Angelorum tuorum deducẽdam in ſinum Patriarcharum tuorum, Abrahæ ſcilicet amici tui, & Iſaac electi tui, atque Iacob dilecti tui quo aufugit dolor & triſtitia, atque ſuſpirium fidelium quoque animæ fœlici iucũditate lætantur; & in nouiſſimo magni iudicij die inter Sanctos & electos tuos eam facias perpetuæ gloriæ tuæ percipere portionem, quam oculus non vidit, nec aures audiuit, & in cor hominis non aſcendit quam præparaſti diligentibus te. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

℟. Heu mihi Dñe quia peccaui nimis in vita mea; quid faciam miſer? vbi fugiam, niſi ad te Deus meus? miſerere mei, ℟. Dum veneris in nouiſſimo die. ℣. Anima mea turbata

bata eſt valdé, ſed tu Domine ſuccure ei. Dum veneris.

Et percantetur a choro cum ſuo verſu, & interim incenſetur corpus vt ſupra. Deinde ſequatur. Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon.

Sine Pater noſter, & ſine Dominus vobiſcum, ſed tantum cum. Oremus.

FAc quæſumus Domine hanc cum ſeruulo tuo defuncto (vel ſeruula tua defuncta) miſericordiam: vt factorum ſuorum in pœnis non recipiat vicem: qui (vel quæ) tuã in votis tenuit voluntatem: & quia hic illum (vel illam) vera fides iunxit fidelium turmis, illic eum (vel eam) tua miſeratio ſociet angelicis choris. Per chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Deinde incipiat cantor Reſponſorium.

Libera me Domine de morte æterna in illa tremenda quando cæli mouendi ſunt & terra * Dum veneris iudicare ſæculum per ignem. ℣ Dies illa, dies iræ calamitatis & miſeriæ, dies magna & amara valdé. Dum veneris iudicare.

Et percantetur a choro cum vno verſu tantum, ſcilicet Dies illa vt ſupra, & interim incenſetur corpus a Sacerdote ſemel circumeundo, & poſtea aſpergatur aqua benedicta: deinde ſequatur.

Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon.

Deinde roget Sacerdos circumſtantes orare pro anima defuncti dicens.

Pro anima N. & pro animabus omnium fidelium defunctorum,

ctorum. Pater noster ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos a malo.

℣. Non intres in iudicium cum seruo tuo (vel seruula tua) Domine. ℟. Quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.

℣. A porta inferi ℟. Erue Domine animas eorum.

V. Credo videre bona Domini. ℟. In terra viuentium.

V. Domine exaudi orationem meam. Resp. Et clamor meus ad te veniat.

V. Dominus vobiscum. Resp. Et cum spiritu tuo.

Oremus

INclina Domine aurem tuam ad preces nostras quibus misericordiam tuam supplices deprecamur: vt animam famuli tui (vel famulæ tuæ) quam de hoc sæculo migrare iussisti, in pacis ac lucis regione constituas, & Sanctorum tuorum iubeas esse consortem. Per christum Dominum nostrum. Amen.

Hic deportetur corpus ad sepulchrum cantore incipiente.

Antiph. In paradisum. Psal. 123.

IN exitu Israel de Ægipto: domus Iacob de populo barbaro.

Facta est Iudæa sanctificatio eius: Israel potestas eius.

Mare vidit, & fugit: Iordanus conuersus est retrorsum.

Montes exultauerunt vt arietes: & colles sicut agni ouium.

Quid

Quid eſt tibi mare quod fugiſti ? & tu Iordanis quia conuerſus es retrorſum.

Montes exultaſtis ſicut arietes : & colles ſicut agni ouium.

A facie Domini mota eſt terra : a facie Dei Iacob.

Qui conuertit petram in ſtagna aquarum: & rupes in fontes aquarum.

Non nobis Domine, non nobis : ſed nomini tuo da gloriam.

Super miſericordia tua, & veritate tua : nequando dicant gentes vbi eſt Deus eorum ?

Deus autem noſter in cœlo : omnia quæcunque voluit fecit.

Simulachra gẽtium argentum, & aurum: opera manuum hominum.

Os habent, & non loquentur : oculos habent & non videbunt.

Aures habent & non audient : nares habent & non odorabunt.

Manus habent, & non palpabunt, pedes habent, & non ambulabunt : non clamabunt in gutture ſuo.

Similes illis fiant qui faciunt ea : & omnes qui confidunt in eis.

Domus Iſrael ſperauit in Domino : adiutor eorum & protector eorum eſt

Domus Aaron ſperauit in Domino : adiutor eorum & protector eorum eſt.

Qui timent Dominum ſperauerunt in Domino: adiutor eorum & protector eorum eſt.

Dominus memor fuit noſtri: & benedixit nobis.

Benedixit domui Iſrael: benedixit domui Aaron.

Benedixit omnibus qui timent Dominum: puſillis cum maioribus.

Adijciat Dominus ſuper vos: ſuper vos, & ſuper filios veſtros.

Benedicti vos a Domino: qui fecit cælum & terram,

Cælum cæli Dño: terram autem dedit filijs hominum.

Non mortui laudabunt te Domine: neque omnes qui deſcendunt in infernum.

Sed nos qui viuimus, benedicimus Domino: ex hoc nunc & vſque in ſæculum.

Alius pſalmus ſi [illegible] iter, ſcilicet pſal. 24.

Ad te Domine leuaui animam meam. Habetur in Breuiario feria tertia ad primam.

Finito pſalmo vel pſalmis dicatur iſte verſus.

Requiem æternam dona eis Domine: & lux perpetua luceat eis.

Deinde repetitur Antiphona.

In paradiſum deducant te Angeli, in ſuum conuentum ſuſcipiat te Martires, & perducant te in ciuitatem ſanctam Hieruſalem.

Quibus dictis dicat Sacerdos ſine Dominus vobiſcum [illegible] Humiliter [illegible]

Oremus.

PIæ recordationis affectu (fratres chariſſimi) commemorationem faciamus chari noſtri quem (vel charæ noſtræ quam) Dominus noſter de tentationibus huius ſæculi aſſumpſit. Obſecremus miſericordiam Dei noſtri, vt ipſe ei tribuere dignetur placitam & quietam manſionem, & remittat ei omnes libricæ temeritatis offenſas: vt conceſſa ſibi venia plenæ indulgentiæ quicquid in hoc ſæculo proprio vel alieno reatu deliquit, totam ineffabili pietate ac benignitate ſua deleat, & abſtergat. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Alia oratio cum. Oremus.

DEus Domine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, ſuppliciter deprecamur pro ſpiritu fratris noſtri, quem (vel ſororis noſtræ quam) a voraginibus huius ſæculi accerſiri iuſſiſti: vt digneris Domine dare ei lucidum locum refrigerij & quietis: Liceat ei tranſire portas inferorum & pænas tenebrarum, maneatque in manſionibus ſanctorum, & in luce ſancta quam olim Abrahæ promiſiſti & ſemini eius. Nullam læſionem ſentiat ſpiritus eius; ſed cum magnus ille dies reſurrectionis aduenerit, reſuſcitare eum (vel eam) digneris vna cum ſanctis & electis tuis, deleaſque eius omnia delicta atque peccata vſque ad nouiſſimum quadrantem, tecumque immortalitatis tuæ vitam & regnum conſequatur æternum. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Finitis orationibus aperiatur ſepulchrum, cantore incipiente. Antiph. Aperite. pſal. 117.

Confitemini Domino quoniam bonus: quoniam in ſæculum miſericordia eius.

Dicat nunc Iſrael quoniam bonus: quoniam in ſæculum miſerecordia eius.

Dicat nunc domus Aaron: quoniam in ſæculum miſericordia eius.

Dicant nunc qui timent Dominum: quoniam in ſæculum miſericordia eius.

De tribulatione inuocaui Dominum: & exaudiuit me in latitudine Dominus.

Dominus mihi adiutor: non timebo quid faciat mihi homo.

Dominus mihi adiutor: & ego deſpiciam inimicos meos.

Bonum eſt confidere in Domino: quam confidere in homine.

Bonum eſt ſperare in Domino: quam ſperare in principibus.

Omnes gentes circuierunt me: & in nomine Domini, quia vltus ſum in eos.

Circundantes circundederunt me: & in nomine Domini quia vltus ſum in eos.

Circundederunt me ſicut apes, & exarſerunt ſicut ignis in ſpinis: & in nomine Domini, quia vltus ſum in eos.

Impulſus, euerſus ſum vt caderem: & Dñus ſuſcepit me.

Fortitudo mea, & laus mea Dominus: & factus eſt mihi in ſalutem.

Vox exultationis, & ſalutis: in tabernaculis iuſtorum.

Dexterra

Dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltauit me: dextera Domini fecit virtutem.

Non moriar, sed viuam: & narrabo opera Domini.

Castigans castigauit me Dominus: & morti non tradidit me.

Aprite mihi portas iustitiæ, ingressus in eas, confitebor Domino: hæc porta Domini, iusti intrabunt in eam.

Confitebor tibi, quoniam exaudisti me: & factus es mihi in salutem.

Lapidem quem reprobauerunt ædificantes: hic factus est in caput Anguli.

A Domino factum est istud: & est mirabile in oculis nostris.

Hæc dies quam fecit Dñus: exultemus & lætemur in ea.

O Domine saluum me fac, o Domine benè prosperare, benedictus qui venit in nomine Domini.

Benediximus vobis de domo Domini: Deus Dominus, & illuxit nobis.

Constitui te diem solennem in cõdensis: vsque ad cornu Altaris.

Deus meus es tu, & confitebor tibi: Deus meus es tu, & exaltabo te.

Confitebor tibi, quoniam exaudisti me: & factus es mihi in salutem.

Confitemini Domino, quoniam bonꝰ: quoniam in sæculum misericordia eius.

Finito psalmo dicatur Antiphona,

Aperite mihi portas iuſtitiæ, & ingreſſus in eas confitebor Domino: hæc porta Domini iuſti intrabunt in eam.

Qua dicta dicat Sacerdos. Oremus.

OBſecramus miſericordiam tuam omnipotens æterne Deus qui hominem ad imaginē tuam creare dignatus es: vt animã famuli tui (vel famulæ tuæ) N. quam hodierna die rebus humanis eximi, & ad te accerſiri iuſſiſti, blandè & miſericorditer ſuſcipias. Non ei dominentur vmbræ mortis, nec tegat eam chaos & caligo tenebrarum: ſed exuta omnium criminum labe, in ſinu Abrahæ collocata, locum refrigerij ſe adeptam eſſe gaudeat: vt cum dies iudicij aduenerit, cum ſanctis & electis tuis, eam reſuſcitari iubeas. Per Chriſtum. Dominũ noſtrum Amen.

Alia oratio cum Oremus.

DEus qui iuſtis ſupplicationibus ſemper præſto es, qui pia vota dignaris intueri, da famulo tuo (vel famulæ tuæ) N. cuius depoſitioni hodiè officia humanitatis exhibemus, cum ſanctis atque fidelibus tuis beati muneris portionem. Per chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Deinde dicatur Benedictio ſepulchri, ſine Oremus hoc modo.

ROgamus te Domine ſancte, pater omnipotens, æterne Deus: vt bene ✠ dicere & ſancti ✠ ficare digneris hoc ſepulchrum, & corpus in eo collocandum: vt ſit remedium ſalutare in eo quieſcenti, & redẽptio animæ eius, atque tutela, & munimen contra ſæua iacula inimici. Per chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Alia

Alia benedictio Tumuli.

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini. ℟. Qui fecit cælum & terram.

Bene ✠ dic Domine locum ſepulchri huius, ſicut benedixiſti ſepulchra Abrahæ, Iſaac, & Iacob.

℣. Oſtende nobis Domine miſericordiam tuam. ℟. Et ſalutare tuum da nobis. Oremus.

DEus qui fundaſti terra, & formaſti cœlos, qui omnia ſyderibus inſtituta fixiſti, qui captum laqueis mortis hominem lauacri ablutione reparas: qui ſepultos Abrahã, Iſaac, & Iacob in ſpelunca duplici, in libro vitæ, ac totius gloriæ principes aduotaſti benedicendos: ita bene ✠ dicere digneris hunc famulum tuum (vel hanc famulam tuam, vt eum (vel eam) requieſcere facias, & in ſinu Abrahæ collocare digneris: qui Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum, deuictis laqueis infernorum reſurgere, & in ſe credentium ſuorum membra reſuſcitare iuſſiſti. Qui uenturus eſt iudicare viuos & mortuos & ſæculum per ignem. ℟. Amen.

Oremus.

REſpice Domine ſuper hanc fabricam ſepulturæ, & deſcendat in eam Spiritus tuus, vt te iubente ſit ei in hoc loco quieta dormitio, & tempore iudicij cum omnibus ſanctis ſit vera reſurrectio, te præſtante Domino noſtro, qui in Trinitate perfecta viuis & regnas per cuncta ſæcula ſæculorum. Amen.

Hic

Hic aſpergatur aqua benedicta ſuper ſepulchrum, & incenſetur ſepulchrum. Finitis orationibus ponatur corpus in ſepulchro cantore incipiente Antipho.

Ingrediar. Pſal. 41.

QVemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarũ: ita deſiderat anima mea ad Deus.

Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum: quando veniam,& apparebo ante faciem Dei?

Fuerunt mihi lachrimæ meæ panes die ac nocte: dum dicitur mihi quotidie, vbi eſt Deus tuus?

Hæc recordatus ſum, & effudi in me animam meam: quoniam tranſibo in locum tabernaculi admirabilis vſque ad domum Dei.

In voce exultationis, & confeſſionis: ſonus epulantis.

Quare triſtis es anima mea? & quare conturbas me.

Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: ſalutare vultus mei, & Deus meus.

Ad meipſum anima mea cõturbata eſt: propterea memor ero tui, de terra iordanis,& Hermonij a monte modico.

Abyſſus abyſſum inuocat: in voce cataractarum tuarum.

Omnia excelſa tua, & fluctus tui: ſuper me trãſierunt.

In die mandauit Dominus miſericordiam ſuam: & nocte canticum eius.

Apud me oratio Deo vitæ meæ: dicam Deo, Suſceptor meus es.

Quarè oblitus es mei? & quarè contriſtatus incedo, dum affligit me inimicus?

Dum

D um confringuntur oſſa mea: exprobauerunt mihi qui tribulant me inimici mei.

D um dicunt mihi per ſingulos dies, Vbi eſt Deus tuus? quarè triſtis es anima mea, & quarè conturbas me?

S pera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: ſalutare vultus mei & Deus meus.

Finito pſalmo repetatur Antiphona.

I ngrediar in locum tabernaculi admirabilis vſque ad domum Dei.

Qua dicta dicat Sacerdos Orationem hoc modo.

O Remus (fratres Chariſſimi) pro ſpiritu chari noſtri (vel charæ noſtræ) N. quem Dominus de laqueo huius ſæculi liberare dignatus eſt, cuius corpuſculum hodie ſepulturæ traditur, vt eum (vel eam) pietas Domini in ſinu Abrahæ collocare dignetur, vt cum magni iudicij dies aduenerit inter Sanctos & electos ſuos eum (vel eam) in parte dextera collocandum (vel collacandam) reſuſcitari faciat. Qui viuit & regnat Deus per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. A men.

Alia oratio cum O remus.

D Eus qui humanarum animarum æternus amator es: animā famuli tui (vel famulæ tuæ) N. quam vera dū in corpore maneret tenuit fides, ab omni cruciatu inferorum redde extorrem: vt ſegregata ab infernalibus clauſtris, Sanctorū tuorum mereatur adunari conſortijs. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. A men.

Finitis orationibus claudatur ſepulchrum ponente prius

Sacerdos absolutionem super pectus defuncti sic dicendo:

DOminus Iesus Christus qui beato Petro Apostolo suo, cæterisque discipulis suis licentiam dedit ligandi atque soluendi, ipse te N. absoluat ab omni vinculo delictorum: & in quantum meæ fragilitati permittitur, precor sis absolutus (vel absoluta) ante tribunal eiusdem Domini nostri Iesu Christi, habeasque vitam æternam, & viuas in sęcula sęculorum. ℟. Amen.

Hic aspergatur Tumulus aqua benedicta, & incensetur, cantore incipiente.

Antiphon. Hæc requies mea. Psal. 131.

MEmento Domine Dauid: & omnis mansuetudinis eius.

Sicut iurauit Domino: vota vouit Deo Iacob.

Si introiero in tabernaculum domus meæ: si ascendero in lectum strati mei.

Si dedero somnum oculis meis: & palpebris meis dormitationem.

Et requiem temporibus meis, donec inueniam locum Domino: tabernaculum Deo Iacob.

Ecce audiuim⁹ eā in Ephrata: inuenimus eā in cāpis siluæ.

Introibimus in tabernaculum eius: adorabim⁹ in loco vbi steterunt pedes eius.

Surge Dn̄e in requiem tuā: tu & arca sanctificationis tuæ.

Sacerdotes tui induantur iustitiam: & sancti tui exultent.

Propter Dauid seruū tuum: non auertas faciem Christi tui.

Iurauit

Iurauit Dominus Dauid veritatem & non frustrabitur eum: de fructu ventris tui ponam super sedem tuam.

Si custodierint filij tui testamētum meum : & testimonia tua hæc quæ docebo eos.

Et filij eorum vsque in sæculum : sedebunt super sedem tuam.

Quoniam elegit Dominus Sion : elegit eam in habitationem sibi.

Hæc requies mea in sæculum sæculi: hic habitabo quoniam elegi eam.

Viduam eius benedicens benedicam: pauperes eius saturabo panibus.

Sacerdotes eius iuduam salutari: & sancti eius exultatione exultabunt.

Illuc producā cornu Dauid : paraui lucernā Christo meo.

Inimicos eius induam confusione : super ipsum autem efflorebit sanctificatio mea.

Finito psalmo sequatur Antiph.

Hæc requies mea in sæculum sæculi: hic habitabo quoniam elegi eam. Qua dicta dicat Sacerdos orationem, cum

Oremus.

DEus apud quem spiritus mortuorum viuunt & in quo electorū animæ deposito carnis onere, plena fælicitate lætātur: presta supplicātib⁹ nobis, vt anima famuli tui (famulæ tuæ) N. quæ temporali per corpus visionis hui⁹ luminis caruit visu, æternæ illi⁹ lucis solatio potiatur. Non tā tormētum mortis attingat, nec dolor horrēdę vi-

ſionis afficiat: non pœnalis timor excruciet, non reorum peſſima catena conſtringat, ſed conceſſa ſibi venia omnium delictorum, optatæ quietis conſequatur gaudia repromiſſa. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Alia oratio cum Oremus.

TV Domine Deus omnipotens, precibus noſtris aurẽ pietatis accõmodare digneris, tu miſeris opem feras, & miſericodiam largiaris, & ſpiritum famuli tui (vel famulæ tuæ) N. vinculis corporalibus liberatum in pacem Sanctorũ tuorum recipias, vt locum pœnalem & gehennæ ignem, in regionem viuentium tranſlatus, euadat. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Finitis orationibus executor officij terram ſuper corpus ad modum crucis ponat, & corpus thurificet & aqua benedicta aſpergat. Et dum ſequens pſalmus canitur corpus omnino cooperiatur, cantore incipiente. Antiphona. De terra plaſmaſti me. Pſal. 138.

DOmine probaſti me, & cognouiſti me: tu cognouiſti ſeſſionem meam, & reſurrectionem meam.

Intellexiſti cogitationes meas de longé: ſemitam meam & funiculum meum inueſtigaſti.

Et omnes vias meas præuidiſti: quia non eſt ſermo in lingua mea.

Ecce Domine tu cognouiſti omnia nouiſſima, & antiqua: tu formaſti me, & poſuiſti ſuper me manum tuã.

Mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me: cõfortata eſt, & non potero ad eam.

Quo ibo a ſpiritu tuo? aut quo a facie tua fugiam?

Si aſcendero in cœlum, tu illic es: ſi deſcendero in infernum ades.

Si ſumpſero pennas meas diluculo: & habitauero in extremis maris.

Etenim illuc manus tua deducet me: & tenebit me dextera tua.

Et dixi, forſitan tenebræ conculcabunt me: & vox illuminatio mea in delijcijs meis.

Quia tenebræ non obſcurabuntur a te, & nox ſicut dies illuminabitur: ſicut tenebræ eius, ita & lumen eius.

Quia tu poſſediſti renes meos: ſuſcepiſti me de vtero matris meæ.

Confitebor tibi, quia terribiliter magnificatus es: mirabilia opera tua, & anima mea cognoſcet nimis.

Non eſt occultatum os meum a te, quod feciſti in occulto: & ſubſtantia mea in inferioribus terræ.

Imperferctum meum viderunt oculi tui, & in libro tuo omnes ſcribentur: dies formabuntur & nemo in eis.

Mihi autem nimis honorificati ſunt amici tui Deus: nimis confortatus eſt principatus eorum.

Dinumerabo eos, & ſuper arenam multiplicabuntur: exurrexi, & adhuc ſum tecum.

Si occideris Deus peccatores: viri ſanguinum declinate a me.

Quia dicitis in cogatione: accipient in vanitate ciuitates ſuas.

Nonnē qui oderunt te Domine, oderam: & super inmicos tuos tabeſcebam?

Perfecto odio oderam illos: & inimici facti ſunt mihi.

Proba me Deus, & ſcito cor meum: interroga me, & agnoſce ſemitas meas.

Et vide ſi via iniquitatis in me eſt: & deduc me in via æterna.

Finito Pſalmo tota dicatur Antiphona.

De terra plaſmaſti me, & carnem induiſti me redemptor meus Domine, reſuſcita me in nouiſſimo die.

Qui dictis dicat Sacerdos ſine Dñs vobisc. & ſine Oremus

Commendo animam tuam Deo patri omnipotenti, terram terræ, cinerem cineri, puluerem pulueri, In nomine Patris, & Filij; & Spiritus Sancti. Amen.

Deinde dicat Sacerdos hanc orationem, ſine Oremus

TEmeritatis quidem eſt Domine, vt homo hominem, mortalis mortalem, cinis cinerem tibi Domino Deo noſtro audeat commendare: ſed quia terra ſuſcipit terram, & puluis conuertitur in puluerem, donec omnis caro in ſuam redigatur originem; inde tuam Deus pijſſime pater lachrymabiliter quæſumus pietatem, vt huius famuli tui (famulæ tuæ) animā quam creaſti de huius mundi voragine cœnolenta ad patriam ducas, Abrahæ amici tui ſinu recipias, & refrigerij rore perfundas. Sit ab æſtuantis gehennæ truci incendio ſegregata, & beatæ requiei (te donante) coniuncta. Et ſi quæ illi ſunt Domine dignę cruciatibus culpæ, tu eas gratia tuæ mitiſſimæ lenitatis indulge, ne peccati vicem, ſed indulgentiæ tuæ piam sentiat

boni-

bonitatem. Cumque finito mundi termino ſupremum cunctis illuxerit regnum, nouus (vel noua) homo Sanctorum omnium cætibus aggregatus (vel aggregata) cum electis tuis reſurgat in parte dextra coronandus (vel coronanda) Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Alia oratio. Oremus

DEus vitæ dator, & humanorum corporum reparator qui te a peccatoribus exorari voluiſti; exaudi preces quas ſpeciali deuotione pro anima famuli tui (vel famulæ tuæ) N. tibi lachrymabiliter fundimus: vt liberare eam ab inferorum cruciatibus, & collocare eam inter agmina Sanctorum tuorum digneris: veſte quoque cœleſti, & ſtola immortalitatis iudui, & paradiſi amœnitate confoueri iubeas. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Finita oratione incipiat cantor Antiphona.

Omnis ſpiritus. Pſal. 148.

LAudate Dominum de cœlis: laudate eum in excelſis.

Laudate eum omnes Angeli eius: laudate eum omnes virtutes eius.

Laudate eum ſol & luna: laudate eum omnes ſtellæ & lumen.

Laudate eum cœli cœlorum: & aquæ quæ ſuper cœlos ſunt, laudent nomen Domini.

Quia ipſe dixit, & facta ſunt: ipſe mandauit, & creata ſunt.

Statuit ea in æternum, & in ſæculum ſæculi: præceptum poſuit & non præteribit.

Laudate

Laudate Dominum de terra : dracones, & omnes abyſſi.

Ignis, grando, nix, glacies, ſpiritus procellarum : quæ faciunt verbum eius.

Montes & omnes colles : ligna fructifera, & omnes cedri.

Beſtiæ, & vniuerſa pecora : ſerpẽtes, & volucres pennatæ.

Reges terræ, & omnes populi : principes, & omnes iudices terræ.

Iuuenes, & virgines, ſenes cum iunioribus laudent nomen Domini : quia exaltatum eſt nomen eius ſolius.

Confeſſio eius ſuper cœlum & terram : & exaltauit cornu populi ſui.

Hymnus omnibus ſanctis eius filijs Iſrael : populo appropinquanti ſibi.

Pſal. 149.

CAntate Domino canticum nouum : laus in Eccleſia Sanctorum.

Lætetur Iſrael in eo, qui fecit eum : & filiæ Sion exultent in rege ſuo.

Laudent nomen eius in choro : in tympano & pſallterio pſallant ei.

Quia beneplacitum eſt Domino in populo ſuo : & exaltauit manſuetos in ſalutem.

Exultabunt ſancti in gloria : lætabuntur in cubilibus ſuis.

Exultationes Dei in gutture eorum : & gladij ancipites in manibus eorum.

Ad faciendam vindictam in nationibus : & increpationes in populis.

A dal-

Ad alligandos reges eorum in compedibus: & nobiles eorum in manicis ferreis.

Vt faciant in eis iudicium conscriptum: gloria hæc est omnibus Sanctis eius Psal. 150.

LAudate Dominum in Sanctis eius: laudate eum in firmamento virtutis eius.

Laudate eum in virtutibus eius: laudate eum secundum multitudinem magnitudinis eius.

Laudate eum in sono tubæ: laudate eum in psalterio & cythara.

Laudate eum in tympano & choro: laudate eum in chordis & organo.

Laudate eum in cymbalis benesonantibus, laudate eum in cymbalis iubilationis: omnis spiritus laudet Dñum.

Finitis psalmis dicatur Antiph. scilicet.

Omnis spiritus laudet Dominum.

Qua dicta dicat Sacerdos, sine Dominus vobiscum & sine Oremus

DEbitum humani corporis sepeliendi officium fideliũ more complentes, Deum cui omnia viuunt fideliter deprecamur: vt hoc corp⁹ chari nostri (vel charæ nostræ) N a nostra infirmitate sepultum, in ordine Sanctorum suorum resuscitet, & eius spiritum Sanctis ac fidelibus aggregari iubeat, cum quibus inenarrabili gloria & perenni fœlicitate perfrui mereatur. Per Dominũ nostrum Iesum Christũ Filium eius, qui cum eo viuit & regnat in vnitate Spirit⁹ Sancti Deus. Per om̃ia sæcula sæculorũ. ℞. Amen.

Finita oratione incipiat Sacerdos Antiphonam & intonetur canticum Benedictus, & cantetur solenniter sicut ad matutinum. Antiph. Ego sum.

Canticum Zachariæ.

Benedictus Dominus Deus Israel: quia visitauit & fecit redemptionem plebis suæ.

Et erexit cornu salutis nobis: in domo Dauid pueri sui.

Sicut locutus est per os Sanctorum: qui a sæculo sunt prophetarum eius.

Salutem ex inimicis nostris: & de manu omnium qui oderunt nos.

Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris: & memorari testamenti sui sancti.

Iusiurandum quod iurauit ad Abraham patrem nostrũ: daturum se nobis.

Vt siné timore de manu inimicorum nostrorum liberati: seruiamus illi.

In sanctitate & iustitia corã ipso: omnib⁹ diebus nostris

Et tu puer propheta altissimi vocaberis: præibis enim anté faciem Domini parare vias eius.

Ad dandam scientiam salutis plebi eius: in remissionem peccatorum eorum.

Per viscera misericordiæ Dei nostri: in quibus visitauit nos oriens ex alto.

Illuminare his qui in tenebris, & in vmbra mortis sedent: ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.

Finito cantico, tota dicatur Antiphona.

Ego

Ego ſum reſurrectio & vita qui credit in me etiam ſi mortuus fuerit, viuet, & omnis qui viuit & credit in me non moriatur in æternum.

Quæ dicta ſequatur hoc modo.

Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon.

Hic roget Sacerdos circumſtantes orare pro anima defuncti dicens.

Pro anima N. & pro animabus omnium fidelium defunctorum; Pater noſter.

Deinde dicat Sacerdos.

℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos a malo.

℣. Requiem æternam dona eis Domine. ℟. Et lux perpetua luceat eis.

℣. A porta inferi ℟. Erue Domine animas eorum.

℣. Credo videre bona Domini. ℟. In terra viuentium.

℣. Non intres in iudicium cum ſeruo tuo Dñe.

℟. Quia non iuſtificabitur in cōſpectu tuo omnis viuens.

℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

DEus origo pietatis, pater miſericordiarum, ſolamen triſtium, indultor criminum, de cuius munere venit omne quod bonum eſt, & procedit, reſpice propitius ſupplicum preces: Et quamuis propria nos reputet indigne conſcientia, te dignum noſtris flecti petitionibus

pulsamus tamen quantulumcunque conceditur aures tuæ pietatis. Nam si omittim⁹ in vtraque veremur esse rei: quoniam & te præcipis a peccatoribus exorari, nostroque (& si non merito) hoc agendum te præstante tribuitur ministerio. Ergo te Dñe Sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, qui vnicum Filium tuum Dominum nostrum Iesum Christum incarnari de virgine constituisti, quo vetustum solueret proprio cruore peccatum, & vitam redderet mundo, ipso opitulante animam fratris nostri (vel sororis nostræ) N. ab ergastulo cœnolentæ materiæ exemptã ab omnibus piaculis quæsumus absoluas. Nullas patiatur insidias occursantium dæmonum, propter quã misisti ad terras vnigenitum Filium tuum. Libera & absolue eam a tetra voragine inferni, quam redemisti præcioso sanguine vnigeniti Filij tui. Libera & absolue eam ab æstuantis gehēnæ truci incendio, collocans in paradisi amœnitate. Non sentiat pijssime Pater quod calet in flammis, quod stridet in pœnis, & quod horret in tenebris: sed munificentiæ tuæ munere præuenta mereatur euadere iudicium vltionis, & beatæ requiei ac lucis æternæ fælicitate perfrui. Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

Alia oratio cum. Oremus.

TIbi Domine commendamus animam famuli tui (vel famulæ tuæ) N. vt defunctus (vel defuncta) sæculo tibi viuat, & quæ per fragilitatem mundanæ conuersationis peccata admisit, tu venia misericordissimæ pietatis absterge. Per Christum Dominũ nostrum. Amen.

His

His dictis dicatur Psalmus. 50.

MIserere mei Deus: secundum magnam misericordiam tuam.

Et secundum multitudinem miserationum tuarum: dele iniquitatem meam.

Amplius laua me ab iniquitate mea: & a peccato meo munda me.

Quoniam iniquitatem meam ego cognosco: & peccatum meum contra me est semper.

Tibi soli peccaui & malum coram te feci: vt iustificeris in sermonibus tuis, & vincas cum iudicaris.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: & in peccatis concepit me mater mea.

Ecce enim veritatem dilexisti: incerta & occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi.

Asperges me Domine hyssopo, & mundabor: lauabis me, & super niuem dealbabor.

Auditui meo dabis gaudium, & lætitiam: & exultabunt ossa humiliata.

Auerte faciem tuam a peccatis meis: & omnes iniquitates meas dele.

Cor mundum crea in me Deus: & spiritum rectum innoua in visceribus meis.

Ne proijcias me a facie tua: & Spiritum Sanctum tuum ne auferas a me.

Redde mihi lætitiam salutaris tui: & spiritu principali confirma me.

Docebo iniquos vias tuas: & impij ad te conuertentur.
Libera me de ſanguinibus Deus, Deus ſalutis meæ: & exaltabit lingua mea iuſtitiam tuam.
Domine labia mea aperies: & os meum annunciabit laudem tuam.
Quoniam ſi voluiſſes, ſacrificium dediſſem vtique: holocauſtis non delectaberis.
Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus: cor contritum & humiliatum Deus non deſpicies.
Benignè fac Domine in bona voluntate tua Sion: vt ædificentur muri Hieruſalem.
Tunc acceptabis Sacrificium iuſtitiæ, oblationes & holocauſta: tunc imponent ſuper altare tuum vitulos.
Antiph. Requiem æternam dona eis Domine: & lux perpetua luceat eis.

Qua dicta dicat Sacerdos in auditu omnium.

Pater noſter, Pro anima eius, & pro animabus quorum oſſa in hoc cœmiterio vel in alijs requieſcunt, & pro animabus omnium fidelium defunctorum.

Deindè dicat Sacerdos,

verſ. Et ne nos inducas in tentationem. R. Sed libera nos a malo.
℣. A porta inferi. Reſp. Erue Domine animas eorum.
℣. Ne tradas beſtijs animas confitentium tibi. Reſp. Et animas pauperum tuorum ne obliuiſcaris in finem.
℣. Dominus vobiſcum. Reſp. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

DEus cuius miseratione animæ fidelium requiescunt, animab⁹ famulorum, famularumque tuarum, hic & vbique in Christo quiescentium, da propitius suorum veniam peccatorum, vt a cũctis reatibus absoluti, tecum sine fine lætentur. Per Christũ Dominũ nostrum. ℟. Amen.

Postea reuertentes clerici de tumulo dicant septem psalmos pœnitentiales, vel psalmum, De profundis pag. 99. cum Antiphona. Requiem æternam.

Sequatur.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleisõ. Pater nost.

vers. Et ne nos inducas in tentationem. Resp. Sed libera nos a malo.

℣. A porta inferi. Resp. Erue Domine animas eorum.

vers. Anima eius in bonis demoretur. Resp. Et semen eius hæreditet terram.

vers. Credo videre bona Domini. Resp. In terra viuentium.

vers. Non intres in iudicium cum seruo tuo (vel ancilla tua) Dñe. Resp. Quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.

vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

SAtisfaciat tibi Domine Deus noster pro anima famuli tui (vel famulæ tuæ) N. fratris nostri (vel sororis nostræ) sanctæ Dei genitricis semperque virginis Mariæ, & Sanctissimi Apostoli tui Petri, omniumque Sanctorum

tuorum

tuorum oratio, & preſentis familiæ tuæ humilis & deuota ſupplicatio: vt peccatorum omnium veniam quam Filij tui Domini noſtri Ieſu Chriſti prætioſo ſanguine redemiſti. Qui tecum viuit & regnat in vnitate Spiritus Sancti Deus, Per omnia ſæcula ſęculorum. Reſp. Amen.

In fine omnium dimiſſa voce dicatur ſic.

Anima eius, & animæ omnium fidelium defunctorum per Dei miſericordiam requieſcant in pace, Amen.

BENEDICTIONES AB EPISCOPIS ET SVFFRAGANEIS FACIENDÆ.

Et primo Confirmatio puerorum.

In primis dicat Epiſcopus.

verſ. Adiutorium noſtrum in nomine Domini. Reſp. Qui fecit cœlum & terram.

verſ. Sit nomen Domini benedictum. Reſp. Ex hoc nunc & vſque in ſæculum.

verſ. Dominus vobiſcum. Reſp. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui regenerare dignatus es hos famulos tuos (vel has famulas tuas) ex aqua & Spiritu Sancto, quique dediſti eis remiſſionem omnium peccatorum: immitte in eos ſeptiformem Spiritum Sanctum paraclitũ de cœlis. Reſp. Amen.

Spiri-

Spiritum ſapientiæ & intellectus. R. Amen.
Spiritum ſcientiæ & pietatis. R. Amen.
Spiritum conſilij ✠ & fortitudinis. ℟. Amen.
Et imple eos (vel eas) ſpiritu timoris Dñi ✠ ℟. Amen.
Et conſigna eos (vel eas) ſigno ſanctæ crucis ✠ confirma eos (vel eas) Chriſmate ſalutis in vitam propitiatus æternam. ℟. Amen.

Et tunc Epiſcopus petat nomen, & vngat pollicem Chriſmate, & faciat in fronte pueri crucem, dicens.

Conſigno te N. ſigno crucis ✠ & confirmo te Chriſmate ſalutis In nomine Patris, & Filij ✠, & Spiritus Sancti Amen. Pax tibi. Oremus.

Deus qui Apoſtolis tuis Sanctum dediſti Spiritum; quique per eos, eorum ſucceſſoribus, cæteriſque fidelibus tradendum eſſe voluiſti: reſpice propitiꝰ ad noſtræ humilitatis famulatum, & præſta, vt horum corda quorum frontes ſacroſancto Chriſtmate deliniuimus, & ſigno ſanctæ crucis conſignauimus, idem Spiritus Sanctus adueniens, templum gloriæ ſuæ dignantér inhabitando perficiat. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Filiũ tuum, qui tecum viuit & regnat in vnitate euiſdem Spiritus Sancti Deus per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. Amen.
Ecce ſic benedicetur omnis homo qui timet Dominum.
Benedicat vos Dominus ex Sion: vt videatis bona Hieruſalem omnibus diebus veſtris.
Benedicat vos Omnipotens Deus, Pa ✠ ter, & Fi ✠ liꝰ, & Spiritus ✠ Sanctus. ℟. Amen.

Benedictio indumentorum Sacerdotalium.

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum & terram.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

[illegible]

Oremus.

OMnipotens ſempiterne Deus qui per Moyſen famulum tuum Pontificalia ſeu Sacerdotalia, ac Leuitica veſtimenta, ad explendum miniſterium eorum in conſpectu tuo, & ad decorum tui nominis fieri decreuiſti: adeſto propitius inuocationibus noſtris & hæc indumenta deſuper irrigata gratia tua, ingenti benedictione per noſtræ humilitatis ſeruitutem purifi care, bene dicere, & conſe crare digneris: vt diuinis cultibus & ſacris myſterijs apta, & bene dicta exiſtant; hiſque ſacris veſtibus Pontifices, Sacerdotes, ſeu Leuitæ tui induti, ab omnibus impulſionibus malignorum ſpirituum muniti ac defenſi eſſe mereantur, omniſque eis vtentes tuis myſterijs aptos & condignos ſeruire, atque in his placidè in hærere & deuote perſeuerare tribue. Per Dominum noſtrum. Ieſum Chriſtum. Amen.

Oremus Alia

DEus inuictæ virtutis auctor, & omnium rerum creator ac ſanctificator, intende propit us: vt hæc indumēta Sacerdotalis & Leuiticæ gloriæ miniſtris tuis . uēda,

tuo ore proprio bene ✠ dicere, & sancti ✠ ficare & conse ✠ crare digneris: omnesque eis vtentes, tuis mysterijs aptos, & tibi in eis deuotè & amicabiliter seruientes, gratos effici concedas. Per Dominum. ℟. Amen.

Et aspergit ea Episcopus aqua benedicta: & idem faciat in benedictione cuiuslibet specialis indumenti.

Benedictio specialis cuiuslibet indumenti.

℣. Adiutorium. &c.

Oremus.

DEus omnipotens bonarum virtutum dator & omnium benedictionum largus infusor, te supplices exoramus, vt manibus nostris opem tuæ benedictionis infundas: vt hunc amictum (vel albam, vel cinctorium, vel manipulum, vel dalmaticam, vel casulā, vel pluuiale) diuino cultui præparatum, virtute Sancti Spiritus bene ✠ dicere, & sancti ✠ ficare, atque conse ✠ crare digneris, & omnibus eo vtentibus gratiam sacri mysterij tui benignus concede, vt in conspectu tuo sancti & immaculati, atque irreprehensibiles appareant & auxilium misericordiæ tuæ acquirant. Per Dominum nostrum. ℟. Amē.

Benedictio Amictus. Oremus.

BEne ✠ dic Domine quæsumus omnipotens Deus amictum istum tam Leuitici quam Sacerdotalis officij; & concede propitius, vt quicunque eum capiti suo imposuerit, benedictionem tuam accipiat, sitque in fide solidus & sanctitatis grauedine fundatus. Per Dominum nostrum Iesum Christum. Resp. Amen.

Benedictio Albæ Oremus.

DEus inuictæ virtutis auctor, & omnium rerum creator & ſanctificator, intende propitius, vt albam Leuiticæ ac Sacerdotalis gloriæ tuo ore proprio bene ✠ dicere, ſancti ✠ ficare, atque conſe ✠ crare digneris: omneſque ea vtentes tuis myſterijs aptos, & tibi in ea deuotè & amicabiliter ſeruiẽtes, gratos effici concedas. Per Christum Dominum noſtrum. Amen.

Benedictio Cinguli. Oremus.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui Aaron & filijs ſuis Sacerdotali miniſterio cingulo cum baltheo in renibus ſtringi iuſſiſti: adeſto ſupplicationibus noſtris, vt omnes tuæ ſanctæ operationis miniſtri hac zona iuſtitiæ circumſepti, renes lumboſque ſancta pudicitia præcingere ſatagant, atque præualeant, quaten⁹ nec vento elationis, nec frigore iniquitatis tabeſcant, ſed magis ac magis te opitulante confirmari & corroborari ad tibi placita queant. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Benedictio Manipuli. Oremus.

EXaudi nos Domine Sancte, pater omnipotens, æterne Deus: vt hunc manipulum ſacri myſterij vſui præparatum, bene ✠ dicere, ſancti ✠ ficare, atque conſe ✠ crare digneris. Per Chriſtum Dominũ noſtrum. Amen.

Benedictio Stolæ. Oremus.

DEus qui Stolis, predicatoribus collum & pectus muniri iuſſiſti, exaudi nos propitius, vt quicunque tuorum Sacerdotum huic ſtolæ colla ſubiecerint, quicquid

corde

corde credunt boni, proferant, & quod verbis edocuerint, factis adimplere festinent. Per Dominum nostrum Iesum Christum Resp. Amen.

Benedictio Stolæ, & Manipuli simul Oremus.

DOmine Iesu Christe fili Dei viui, qui pius & misericors, ore tuo sancto & benedicto dixisti; Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos, & inuenietis requiem animabus vestris. Iugum enim meum suaue est, & onus meum leue; Stolam istam & manipulum istum, quem famuli tui Sacerdotes & Leuitæ ad ostendendum se seruituti tuæ mancipatos gestaturi sunt, bene ✠ dicere, sancti ✠ ficare, atque conse ✠ crare digneris, quatenus eis vtentes iugum tuum suaue & onus tuum leue sentiant, & animabus suis requiem inueniant sempiternam. Per te saluator mundi rex gloriæ. Qui viuis & regnas cum Deo patre in vnitate Spiritus Sancti Deus per omnia sæcula sæculorum. ℟. Amen.

Benedictio Casulæ. Oremus.

DEus fons pietatis & iustitiæ, qui tui operis ministros ad extremum vestimentorum suorum casula, cuius munimento interius omnia tegerentur, vestiri sanxisti: concede precibus nostris virtutem & bene ✠ dictionem gratiæ tuæ; vt omnis hac casula iuduti, enumeratis interius omnium virtutum ornamentis, vinculum perfectæ charitatis super omnia habeant & conseruent, quo perficere valeant Sacrificiũ tibi gratum pro viuis & mortuis, & quæ adipisci desiderant, deuota mente implere valeant:

præstante Domino nostro Iesu Christo Qui tecum viuit. & regnat Deus Per. Resp. Amen.

Benedictio mapparum seu linteaminum Altaris.

Oremus.

EXaudi preces nostras Domine: & hæc linteamina sacri Altaris vsui præparata, bene ✠ dicere, & sancti ✠ ficare digneris Per Dominum nostrum. R. Amen.

Oremus.

DOmine Deus omnipotens qui Moysen famulum tuum per quadraginta dies ornamenta, & linteamina facere docuisti, quæ etiam Maria texuit in vsum Tabernaculi fœderis, bene ✠ dicere sancti ✠ ficare, & conse ✠ crare digneris hæc linteamina, ad tegendum & inuoluendum Altare gloriosissimi Filij Domini nostri Iesu Christi. Qui tecum viuit & regnat in vnitate Spiritus Sancti Deus per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Benedictio Patenæ.

Oremus (fratres dilectissimi) vt diuinæ gratiæ benedictio conse ✠ cret, & sancti ✠ ficet hanc patenam ad confringendum in ea corpus Domini nostri Iesu Christi, qui crucis passionem sustinuit pro salute omnium nostrum. Qui viuit & regnat cum Deo patre in vnitate. Resp. Amen.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, qui legalium institutor es hostiarum, quique inter eas conspersam similaginem deferri in patenis aureis & argenteis ad Altare tuum iussisti: bene ✠ dicere, sancti ✠ ficare, atque con-

ſecra ✠ re digneris hanc patenam in adminiſtrationem Euchariſtiæ Ieſu Chriſti Filii tui, qui pro noſtrum omnium ſalute ſeipſum tibi Deo Patri in crucis patibulo elegit immolari. Qui tecum viuit. Reſp. Amen.

Hic faciat Epiſcopus crucem cum pollice de oleo ſancto ſuper patenam, & mox liniat totam ſuperficiem cũ ipſo pollice dicens:

Conſe ✠ crare, & ſancti ✠ ficare dignare Domine patenam iſtam, per iſtam vnctionem, & noſtram ſanctam benedictioné, in Chriſto Ieſu Dño noſtro. Qui tecum viuit. Reſp. Amen. Præfatio ad Calicem.

Oremus (dilectiſſimi fratris) vt Deus & Dominus noſter calicem iſtum in vſum ſui miniſterii conſecrandum, cœleſtis gratiæ inſpiratione ſanctificet: & eum ad habendam plenitudinem diuini amoris accomodet. Per Dominum noſtrum IeſumChriſtum. Reſp. Amen.

Benedictio Calicis.

Dignare Domine Deus noſter calicem iſtum bene ✠ dicere, in vſum miniſterii tui pia deuotione formatum: & ſanctificatione perfundere, qua Melchiſedec famuli tui ſacratum vas vel calicem perfudiſti; & quod arte vel metallo effici non poteſt Altaribus tuis dignum, fiat tua benedictione ſanctificatum. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Reſp. Amen.

Hic faciat crucem de Chriſmate a labio eius in labium cum pollice, & mox liniat & perungat calicem totum intus dicens.

Conie-

COnſecra ✠ re, & ſancti ✠ ficare dignare Domine calicem iſtum per iſtam ſanctam vnctionem, & noſtram benedictionem, in Chriſto Ieſu Domino noſtro. Qui tecum viuit. Reſp. Amen.

Actiones noſtras quæſum⁹ Domine aſpirando præueni, & adiuuãdo proſequere; vt cuncta noſtra operatio a te ſemper incipiat, & per te cœpta finiatur. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum. Reſp. Amen.

Oremus.

OMnipotens ſempiterne Deus manibus noſtris quæſumus opem tuæ benedictionis infunde: & per noſtram benedictionẽ hoc vaſculum cum patena ſancti ✠ ficetur, & corporis & ſanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti nouum ſepulchrum Sancti Spiritus gratia perficiatur. Per eundem. &c. In vnitate eiuſdem Spiritus. Reſp. Amen.

Vaſa ſacra & alia ornamenta Eccleſiæ in generali benedicantur hoc modo.

verſ. Adiutorium noſtrum. Dominus vobiſcum.

Oremus.

EXaudi Domine preces noſtras clementiſſime pater, & hæc purificanda vaſa & ornamẽta, ſacri Altaris atque Eccleſiæ tuæ ſacræ myſterij vſui præparata, bene ✠ dicere, & ſancti ✠ ficare, digneris. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum. Reſp. Amen.

Oremus.

OMnipotens & miſericors Deus, qui ab initio vtilia & neceſſaria hominibus creaſti, Templaque manu homi-

hominum facta nomini tuo sancto dicari, tuæque habitationis loca vocare voluisti: quique per famulũ tuum Moysen vestiméta Pontificalia, & Sacerdotalia, & Leuitica, & alia quæque diuersi generis ornamenta ad cultum & decorem tabernaculi & Altaris tui fieri decreuisti: exaudi propitius preces nostras, & omnia hæc diuersarum specierum ornamenta in vsum Basilicæ tuæ vel Altaris, ad honorem & gloriam tuã præparata, purifica ✠ re, bene ✠ dicere sancti ✠ ficare, atque conse ✠ crare digneris: vt diuinis cultibus sacrisque mysterijs apta & benedicta existant, atq; confectionibus corporis & sanguinis Domini nostri Iesu Christi dignis parentur famulatibus. Qui tecum. Resp.

Amen.

Et aspergatur aqua benedicta.

Benedictio Librorum.

Adiutorium. Dominus vobiscum.

Oremus.

DEscendat Domine virtus Spiritus Sancti super hunc librum, qui eum mundando puri ✠ ficet & benedicat atque sancti ✠ ficet, & omnium in eo legentium clementer corda illuminet, & verum intellectum tribuat; sed & intelligendo tua præcepta conseruare & implere secundum voluntatem tuam bonis operibus concedat. Per Dominum nostrum. In vnitate eiusdem.

℟. Amen.

Et aspergatur aqua benedicta.

Benedictio Thuribuli.

℣. Adiutorium nostrum. ℟. Qui fecit celum &c.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DOmine Deus qui dum Filios Iſrael in deſerto murmurantes ob rebellem ſuam audaciam dudum vaſtaret incendium, Aaron Sacerdotem tuum orantem, ac repleto igne Altaris thuribulo tibi incenſum ponentem exaudire, eoſque de incendio liberare dignatus es: bene ✠ dic quæſumus Domine Thuribulum hoc, & præſta, vt quoties in eo thus adolebitur, votum populi tui boni odoris efficias. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum. ℞. Amen.

Benedictio Incenſi. Oremus.

DOmine Deus omnipotens, cui aſtat exercitus Angelorum cum tremore, quorum ſeruitium ſpirituale & igneum eſſe cognoſcitur: dignare reſpicere, bene ✠ dicere, & ſancti ✠ ficare hanc creaturam incenſi, vt omnes languores, cunctæque inſidiæ inimici odorem eius ſentientes effugiant, & ſeparentur a plaſmate tuo quod prætioſo ſanguine redimiſti, vt nunquam lædantur a morſu antiqui ſerpentis. Per Dominum noſtrum. Amen.

Benedictio Corporalis.

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.

Reſp. Qui fecit cœlum & terram.

℣. Dominus vobiſcum. Reſp. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus

CLementiſſime Deus, cuius inenarrabilis eſt virtus, cuius myſteria arcana miraculis celebrantur: tribue quæſumus, vt hoc linteamen tuæ propitiationis bene ✠ dictione

dictione sanctificetur, & ad consecrandum super illud corpus Dei & Domini nostri Iesu Christi filij tui, dignum efficiatur. Per eundem. Resp. Amen.

Oremus.

DEus qui pro humani generis saluatione verbum caro factus es, & habitare totus in nobis non dedignatus es: quique traditori tuo perfido osculum pium dedisti, dũ pro vita omnium pius mactari voluisti, atque sindone lineo texto te inuolui permisisti: Respice propitius ad vota nostra qui tua fideliter charismata amplecti cupimus. Quæsumus Dñe sancti ✠ ficare, bene ✠ dicere, & conse ✠ crare digneris hoc corporale in vsum Altaris tui, ad cõsecrãdum super illud siue ad tegendum, inuoluendumque Sacrosanctum Corpus & Sanguinem tuum Domine Iesu Christe, dignisque pareat famulatibus, vt quicquid sacro ritu super hoc immolabitur, sicut Melchisedec oblatum placeat tibi holocaustum. Et obtineat per hoc prœmium, quicunque obtulerit votum. Te quoque humiliter rogamus ac petimus, vt hoc corporale tuæ sanctificationis vbertate, per Sancti Spiritus gratiam purifices & sanctifices, qui te pro nobis omnibus offerre Sacrificium uoluisti. Et præsta, vt super hoc sint tibi libamina accepta, sint grata, sint pinguia, & Spiritus Sancti rore perfusa. Saluator mundi, qui viuis & regnas cum Deo Patre in vnitate eiusdem. ℟. Amen

Oremus.

DEus qui dignè tibi seruientium, nos imitare desideras famulatũ, respice propitius ad humilitatis nostræ

ſeruitutem, & hoc corporale nomini tuo dedicatum, & ſeruitutis tuæ vſibus præparatum, cœleſtis virtutis benedictione ſancti ✠ fica, puri ✠ fica, & conſe ✠ cra. Quatenus ſuper illud Spiritus Sanctus tuus deſcendat: qui & oblationes populi tui benedicat, & corda ſiue corpora ſumentium benignus reficiat. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Filium tuum, qui tecum viuit & regnat in vnitate eiuſdem Spiritus. ℟. Amen.

Benedictio Precariorum.

℣. Adiutorium noſtrum. Dominus vobiſcum.

Oremus.

DEus omnium benedictionum largus infuſor, ac omnis bonæ actionis inſpirator: qui omnia tabernaculi fœderis ornaméta ad deuotioné populi, tuo ore proprio fieri præcepiſti: te humili prece depoſcimus vt hæc oracula ſiue precaria ſanctiatis effigiem prætendentia, & ad deuotè orandam beatiſſimam virginem Mariam Dei genitricem adaptata, & ad pſallendum eiuſdem Sanctiſſimæ virginis pſalterium confecta & præparata, illa benedictione perfundas & benedi ✠ cas, qua olim per manus Sacerdotum vtenſilia tabernaculi perfudiſti. Et concede vt quicunque in his oraculis ſiue precarijs ipſam glorioſiſſimam virginem ſuppliciter honorare ſtuduerint, aut in his quocunque in loco coram ſua imagine preces effundere decreuerint, aut eius patrocinium poſtulauerint: illius precibus & obtentu gratiam, & gloriam

con-

consummato vitæ præsentis termino obtineant, & tuæ propitiationis indulgentiam consequantur. Per Dominum nostrum Iesum Christum. ℟. Amen.

Oremus

SOlus & ineffabilis, & incomprehensibilis creator, omnipotens Deus, cuius verbo & potestate cuncta sunt creata, cuius dono percepimus quæ ad vitæ remedia possidemus; te supplices obnixis precibus deprecamur, vt de sede maiestatis tuæ hæc oracula siue precaria fidelium famulorũ tuorũ sanctitati conuenientia, tua bene ✠ dictione & cœlesti sancti ✠ ficatione perundere digneris, quatenus beneplacitum munus in his orantium accipias. Sintque hæc oracula siue precaria, in conspectu tuæ clementiæ libenter accepta, sicut Abel alumni tui, vel sicut Melchisedec munera tibi placuerunt oblata, qui in his Beatissimã Dei genitricem Mariam suis Sanctis nititur decorare obsequijs, Filius eius Dñs noster Iesus Christ⁹ magna pro paruis recompenset; deuotionem eius accipiat; peccata dimittat; fide eum repleat; indulgentia foueat; misericordia protegat: aduersa destruat: prospera cõcedat. Habeat in hoc sæculo bonæ actionis documẽtũ; charitatis studiũ; sancti amoris affectum: & in futuro cum Sãctis Angelis gaudium adipiscatur perpetuum. Per eundem Dominum nostrum. Resp. Amen. Deinde aspergantur aqua benedicta.

Benedictio ad omnia quæcunque volueris.

℣. Adiutorium nostrum. Resp. Dominus vobiscum.

Oremus

Oremus.

BEne ✠ dic Domine creaturam iſtam N. vt ſit remedium ſalutare generi humano, & præſta per inuocationem ſanctiſſimi nominis tui, vt quicũque ex ea ſumpſerit, corporis ſanitatem & animæ tutelam percipiat. Per Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Incipit modus ad ſignum ſiue Campanam benedicendam.

IMprimis præſbiter indutus ſuper pelliceo & ſtola, & cruce præcedente cum clero & populo congregato, dum metallum decurrit pro campana facienda incipit Hymmum: Veni creator Spiritus: cum verſu & collecta de S. Spiritu. Quando vero completa eſt incipit: Te Deum laudamus: & omnes clerici vna voce debent cantare. Et in fine: Da pacem.

℣. A Domino factum eſt iſtud. ℟. Et eſt mirabile.

℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

ACtiones noſtras quæſumus Domine aſpirando præueni & adiuuando proſequere: vt cuncta noſtra oratio & operatio a te ſemper incipiat, & per te cœpta finiatur. Per Chriſtum. ℟. Amen.

Quando volunt pendere, poſſunt; ſed primitus benedicitur & conſecratur in modum qui ſequitur.

Benedictio aquæ

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.

℟. Qui fecit cœlum & terram.

℣. Sit

℣. Sit nomen Domini benedictum. ℟. Ex hoc, nunc, & vsque in sæculum.

Oremus.

BEne ✠ dic Domine hanc aquã benedictione cœlesti; & assistat super eam virtus Spiritus Sancti, vt cum hoc vasculum ad inuitandos filios Ecclesiæ præparatum in ea fuerit tinctum, vbicunque sonuerit eius tintinabulum, longè recedat virtus inimicorum, vmbra phantasmatum, incursio turbinum, percussio fulminum, læsio tonitruũ, calamitas tempestatum, omnisque spiritus procellarum. Et cum clangorem illius audierint filij Christianorum, crescat in eis deuotionis augmentum: vt festinantes ad piæ matris gremium, cantent tibi in Ecclesia Sanctorum, deferentes in sono tubæ præconium, modulationem per psalterium, exultationem per organum, suauitatem per cymbalum, gentes inuitare valeant in Templum Sanctum tuum suis obsequijs, & precibus exercitum Angelorum. Per Dominum nostrum Iesum Christum, in vnitate eiusdem. ℟. Amen.

Postea debent cantari hi sex psalmi

LAuda anima mea Dominum Psal. 145.
Laudate Dominum quoniam bonus Psal. 146.
Lauda Hierusalem Dominum. Psal. 147.
Laudate Dominum de cœlis psal 148.
Cantate Domino canticum nouum: laus eius. Psal. 149.
Laudate Dominum in Sanctis eius. Psal. 150.

Et dum cantatur debet Sacerdos lauare clocam de supra dicta

prædicta aqua benedicta cum oleo benedicto, & sale benedicto; quod benedicitur sicut in die Dominico.

Deinde dicit orationem sequentem.

DEus qui per beatum Moysen legiferum tubas argenteas fieri præcepisti, quas dum Leuitæ Sacrificij tempore clangerent, sonitu dulcedinis populus monitus ad adorandum te fieret præparatus, quarum clangore hortatus ad bellum tela prosterneret aduersarium: præsta vt hoc vasculum tuæ Ecclesiæ præparatum sanctificetur a Spiritu Sancto: vt per illius tactum fideles inuitentur ad præmium. Et cum melodia illius auribus insonuerit populorum, crescat in eis deuotio fidei, procul pellantur omnes insidiæ inimici. Fragor grandinum, procella turbinum, impetus tempestatum temperentur. Infesta tonitrua, ventorũ flagra fiant salubriter ac modoraté suspensa. prosternas aereas potestates dextera tuæ virtutis, vt hoc audientes tintinabulũ, tremiscant & fugiant ante sanctæ crucis vexillum. per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum qui tecum viuit & regnat in vnitate eiusdem. Resp. Amen.

Tunc debet eam extergere linteo dicendo hunc psalmum. Ex Psal. 28.

VOx Domini super aquas, Deus maiestatis intonuit: Dominus super aquas multas.

Vox Domini in virtute: vox Domini in magnificentia.

Vox Domini confringentis cedros: & confringet Dominus cedros Libani.

Et com-

Et comminuet eas tanquam vitulum Libani: & dilectus quemadmodum filius vnicornium.

Vox Domini intercidentis flammam ignis, vox Domini concutientis deſertum: & commouebit Dominus deſertum Cades.

Vox Domini præparantis ceruos, & reuelabit cōdenſa: & in Templo eius omnes dicent gloriam.

Dominus diluuium inhabitare facit: & ſedebit Dominus Rex in æternum.

Domin⁹ virtutem populo ſuo dabit: Dominus benedicet populo ſuo in pace.

Gloria patri. Sicut erat.

Post hæc tangere eam debet de Chriſmate, foris ſepties, & intus quater, dicendo.

Oremus.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui ante arcam fœderis per clangorem tubarum muros lapideos quibus aduerſantium cingebatur exercitus cadere feciſti: tu hoc tintinabulum cœleſti benedictione perfunde: vt ante ſonitum eius longius effugentur ignita iacula inimici, percuſſio fulminum, impetus lapidum, læſio tempeſtatum, vt ad interrogationem propheticam; Quid eſt tibi mare quod fugiſti? ſuis motibus cum Iordanico retroacto fluendo reſpondeat: A facie Domini commota eſt terra: a facie Dei Iacob. Qui conuertit ſolidam petrā in ſtagna aquæ & rupem in fontes aquarum. Non ergò nobis Domine non nobis: ſed nomini tuo da gloriam. Super mi-

ſericordia tua & veritate tua. Vt cum præſens vaſculum (ſicut reliqua Altaris vaſa) ſacro chriſmate tangitur & vngitur oleo ſancto, quicũque ad ſonitum eius conuenerint, ab omnibus inimicorũ tentationibus liberi, ſemper fidei catholicæ documenta ſectentur. Per Dominum noſtrum. Reſp. Amen.

Tunc ponit in incenſario ignem & thimiama, & thus, & myrrham, erigēdo clocam ſupra incenſarium vt totum illum fumum colligat, dicendo hanc antiphonam.

Deus in ſancto via tua: quis Deus magnus ſicut Deus noſter.

Ex Pſalmo 76.

Viderunt te aquæ, Deus, viderunt te aquæ: & timuerunt, & turbatæ ſunt abyſſi.

Multitudo ſonitus aquarum: vocem dederunt nubes.

Etenim ſagittæ tuæ tranſeunt: vox tonitrui tui in rota.

Illuxerunt coruſcationes tuæ orbi terræ: commota eſt & contremuit terra.

In mari via tua, & ſemitæ tuæ in aquis multis: & veſtigia tua non cognoſcentur.

Deduxiſti ſicut oues populum tuum: in manu Moyſi & Aaron.

Gloria patri. Sicut erat. *Poſtea dicit.*

℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens dominator Chriſte, qui ſecundum aſſumptionem carnis dormiente in naui, oborta tempeſtas maria conturbauit, & protenus excitato & imperante diſſiluit: tu neceſſitatibus populi tui benignus ſuccurre. Tu hoc tintinabulum Sancti Spiritus rore perfunde, vt ante ſonitum illius ſemper fugiat inimicus, inuitetur ad fidem populus Chriſtianus, hoſtilis terreatur exercitus, confortetur in Domino per eum populus euocatus, atque ſicut Dauidica cythara delectatus, deſuper deſcendat Spiritus Sanctus. Atque vt Samuele agnum mactante in holocauſtum tuum, rex æterni imperij fragore aurarum turbam repulit aduerſantem: ita dum huius vaſculi ſonitus tranſit per nubila, Eccleſiæ conuentum manus ſeruet Angelica fruges credentium, & mentes, & corpora ſaluet protectio ſempiterna. Qui viuis & regnas cum Deo Patre in vnitate eiuſdem &c. ℟. Amen.

Deinde aspergitur aqua benedicta, & totus populus præſens. Et imponatur illi nomen per Sacerdotem, apponendo manus ſupra, & ſimul imponunt Patrini & matrinæ: qui etiam, poſt præſbiterum, nominant eã, cooperiendo clocam linteis.

Benedictio enſis noui militis fiat hoc modo.

Interim genuflectente ipſo milite coram Altari. Primo dicat Sacerdos ſine nota.

℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

DEus cunctorum in te ſperantium protector, adeſto ſupplicationibus noſtris: & concede huic famulo tuo qui ſincero corde gladio ſe primo nititur præcingere militari, vt in omnibus galea tuæ virtutis ſit protectus: & ſicut Dauid & Iudith contra gẽtis ſuæ hoſtes fortitudinis potentiam & victoriam tribuiſti: ita tuo auxilio munitus contra hoſtium ſuorum ſæuitiam victor vbique exiſtat, & ad ſanctæ Eccleſiæ tutelam proficiat. Per Dominũ noſtrũ. ℟. Amen. Alia oratio, cum Oremus.

DEus qui trinos gradus hoſtium poſt lapſum Adæ in toto orbe terrarum conſtituiſti: quo minus plebs tua fidelis immunis ab omni impetu nequitiæ ſecura & quieta permaneret: adeſto ſupplicationibus noſtris, & hunc enſem (reſpice) quem inuocatione tui Sanctiſſimi nominis benedicimus, benedi ✠ cere dignare, vt famulus tuus cui eum te largiente concedimus & accingimus, Hic accingit Sacerdos militem enſe. ſic eo vtatur, quatenus hoſtes Eccleſiæ inſidiantes reprimat, & ſeipſum ab omni inimico tua protectione potenter defendat. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Deindè aſpergat Sacerdos militem enſe ſuccinctum aqua benedicta & recedat miles in nomine Domini.

Benedictio carnium in die Paſchæ.

℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

DEus cœli terræque dominator, qui das eſcam omni carni & imples omne animal benedictione: bene ✠ dic &

dic & sancti ✠ fica hanc creaturam carnis: nobis dona tua sumentibus, animæ & corporis sanitatem concedas. Per Christum. ℟. Amen.

Alia oratio. Oremus.

DEus qui vniuersæ carnis es conditor, qui Noe & filijs suis de mundis & immundis animalibus præcepta dedisti, quique sicut olera herbarum humano generi quadrupedia mũda edere permisisti, & qui agnum in Ægipto Moysi & populo tuo in vigilia Paschæ comedere præcepisti in figuram agni Domini nostri Iesu Christi, cuius sanguine omnia primogenita tibi de mundo redemisti; & nocte illa omne primogenitum in Ægipto percutere præcepisti, seruans populum tuum agni sanguine prænotatum. Dignare Domine Deus omnipotens bene ✠ dicere & sancti ✠ ficare has carnes: vt quicunque de populo tuo fideli ex illis comederint, omnium benedictione cœlesti & gratia tua saturati repleantur in bonitate. Per quem hæc omnia Domine condita sunt & ab initio creata, Saluator mundi. Qui viuis & regnas cum eodem Filio tuo in vnitate Spiritus Sancti, Deus per omnia sæcula sæculorum ℟. Amen.

His aspergitur aqua benedicta super carnes.

Benedictio carnis, casei, butyri, ouorum, siue pastillarum in pascha. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo. Oremus.

DOmine Deus omnipotens, qui fecisti & creasti cuncta viuentibus tuæ largitatis alimoniam, humanumque ge-

genus ſpiritualibus eſcis ac poculis tuorum præceptorum, terreniſque ſubſtantijs tuorum donorum indeſinenter reficis: te omnipotentem Deum obnixè petimus, vt hæc dona tua carnis, caſei, butyri, vel ouorum, ſiue cuiuſcunque alterius cibi, quem tu ipſe creaſti & nobis donaſti, perpetua claraque benignitate ſancti ✠ ficare ac bene ✠ dicere digneris. Veſcentibus ex eis largam tuæ benedictionis ſanitatem in viſceribus eorum clementer colloca, & præſentis vitæ ſoſpitatem, & futuræ beatitudinem miſericorditer indulge. Per Dominum noſtrum.

℟. Amen.

Deinde aſperget Sacerdos aquam benedictam n.

Benedictio ſeminis.

℣. Dominus vobiſcum. Reſp. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

OMnipotens ſempiterne Deus creator generis humani, ſuppliciter tuam clementiam exoramus: vt hoc ſemen, quod in tuo ſancto nomine ſaturi ſumus in agris noſtris, cœleſti benedictione bene ✠ dicere & multiplicare, atque ad maturitatem perducere digneris: vt per vniuerſum orbem terrarum collaudetur dextera tua. Per Dominum. Reſp. Amen.

Deinde aſpergatur aqua benedicta ſuper ſemen.

Benedictio pomorum in die S. Iacobi. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

DOmine Sancte, pater omnipotens, æterne Deus, qui ad infirmi mundi ornatum, die tertia lignum pomiferum

miſerum facere fructum primo præcepiſti, quique amarum vetiti pomi ſaporem, antiqui ſerpentis ſuaſu, a patribus noſtris guſtatum, vnigeniti Filij tui Domini noſtri Ieſu Chriſti paſſione ſalutari, non ſentire poſteros filios per Baptiſmum voluiſti, a quo ſanitas & omne medicamentum venit: quæſumus inenarrabilem pietatem tuam vt hunc nouorum pomorum fructum, tuo conſpectui oblatum bene ✠ dicere, & ſancti ✠ ficare digneris; quatenus Sancti Apoſtoli tui Iacobi, & Martyris tui Chriſtophori (quorum hodie feſta celebramus) omniumque Sanctorum tuorum meritis ac precibus, quicunque fideles tui cum gratiarum actione ex eo guſtauerint, ſanitatem mentis & corporis operante in eis Spiritu Sancto percipere mereantur. Per eundem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Filium tuum, qui tecum viuit & regnat in vnitate eiuſdem. R. Amen.

Item benedictio pomorum.

℣. Dominus vobiſcum. Reſp. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

TE deprecamur omnipotens Deus, vt bene ✠ dicas hunc fructum nouorum pomorum; vt qui eſu arboris lethalis, & pomo in primo parente iuſta funeris ſententia mulctati ſumus, per illuſtrationem vnici Filij tui redemptoris, Dei ac Domini noſtri Ieſu Chriſti, & Spiritus Sancti benedictione ſanctificata ſint omnia atque benedicta: depulſiſque primi facinoris intentatoris inſidijs, ſalubriter ex huius diei anniuerſaria ſolemnitate diuerſis terris

terris edenda germina sumamus. Per eundem Dominum nostrum in vnitate eiusdem. Resp. Amen.

Deinde Sacerdos aspergat ea aqua benedicta.

Benedictio ad omnia quæcunque volueris.

℣. Domin⁹ vobiscum. Resp. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

CReator & conseruator humani generis, dator gratiæ spiritualis, largitor æternæ salutis: tu Domine mitte Spiritum Sanctum tuum supra hanc creaturam N. vt armata virtute cœlestis defensionis, quicunque ex ea gustauerint, proficiant illis ad salutem, & tam corporis quam animæ recipiant sanitatem. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum, qui tecum viuit & regnat in vnitate eiusdem. Resp. Amen.

Hic aspergatur aqua benedicta.

Benedictiones quarundam aliarum rerum reperiuntur in fine Missalis Romani.

FINIS.

Laus Deo, Virginiq; matri,
& S. Osmundo.

ANNOTATIONES IN PRECEDENTEM SACRAM INSTITVTIONEM.

Ex quibus Christianus lector & venerandam nonnullorum Ecclesiæ Catholicę Rituum antiquitatem percipiet, & aliqua obscuriùs in Manuali Sarisburiensi tradita, elucidata reperiet.

In ordinem faciendi Catechumenum Annotationes.

n primis deferatur infans, *&c.* Pag. *3.*) Sacerdos Sacramentum Baptismi administraturus, induatur superpelliceo & stola. Parentur cærea candela, sal, oleum Catechumenorum, sanctum Chrisma, linteũ chrismale, & si benedicẽdus sit fõs, Cære⁹ paschalis.

Ibid. *quo nomine vocari debeat*) Impositionis nominis in Baptismate meminerunt Dionysius Areopagita, lib. de Hierarchia Eccles. cap. de Baptismo: Dionysius Alex. apud Eusebium lib. 7. hist. cap. 20. & alij. Nomen alicuius Sancti semper imponendum est baptizando. Chrisost. homil. 20. in Genes. Concil, Nicæn. I. secundum editionem Turriani, can 30. Constitutiones prouinciales Angliæ, titulo de Baptis. cap. Circa.

Ibid. *licet enim baptizatus fuerit domi, &c.*) Si infans antea fuerit baptizatus quæ in orationibus, adiurationibus, seu exorcismis infra præscriptis, de dono seu gratia Baptismi dicuntur, ad vberiorem gratiæ aut doni effectum, tota vita reliqua, percipiendum, a baptizante referantur. Quomodo etiam frequens ibi memorata Satanæ eiectio, fuga, aut exitus referenda sunt ad perfectiorem eius paulatim eiectionem, ac pleniorem purgationem. Refert enim S. Augustinus de nuptiis & concupis. cap. 33. regenerationis gratiam quę per sacrum lauacrum datur, vsque in finem vitæ, cuncta mala sanare & purgare.

Ibid. *Signum saluatoris, &c.)* De hac cæremonia Dionysius Areopag. de Hierarch. eccles. cap. de Baptis. Basilius lib. de Spiritu Sancto, cap. 27. August. to. 4. lib. de catechizandis rudibus, cap. 20, tom. 8. in psal 30. conc. 3. in psal. 36. conc. 2. & in psal. 141. to. 1. lib. 1. con eß. cap. 11. tom 9. de Symbolo ad catechumenos, cap. 1. & alibi. De consecrat. dist. 4. cap. Postea.
Pag. 4, *Deinde tenens manum dexteram super caput, &c.)* De hac manuum impositione Dionysius de Hierarch. ecclesiast. cap. de Baptismo. Concilium Carthag. 4. can. 85. Cyprian. in *Actis* Concilii Carthag. August. to. 7. lib. 2. de peccatorum meritis & remiss. cap. 26. Christus etiam ipse paruulis manus imposuit, Math. 19. v. 15.
Ibid. *Omnipotens sempiterne Deus, &c.)* Orationes olim dictæ sunt super Catechumenum. vt testatur Dionysius de Hierarch. eccles. cap. de Baptis. August. tom. 9. de Symbolo ad Cathecum. lib. 4. cap. 1. & alii Patres.
Ibid. *Et respondeant patrini)* de patrinis mentionem facit Dionys. Areopag. loc. cit. August. tom. 10. ser. 116. de tempore, lib. 1. de peccatorum meritis & remiss. cap. 34. Tertullian. lib. de Baptismo.
Pag. 6. *Accipe sal, &c.)* De consecrat. dist. 4. cap. Ex hinc, & cap. Sal. Concilium Carthag. 3. can. 5. Orig. homil. 6. super Ezechiel. August. tom. 1. lib. 1. Confes. cap. 12.
Pag. 7. *Ergo maledicte Diabole &c.)* De huiusmodi exorcismis ante Baptismum, vide de consecrat. d 4. cap. Sicut nostis. Dionys. de Eccles. Hierarcih cap. de Baptismo Cyrillum Cathechesi 2. mystagogica, Nazianz. orat. in sanctum lauacrum, Ambros. lib. 1. de Sacramentis cap 5. Leonem 1. epist. 4. cap. 7. August. lib. de fide & operibus cap. 6. lib. 2. de nuptiis & concupisc. cap. 20. & 29. to. 8. in psal. 41. & alibi. Chrisost. homil de Adam & Eua.
Pag. 12. *Deinde spuat Sacerdos, &c.)* De hac re Ambrosius lib. 1. de Sacramentis cap. 1. & de ijs qui initiantur mysterijs cap. 1. De consecrat. dist. 4. cap. postea tanguntur. Simile quid factum a Saluatore vide Marci. 7. v. 33. & 34. Ioan. 9. v. 6.
Pag. *Trado tibi signaculum &c.)* Christiani signo crucis olim etiã se signa-

ſe ſignabant. Tertull. lib de corona militis. Nazianz.orat. 1. in Iulianum, Hieron. epiſt. 22. ad Euſtochium, & in cap. 9. Czechielis, Chriſoſt. homil. 55. in Matth. item in demonſtratione quod Chriſtus ſit Deus. Origen. homil. 8. in diuerſos euangelij locos, Athanaſ. in vita beati Antonij, Ignatius in epiſt. ad Philipp. Auguſt. to. 9. in Ioan. tract, 36 to. 5. de ciuitate Dei, lib. 22, cap. 13 &c.

Annotationes in benedictionem Fontis.

Pag. 15. *Benedictio Fontis)* Fontem benedicendum aſſerunt Dionyſ. Areopag. de Eccleſ. Hierarch. cap. de Baptiſmo. Cyprianus epiſt. 70. ad Ianuarium, Baſil. de Spiritu Sancto cap. 27. Auguſt. to. 7. contra Iulianum, lib. 4. cap. 8. item Tract. 118. in Ioann. Ambroſ. lib. 1. de Sacramentis cap. 5, vide epiſt, Paſchaſij ad Leonem inter epiſtolas, Leonis, epiſt. 65.

Ibid, *Nota quod aqua benedicta fontium in vigilia &c*, Secundum vſum Romanæ Eccleſiæ ſtatim ante Olei Catchumenorum & Chriſmatis infuſionem (vt videre licet in Miſſali Romano) præſcribitur aquæ benedictæ fõtium aſperſio. Quare illa inhibitio Eccleſiæ Romanæ de qua hic ſermo eſt, intelligenda eſt de aſperſione huius aquæ poſt talem Olei & Chriſmatis infuſionem. Attamen in Anglia ſeruanda eſt conſuetudo loci, vt omnino aqua fontium non aſpergatur.

Pag. 20 *De Cæreo &c.* Prudentius in hymno de Cæreo Paſchali.

Pag, 21. *Poſt hæc mittat Sacerdos Oleum ſanctum*, ſcilicet Chatecumenorum ſiue Baptiſmi. De hac trina cõiunctione Olei Baptiſmi, ſacri Chriſmatis & aquæ baptiſmatis, Dionyſius Areop. de Eccleſ. Hierar, cap. de Baptiſmo, vide etiam diſt. 11 can, Ecclſiaſticarum

Annotationes in ritum Baptizandi.

Pag 11 *Abrenuncias ſatanæ*, De his abrenunciationibus Dionyſius loc. cit. Tertullian. lib. de Spectaculis cap. 1. Cyrillus catecheſi. 1. Cyprian. de duplici martyrio. Origin. homil. 12 in Numeros, Baſilius de Spiritu Sancto cap. 27. Auguſt. tom. 2. epiſt.

105, ad Sixtum, tom. *9*. de Symbolo, lib, *2*, cap. *1*, & alibi. De consecrat. dist. 4, cap. Primum interrogetur, & cap. Prima igitur.

Ibid. *Et ego lineo te*, De hac vnctione Chrysost. homil. *6*. in cap. 2. ad Coloss. Iustinus martyr quæst. *207*. Ambros. lib. *2*. de Sacramentis cap. *2*. Cyrillus catechesi *2*, August. serm. *206*. de tẽpore, to. *9*. in Euangel Ioan, Tract. *44*. vide eunden tom. *9*. de vita christiana, cap. 1, to 4, quæst, Euang, lib. 2. cap. 40. De consecrat. dist. *4*. cap. Deinde a Sacerdote.

Ibid. *Credis in Deum patrem &c.*, De his interrogationibus vide Dionysuum Areopagitam lib. de Ecclesiast. Hierarch. cap. de Baptis. Cyrillum catechesi. 1. & 2. Cyprian. lib. 1. epist. 12. & epist. 70. ad Ianuarium, Origen. homil. *5*. in Numeros, Hilar. can. 15. in Math. August. lib. *8*. confes. cap. 2. De consecrat. dist. *4*. cap. Prima igitur.

Pag *23* *Quidpetis*, Meminit huius interrogationis Dionysius loco citato.

Ibid. *Sub trina immersione*, Huius etiam trinæ immersionis meminit Dionysius ibid. Tertull. lib. de corona militis, Cyrillus Catechesi *2*. *B*asilius de Spiritu *S*ancto cap. *27*. Chrisost. homil. *24*. in Ioann. August. tom. 10. ser. *91*. & *201*. de tempore, vide, De consecrat. dist. 4. cap. Postquam vos.

Ibid. *Hic lineat infantem de ipso Chrismate*, De hac Vnctione Iustinus quæst. 10*7*. Ambros. lib. *2*. de Sacramentis cap. *7*. & lib. 3. ca. 1. Cyrillus catechesi *3*. August. to. 10. serm. *206*. de tempore, Hieron. contra Luciferianos. Innocentius 1. epist. *1*. cap. 3. De consecrat. dist. 4. cap Presbiteris. cap. Postquam. cap. Accepisti, & cap. Emersisti.

Pag, 24 *Accipe vestem candidam*. De consecrat. dist. 4. cap Post Baptismum, Dionysius de Hierarch. Eccles. cap. de Baptis. Ambros. de ijs qui mysterijs initiantur, cap. 17. Cyrillus catechesi 4.

Ibid. *Licitum est autem &c.* De consecrat. dist. 4. cap. Si qui Voluerit.

Ibid. *Accipe lampadem ardentem*. vide Gregor. Nazianz. oratione

tione in ſanctum lauacrum. Auguſt. in Pſal. 65.

Pag. 27. *Notandum quod quilibet Sacerdos, &c.* Ex conſtitutionibus Othonis & Othoboni, titulo de Baptiſmo. Ad pleniorem intelligentiam huius Canonis ſciendum eſt, quod dum fœtus eſt in vtero materno incluſus, non poteſt baptizari, ſi uero caput emergat, & timeatur periculum mortis, baptizetur etiam non cognito ſexu, & poſtea natus non rebaptizabitur etiam ſub conditione. Secus tamen ſi pedem aut manum emiſerit extra vtèrum matris, quia tunc membrum illud baptizabitur, & poſtea natus, eſt iterato baptizandus ſub conditione. Si mater mortua fuerit extrahatur fœtus & baptizetur. Vide his de rebus, de conſecrat. diſt. 4. cap. Qui in maternis, & conſtitut. Edmundi, cap. Si mulier. Hinc enim ex antiqua Eccleſiæ Anglicanæ conſtitutione, mulieres dum pariunt tenentur ſemper habere aquam paratam, ad infantem ſi opus fuerit baptizandum.

Pag. 28. *Et ſi puer fuerit baptizatus, &c.* prouĩciales conſtitut. Angl. lib. 3. titulo de Baptiſ. cap. Baptiſterium, & cap. Circa.

Ibid. *Et ideo ſi laicus, &c.* conſtitut. prouinciales Angliæ lib. 1. tit, de Sacram. item. cap, Quod, & lib, 3. titulo de Baptiſmo, cap. Baptiſterium. De conſecrat. diſt, 4, cap, Hi de quibus,

Ibid, *Si vero dubitet rationabiliter, &c.* Leo 1, epiſt, 92, cap, 15, de conſecrat, diſt, 4, cap, Placuit, De Baptiſmo & eius effectu, cap, De quibus, cõſtitut, prouinc, Angliæ, lib, 3, tit, de baptiſmo, cap, Circa.

Pag, 26, *Et eſt obſeruandum, &c.* De conſecrat, diſt, 5. cap, Paruulos, Concilium Oxonienſe, cap, de Baptiſmo.

Ibid, *Præsbyter autem, &c,* De conſecrat, diſt, 4, cap, Omnis Preſbyter, Conſtitut, Angliæ lib, 3, tit, de Baptiſmo cap, Baptiſterium.

Ibid, *Solemnis Baptiſmus, &c,* Siricius in Decretali cap, 2. Leo 1, epiſt, 4 & 80, Gelaſius epiſt, 1 cap, 12 Conſtitut. prouincial. Angliæ lib. 3 titulo de Baptiſmo cap, Quod.

Pag. 30. *Alij autem qui alijs anni temporibus, &c,* Conſtitut, prouinc, Angliæ ibid.

Ibid *Similiter pater & mater &c*) De cognatione ſpirituali cap.

Si vir. Non debent hi proprium filium de ſacro fonte leuare, etiamſi immineat mortis periculum, quia tunc non eſt opus patrino.

Pag. 31 *Præterea vir & vxor &c.*) Hoc modó licitum eſt, ex concilio Tridentino ſeſſ. 24. de reformatione Matrimonij. cap. 2.

Ibid. *Nulli religioſi &c.)* De conſecrat. diſt. 4 cap. Non licet.

Ibid. *Viri autem & mulieres &c.*) De conſecrat. diſt. 4. cap. Vos autem omnia; vide Auguſt. ſer. 119. de peccatorum meritis & remiſſi lib. 1. cap. 14.

Ibid *Vnde non debent recipi &c.*) Præter hos ab hoc munere arcendi ſunt manifeſti Dæretici, Infideles, Iudei, non baptizati, vſurarij, aut alias perditæ famæ homines. Vide de conſacrat. diſt. 4. cap. Vos.

Ibid. *Qui ſuſcipiunt pueros, &c.)* De conſecrat. diſt. 4. cap. in Catechiſmo.

Ibid. *Non plures quam vnus vir, &c.*) De conſecrat. diſt. 4. cap. Non plures, Conſtitut. Angliæ lib. 3. titulo de Baptiſmo, cap. Baptiſterium, in concilio Trident, ſeſſ. 24. de reformat. cap. 2. definitur ab vno tantum ſiue viro ſiue muliere, vel ad ſummum ab vno & vna baptizatum de fonte ſuſcipiendum.

Pag. 32. *Monendi ſunt etiam laici, &c.* Cõſtitutiones Angliæ lib. 1. tit. de ſacra Vnctione, cap. Sacerdotes.

Ibid. *Item nullus debet, &c.* conſtitut. prouinc. Angliæ lib. 1. titulo de ſacra Vnctione cap. 1 Confirmationis.

Ibid. *Non debet Sacerdos parochialis, &c.* De conſecrat. diſt. 4. cap, Preſbyteri, vide concil. Carthag. 2. can. 3. tertium cap. 36. & quartũ can, 36. Conſtitut. Angliæ tit. de Vnctione cap. Cum ſacri.

Ibid. *Sacerdos qui de veteri, &c.* De conſec. diſt. 4. cap. Si quis

Ibid, *Et ideo debet &c*, Concilium Nicænum 1 ſecundum editionem Turriani can, 69, Fabian, Papa epiſt, 2 Cyprian de Vnctione Chriſmatis & alijs Sacramentis,

Ibid, *Item tam ſacrum oleum quam Chriſma, &c*, Conſtitut, Angliæ lib, 3 titulo de cuſtodia, &c, cap, Fontes, & cap, Statuimus,

Annotatio-

Annotationes in ordinem purificandæ mulieris post partum.

Mulier ad purificationem accedens, caput habeat ſecundum antiquam Angliæ conſuetudinem, coopertum velo albo, in manu portet candelam accenſam, & ſit media inter duas matronas.

Pag.34. *Nota quod mulieres,&c*, De purificat. poſt partum cap. vnico, Diſtinct,5,cap. Si mulier,

Annotationes in ordinem faciendi ſponſalia.

Nomen ſponſalium hic ſæpenumero pro Matrimonio ipſo ſumitur, non in ſtricta ſignificatione, qua promiſſionem tantum Matrimonij contrahendi ſignificat.

Matrimonium eſſe Sacramentum docet Apoſt, ad Epheſ.5. v, 32. Auguſt. tract,15, in Ioan, lib. 9,de Geneſi ad literam cap. 7, lib, de fide & operibus cap,7, de bono cõiugali cap,7, 8, 15, 17, 18, 24, 25, de ſancta virginitate cap, 2, Leo 1 epiſt, 92, ad Ruſt, cap. 4, Chryſoſt, homil. 20, in epiſt, ad Epheſ, Ambroſ, lib 1, de Abraham cap, 7, &c

Hortandi ſunt vt anteqam contrahant, vel ſaltem triduo anté matrimonij conſummationem, ſua peccata confiteantur, & ad ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum pié accedant, Concil, Trident, ſeſſ 24 de refor. Matrimonii. cap. 1.

Pag,35, *Et ſciendum eſt quod licet &c.* A Dominica 1 Aduentus vſque in diem Epiphaniæ, & à feria 4 Cinerum, vſque ad octauam Paſchæ incluſiue, ſolemnitates nuptiarum prohibentur, aliis temporibus permittuntur, Concilium Trident, ibid.

Pag 36, *Interroget Sacerdos dotem mulieris &c.* Hæc ſubarratio fit poſt Matrimonium contractum, quando a ſponſo datur ſponſæ anulus, aurum, & argentum.

Ibid. *Non fidabit Sacerdos &c.* conſtitut.prouincial. Angliæ lib 4, titul, de ſponſalibus cap. Matrimonium, & titulo, de clandeſtina

 deſponſat

desponsat, cap, Quia. De his clandestinis contractibus hæc pastorale Mechliniense ex concilio Tridentino: Irritum est Matrimonium quod contrahitur aliter quam præsente proprio Parocho, vel alio Sacerdote, de ipsius, aut de Ordinarij licentia, & duobus aut tribus testibus. Conc. Trident, sess, 24, de reform. Matrimonij cap, 1. Est autem proprius parochus (secundum definitionem cõgregationis eiusdẽ cõcil, sub Pio V & Gregorio xiii) qui adesse debet, is in cuius Parochia matrimoniũ celebratur, siue viri siue mulieris. Sed hæ cõstitutiones quia nondum in Anglia publicatæ sunt, suum robur in illa non habent. De denuciationibus seu bannis idem fere in eodem concilio decernitur, quod in hoc canone præscribitur.

Ibid. *Debet etiam Sacerdos terminum præfigere &c,* De clandestina desponsat. cap. Cum inhibitio.

Ibid. *Sacerdos vero &c* Constitut. Angliæ lib. 4, titulo de Sponsalibus cap, Matrimonium, & titulo de clandestina desponsatione cap, Quia,

Pag 37. *Similiter Sacerdos &c* constit. Angliæ lib 4, titulo de Sponsalib, cap, Matrimonium, & de clandestina desponsat, cap. Sanè,

Ibid, *Quisquis etiam Sacerdos &c.* constitut. prouinc. Angl. lib, 4, titulo de Sponsalibus, cap, Matrimonium, & titulo de clandestina desponsatione, cap. Quia, & cap, Humana. Vide concilium Tridentium sess, 24, cap, 1, de matrimonij reformat.

Pag, 39, *to be bonnair,* Bonnair verbum gallicum est, idem significans quod latine mitis, humanus, vel animo lenis. Hinc in manuscripto quodam antiquo anglico codice, mansuetudo quæ est octauus fructus Spiritus Sancti dicitur bonnernesse. Idem significat verbum, debonnair, quod nondum est obsoletum. Eo enim vtitur inter cæteros Chaucerus.

Ibid, *and buxom,* Buxom idem est, quod latinè obediens. Id colligitur etiam ex manuscripto quodam antiquo Anglico codice, in quo inobediens mandatis, dicitur Vnbuxom to God and his hests. Itẽ in manuscripto codice cui titulus est, Cursor of the world Auctor ita Deum metricé alloquitur:

Shevv

Shevv thy ſelfe to vs.

VVe to thee haue benne vnbus.

He feared not(inquit Stanihurſt,in deſcriptione Hyberniæ) ſuch was his buxomnes. *A*libi. *E*quus indomitus dicitur an vnbuxom horſe. Denique, liber qui inſcribitur, Hortus vocabulorum, verbū latinum(Cermas) vertit anglicé bovv able and buxom. Idem igitur eſt bonnair and buxom, quod meeke and obedient.

Pag. 40. *VVith this ring et c.)* Anuli oblationis qua Matrimoniū in Eccleſia confirmatur, velaminis, & benedictionis ſacerdotalis meminerunt Nicolaus Papa can. Noſtrates, ante annos 700. Iſidorus lib .2. de officijs cap. 19, ante annos plus minus 900.

Ibid. *Quia in medico eſt quædam vena &c.*)Decret, 30 quæſt. 5. cap Fæminæ.

Pag, 44. *Incipiat miſſa.)* Sacrificij Altaris in Eccleſia pro nouis ſponſis oblati mentionem facit Tertull. lib 2. ad vxorem. Miſſa dici poteſt ea quæ in Romano Miſſali habetur, pro Sponſo & Sponſa.

Ibid. *Extenſo ſuper eos pallio &c.)* De hoc pallio ſeu velamine Ambroſius epiſt. 70. ad Vigilium. Indé etiam nuptias dictas eſſe interpretatur .lib 1. de Abraham cap. vlt. quod velo obnubetur ſponſa.

Pag. 46. *Propitiare Domine &c.)* De benedictione Sacerdotali nouis ſponſis adhibenda, agit Siricius Papa(qui floruit ante annos 1200.) epiſt. 1. cap 4. Innocentius 1. epiſt, 2. cap 6. Concilium carthag. 4. cui interfuit Auguſt. cap. 13. *A*mbroſ. epiſt. 70. ad Vigiliū

Pag 31. *Notādū quod hæc clauſula &c.)* Quæ hic dicūtur de benedictione ſecundarum nuptiarum non adeó ſunt perſpicua. Ex illis forté hic breuis canon colligi poteſt. *B*enedictio Sacramentalis quæ continetur illis verbis(Deus qui tam excellenti &c.) non datur in ſecundis nuptijs. Tunc autem nuptiæ dicuntur ſecundæ vt non benedicantur, quando vnus ſiue vir, ſiue fæmina, vel ambo fuerunt anteà benedicti. Licet enim alter eorum vel ambo antea matrimonio iuncti fuerint, ſi tamē in primis nuptijs neuter fuerit benedictus, danda eſt eis benedictio ſacramentalis, in ſecundis

nuptijs. Verbi gratia, Petrus adolescens nũquam benedictus, ducit in vxorem Annam viduam, iam ante benedictam: vel e contra, non benedicuntur hæ nuptiæ. Moritur Anna & Petrus ducit in vxorem Elizabetham virginem non benedictam, benedicũtur hæ nuptiæ, quia neuter eorum fuit aliquando benedictus. Scio ex cõsuetudine & præscripto nonuullarum Ecclesiarum, semper benedici nuptias si mulier non fuerit antea benedicta: attamen verba ipsa, vt mihi videtur, contrarium sonant, & consuetudo etiam antiqua Ecclesiæ nostræ (vt accepi a quodã reuerendo viro, qui tẽpore Reginæ Mariæ parochiam admistrauit) non consentit. Vide aliqua hac de re, pag. 44.

Annotationes in ordinem visitandi infirmum.

Si eodem tempore communicandus sit infirmus & simul vngendus, administraturus superpelliceum & stolam induat cum pluuiali, accipiat pixidem cum hostia & oleum infirmorum, cooperiat pixidem velo, quod ab humeris dependeat. Inter eundum si fieri potest ferant quatuor viri baldachinum supra Sacramentum: Custos superpellicio indutus lumen in lanterna & campanulam præferat, cæteris comitibus viris piis sequentibus & lumem etiam si voluerint ferentibus ad quos conuocandos non erit abs re si parochus vtatur signo campanæ. Sacerdos hoc modo domũ egroti petat, & inter eundum caueat ne vagos oculos huc illuc leuiter conijciat, sed timidé potius ac grauiter ambulet, cæleste que illum quem manibus gestat thesaurum fidé portet, & linguam & mentem precando exerceat, quoad in ægrotãtis cubiculum introducatur. Hæc ex consuetudine Romana & pastorali Mechlinensi.

Si solum communicãdus sit infirmus eodem modo procedatur, tantum Sacerdos non sumat secum oleum infirmorum. Si sit anteà inunctus & in illa visitatione vsus sit Sacerdos toto sequenti ordine, omittantur in secunda visitatione infra scriptæ exhortationes, & dictis orationibus quæ illas præcedunt, commonicetur infirmus, vt prescribitur pag. 51 Si non sit antea inunctus nihil ex sequenti

quenti ordine visitandi infirmum omittatur.

Eodem modo si infirmus qui antea cõmunicauit sit vngendus, sumat secum Sacerdos tantum oleum infirmorum, & indutus superpelliceo & stola reuerenter ab Ecclesia progrediatur, concomitantibus amicis & custode sine lumine & campana. Et si parochus cum eum communicauit, fecerit totum quod in sequenti ordine visitandi infirmum prescribitur, in extrema Vnctione omittuntur dictæ exhortationes & confessio. Inquirat tamen Sacerdos vtrum aliquo delicto conscientia eius grauetur, & si intellexerit eum velle confiteri, annuat. Quo facto accedat ad Vnctionem.

Si denique neque vngendus neque cõmunicãdus sit infirmus, parochus eum visitãs non vtatur superpellicio, neque stola, dicere tamen potest super eum õnes, vel aliquas ex infra prescriptis orationibus.

Pag. *51. Pax huic domni &c.)* Math. 10. v. 12.

Ibid. *Offerenda est ei imago crucifixi &c.)* Huius ceremoniæ meminit August. to. *9* de visitatione infirmorum, lib. *2*. cap. *3*.

Pag 55. *Fides autem catholica &c.* Constitutiones Angliæ lib 1, cap. de summa Trinitate ex Concilio de Lambeth.

Pag *59. Dic ergo uni peccata tua &c.* Confessionis necessitas colligitur ex Math. *18*. v. 18. Ioan 20 v. 23. Act *19*. v. *18*. Asseritur ab Origine homil *2*. in Leuit. & homil. 1 & 2. in psal. 37. Chrysost lib 3 de Sacerdotio, homil 30. in Genesin, hom. 10. in Math. Nyssen. orat. in eos qui alios acerbius iudicant, Clemens epist. 1. ad fratrem Domini, Dionysius Areopagita epist. 8. ad Demophilum Tertullian; lib de pænitent. Cyprian. epist. *10* ad Præsbyteros & Diaconos, lib 3. epist 14. epist 55. ad Cornelium, tract. vel serm. de lapsis, Pacianus in paræmesi ad penitentiam. Hieron in Cap. 10. Ecclesiastę, Basilius quæst. 288. in regulis breuioribus, quest. *229*. compendio explicata: epist. *3*. canon. ad Amphilochium. August homil. *41*. & *49*. ex lib *50* homil. Ibid. homil. 50. cap 10, 11 & 16, lib *2*. de visitat. infirmorum cap *4*. Leo *1*. epist. *91*. ad Theodorum, &

rum, & epist. 86. ad Episcopos per Campaniam.

Pag 60. *Attamen non iniungat illi Sacerdos aliquam pænitentiam)* Id est, non iuiungat illi pœnitentiam conformem pro peccatis, nisi conditione si conualescat. Aliqua enim pænitentia siue sit oratio, siue ieiunium, siue eleemosina, semper iniungenda est.

Pag 61. *Notandum est quod licet &c.)* De reseruatione quorundã casuum, vide concilium Carthag. 2. cap 3. & 4. Carth. 3. cap. 32. & 33.

Annotationes in ordinem administrandi Sacramentum extremæ Vnctionis.

De hac Vnctione S. Iacobus Apostolus in epist. cap. 5. v. 14. August tom. 9 de visitat infirmorum, lib. 2. cap. 4 & de rectitudine catholicæ conuersationis. to. 10. ser. 215 de tempore. Concilium Nicænum primum, iuxta editionem Turriani, can. 69. Origines hom. 2. in Leuiticum. Concilium Cabilonense. 2. cap. 48. Innocentius 1. epist. ad Decentium, cap. 8. lib 1. Decretaliũ. cap. Vnico, de sacra Vnctione, Chrysost. lib. 3. de Sacerdot. cap. 6 Innocentuis 3, cap. Cum venisset, Extra. de sacra Vnctione. Concilium Florentinum in doctrina de Sacramentis &c.

Pag. 63. *Priusquam vngatur infirmus)* Ante administrationem huius Sacramenti parentur, linum stuppa vel lana, ad tergendum sacrũ oleum a membris inunctis: & sal & aqua, siue panis & aqua (sicut Romæ fit) ad lauandas manus peracta Vnctione.

Pag. 67. *Per istam Vnctionem &c.)* Vide concilium Trident. sess. 14. in doctrina de Sacramento extremæ Vnctionis, cap. 1. &c. Facta Vnctione tergat Sacerdos administrans Sacramentum, vel alius Sacerdos presens, locum inunctum lino, stuppa, vel lana.

Pag. 63. *Deinde in dorso &c.)* Cõmunior opinio (inquit Card Bellarminus cap. 1. de Vnctione) quam sequitur S. Thomas est, quod ad essentiam Sacramenti extremæ Vnctionis solum pertineat Vnctio quinque sensuũ & sané ratio honestatis in Feminis id postulare vide-

lare videtur, vt renes non vngantur, multo minus vmb. Ex præscripto enim Sacerdotalis Romani, mulieres vngendæ sunt in renibus: secundum Pastorale Mechliniense in pectore.

Pag 57. *Facta Vnctione &c.*) Si infirmus non sit communicandus (quod semper secundum vsum Srisburiensem fit post Vnctionem) benedicere eum potest Sacerdos vt infra, pag. sequenti, & post eum breui consolationis verbo confortatum, & aqua benedicta aspersum, abscedete in pace.

Pag. 76. *Deinde communicetur infirmus &c.*) Infirmi olim in Primatiua Ecclesia in articulo mortis Eucharistiam sumere solebant. Dionysius Alexandri. epist. ad Fabium apud Eusebum, lib. 6. hist. cap. 35. Concilium Nicænum 1. can. 12. Paulinus in vita S. Ambrosij, Chrysost. lib. 6. de Sacerdotio. Vide Gregor. homil 40. in Euang. Concilium Arelatense 2. can. 12. Aurelianse 3. can. 24.

Pag. 80. *Sciendum est autem &c.* De sacra Vnctione cap. Vnico, de verborum significatione, cap. Quæ sunt.

Ibid. *Loca vero vugenda &c.*) In morbis contagiosis, & peste grassante, vt periculum vitetur, sufficit perungi sensus organum magis ad Vnctionem expositum, siue detectum, dicendo. Per istam vnctionem & suam pijssimam misericordiam, iudulgeat tibi Dominus, quicquid peccasti per visum, auditum, gustum, odoratum, tactum, & gressum. Et tunc preces quæ præmittendæ & subiungende forent poterunt in Ecclesia coram venerabili sacramẽto deuoté legi. Hæc ex pastorali Mechliniensi.

Ibid. *Potest Sacerdos &c.*) De verborum significatione cap. Quæ sunt.

Ibid. *Moneant frequenter Sacerdotes &c.* Constitut. prouinciales Anglie, titulo de sacra Vnctione, cap. Cum magna.

Ibid. *Doceant etiam eos, quod &c.*) Secundum constitutiones prouinciales Anglie, hoc Sacramentum conferri debet ejdem semel tantum in anno. Vide lib. 1. titul. de Sacramentis iterandis. cap. Sacramentum.

Si quis post hoc Sacramentum &c.) Constitut. Anglie lib. 1. ... Vnctione cap. Cum magna.

Pag. 91. *Similiter pueri, frenetici. &c.* De freneticis & furiosis hoc decernitur in constitut. prouinc. Anglie. titul. de Sacramentis iterandis, cap. Ignorantia. & in constit. Lambeth cap. vltimo.

Annotationes in officium sepulturæ.

Pag. 94, *Tunc tantum lauetur corpus &c.* Antiquus est iste ritus. vide Act. 9. v. 37. Gregor. lib. 3. Dialog. cap. 18. & lib. 4. cap. 16. & 17.

Ibid. *Et postea vigilias mortuorum.*) Intellige de vigilijs mortuorum pro defunctis in genere, quæ singulis diebus (excepto tẽpore paschali & aliis quibusdam festis) secundum vsum Sarum dicebantur. De vigiliis mortuorum pro defuncto sepeliendo, vide pag. 103.

Pag. 99. *Deinde deportetur corpus ad Ecclesiam.*) Corpora christianorum pie in Domino morientium, cum honore & multitudine comitantium, cum hymnorum & psalmorum cantu, olim ad loca sepulturæ delata sunt. Cerei etiam in eorum funeribus accensi, vt apparet ex Nazianz. orat. 2. in Iulianum & orat. in funere Cæsarii fratris, Dionysio Areopagita de Ecclesiast. Hierarch. cap. 7. Pontio in actis passionis S. Cypriani. Sulpitio in vita S. Martii, Nysseno orat in funere Meletii, & epist ad Olimpiadem de obitu sororis, Euseb in funere Constantini lib. 4. eius vite. cap. 65. 66 Hieron. in funere Paulæ, in vita. S. Pauli Eremite, & S. Fabiolæ. Athanas. apud Damascenum lib. de mortuorũ suffragiis Chrysost homil. 14 in Epist. 1. ad Timoth, homil. 4. in epist 70. ad populum Antiochenum. Theodoreto lib. 5. hist. cap. 36. Lege Genes. cap. 50. Luc 7. Act. 8. August. to 5. lib. 21. 1. de Ciuitate Dei cap. 13.

Ibidem, vel in cæmiterio humandum.) De sepultura in locis sacris fieri solita, vide Ambros. lib. 1. de Abraham, cap. 9. Hieron. locis citatis, Gtegor. lib. 3. August. lib. de cura pro mortuis

tuis cap. 1. 4. 5. 18. Chrysost. homil. 2...
lib. 4. de vita Constantini cap. 65. & 6...
natali SS. Octauij, Aduentoris, & Solutoris.

Pag. 100 *Sacerdos & ministri eius in Albis cum Amict...* sine pluuialibus, attamen Sacerdos super albam stola ... duatur. Ibid. In cappis) id est pluuialibus.

Pag. 103. *Deinde dicantur solenniter vigiliæ mortuorum.*) Pro de-functis orandum esse constat Ex 2. Machab. cap. 12. August. lib. 21. de Ciuit. Dei, cap. 24. lib. de cura pro mortuis gerenda, cap. 1. lib. De verbis Apostoli ser. 34. vel secundum alios 32. Dionysio Areopagita in lib. de Ecclesiast. Hierarchia cap. 7. Chrys. homil. 3. in epist. ad Philipp. homil. 41. in priorem Epist. ad Corinth. homil. 69. ad populum, Cyprian. epist. 66. ad plebem & clerum Furnitanorum & alijs.

Ibid. *Vbi vero in die sepulturæ &c.*) Secundum antiquam Angliæ consuetudinem (vt ex his rubricis liquidò apparet) nullius defuncti corpus sepiliendũ est, nisi pro anima eius prius oblato Missæ Sacrificio. Si igitur corpus defũcti post vesperas deferatur ad Ecclesiam, ibi insepultum relinquendum est, vsque in diem sequentem, & tunc Missa prius pro anima celebrata, sepeliendum. Si vero aliquando contigerit, corpus defuncti matutino tẽpore, ante Missam deferri ad Ecclesiam, obseruanda est rubrica de qua modo agitur. Hic ordo non sepeliendi, nisi prius dicta Missa præscribitur in Pastolali Mechliniensi.

Plura de hac re vide, in Annotatione sequente.

Pag. 116. *Deinde sine interuallo incipiatur Missa.*) Sacrificij altaris pro defunctis offerri soliti, meminit Tertullian. lib de corona militis, Cyprian. epist. 66. ad plebem & clerum Furnitanorum lib. 1. epist. 9. August. lib. de hæresibus. hæresi. 53, lib. 9. Confess. cap. 12. de verbis Apostoli ser, 32. to 5. de ciuit Dei lib. 20. cap. 9. to 6. de sancta virginitate, cap. 45. &c. Cõcilium Carthag. ca. 79. Ambros. Orat. de obitu Valentiniani. Diei anniuersariæ meminit etiam Tertull. loc. citat. & in lib. de Monogamia, Nazianz orat.

...on. epist. 27, Ambros. in orat de obitu ... hryf. homil.3. in epist. ad Philip. homil. 69. ad ... 41. in priorem ad Corinth.

...ntis orationibus claudatur sepulchrum) Id est, præparent ... & ministri ad claudendum sepulchrum. Nam claudi- ... pag. 132.

Annotationes in Confirmationem puerorum.

De hoc Sacramento vide Act. 8. August. lib. 2. contra literas Petiliani. cap. 104. lib. 5. de Baptismo contra Donatistas, cap, 19. & 20. Tract. 6 in epist. Ioan in psal 141. &c. Concilium Elibertinum, can. 38 Laodicenum, can. 48. Tarraconense, cap 6. Cyprian epist. 70. ad Ianuarium, epist. ad Iubaianum. & lib. de Vnctione Chrismatis, & aliis Sacramentis. Hieron. aduersus Luciferianos. Ambros, de his qui mysterijs initiantur, cap, 7, lib, 1, de Spiritu Sancto, cap 6. lib. 3, de Sacramentis, cap. 2. Dionysium Areopagitam lib. de Ecclesiast Hierarch, cap. 2, & 4. Origen. hom. 9, in Leuit. cyrillum catach. 3. &c.

Pag. 145. *Consigno te N, signo crucis &c*) Cōcilium Florentinum in doctrina de Sacramentis. Vide 2. Corinth. 1. v. 22. Ephes. 4. v. 30. Ambros. de his qui mysterijs initiantur cap. 7. & lib. 1. de Spiritu Sancto, cap. 6.

Post consignationem frontis sacro Chrismate, frons fascia mūda, ob reuerentiam eiusdem sacri Chrismatis, tegatur. Quam cōfirmati triduo gestent. Vide plura hac de re, pag. 32.

FINIS.

INDEX EORVM QV. CONTINEN

Hæc sacra Institutio baptizandi, & alia quædam, sacramenta & ritus ecclesiasticos administrandi, antiqua, pia, ac Catholica est. Subiunctæ quoque annotationes doctæ sunt & vtiles. Actum Duaci die 5. Iulij 1604.

Georgius Coluenerius, S. Theol. Licent. & Professor, ac librorũ in Academia Duacena, Visitator.